

Monitoring współpracy jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej w 2016 r.

RAPORT Z V EDYCJI BADANIA

Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej. 2017 r.
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

WYKAZ UŻYWANYCH SKRÓTÓW

CAWI – wywiad przez Internet, prowadzony za pomocą udostępnienia respondentom kwestionariusza internetowego (*Computer Assisted Web Interviewing*)

CIS – Centrum Integracji Społecznej

ES – Sektor ekonomii społecznej

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KIS – klub integracji społecznej

NGO – Organizacje pozarządowe (*non-governmental organisation*)

Organizacja – organizacja pozarządowa

PES – Podmiot ekonomii społecznej

PS – Przedsiębiorstwo społeczne

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

RPW – Roczny plan współpracy z organizacjami pozarządowymi

SRL – Strategia rozwoju lokalnego

SRPS – Strategia rozwiązywania problemów społecznych

ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej

Spis treści

Najważniejsze wnioski z badania.....	2
Obszary i formy współpracy gmin i powiatów z PES	3
Potencjał PES do współpracy w zakresie realizacji usług użyteczności publicznej.....	4
Ekonomia społeczna w dokumentacji strategicznej JST	5
Inicjatywa lokalna, fundusz sołecki i klauzule społeczne w zamówieniach publicznych.....	6
Metodologia i analiza wyników badania	7
Schemat analizowanych obszarów.....	7
Informacje o analizowanych jednostkach	8
Współpraca gmin i powiatów z PES.....	10
Obszary współpracy JST z PES	12
Formy współpracy z PES	16
Zadowolenie ze współpracy z różnymi rodzajami podmiotów ES.....	22
Potencjał PES do współpracy w zakresie usług użyteczności publicznej.....	31
Ekonomia społeczna w dokumentacji strategicznej JST.....	43
Strategia rozwiązywania problemów społecznych.....	44
Strategia rozwoju lokalnego	46
Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi	48
Środki finansowe przeznaczone przez JST na realizację rocznego programu współpracy.....	49
Inicjatywa lokalna, fundusz sołecki, budżet obywatelski i klauzule społeczne	52
Inicjatywa lokalna	52
Fundusz sołecki.....	56
Budżet obywatelski.....	59
Klauzule społeczne w zamówieniach publicznych.....	60
Załącznik – kwestionariusz ankiety.....	63

W I kwartale 2017 roku już po raz piąty rozpoczęto badanie diagnozujące poziom współpracy jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej w Małopolsce. Tym razem dane dotyczą 2016 roku. W niniejszym raporcie prezentujemy wyniki tego badania.

W 2016 roku została dokonana nieznaczna modyfikacja kwestionariusza ankiety opracowanego w 2012 roku. Powodem były zmiany przepisów prawnych (m.in. nowelizacja ustawy pożytku publicznym i o wolontariacie), pojawienie się dokumentów i programów operacyjnych (Regionalny Program Operacyjny, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój) wpływających na zakres wsparcia świadczonego podmiotom ekonomii społecznej (PES) oraz możliwości współpracy samorządów z PES.

Jak co roku badanie zostało przeprowadzone z użyciem aplikacji internetowej do wysyłki kwestionariuszy i gromadzenia danych. Aplikacja jest dostępna pod adresem: <http://www.monitoring.es.malopolska.pl/>

Badaniem objęto wszystkie jednostki samorządów terytorialnych na poziomie gmin i powiatów z terenu Małopolski. Wyniki badania przedstawione zostały w trzech rozdziałach. Pierwszy – najbardziej obszerny – koncentruje się na charakterystyce współpracy z PES. Opisane zostały w nim zagadnienia dotyczące m.in. typów podmiotów, z którymi współpraca jest nawiązywana, obszarów, w których ma miejsce, jej form czy zadowolenia z efektów podejmowanych działań. Drugi rozdział dotyczy strategicznych działań w ramach organów samorządowych, takich jak opracowywanie planów współpracy czy uwzględnianie stosownych zapisów w dokumentach strategicznych jednostki. Ostatni rozdział odnosi się do: korzystania przez JST z takich narzędzi aktywizacji mieszkańców jak inicjatywa lokalna, fundusz sołecki oraz wąskiego, ale istotnego zagadnienia powszechności stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, znajomości ich zasad i powodów, dla których to narzędzie nie jest wykorzystywane w praktyce większości jednostek samorządowych. Wyniki badania poprzedzone zostały streszczeniem najważniejszych wyników badania, wynikającymi z nich rekomendacjami oraz kluczowymi informacjami w zakresie metodologii przeprowadzonego badania.

W tym miejscu, serdecznie dziękujemy wszystkim gminom i powiatom, które zgodziły się wziąć udział w badaniu i przyczyniły się do budowania rzetelnego obrazu współpracy małopolskich jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej.

Najważniejsze wnioski z badania

- W badaniu monitorującym zakres współpracy małopolskich JST z PES w 2016 r. wzięły udział 172 jednostki samorządu terytorialnego, w tym 154 gminy (84,6% wszystkich gmin) oraz 18 z 19 powiatów.

łącznie w V edycji badania udało się pozyskać odpowiedzi od 85,6% populacji gminnych i powiatowych jednostek samorządu terytorialnego (JST).

- Odrębne stanowisko pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych znajduje się w 13 z 171 JST (8%); w pozostałych gminach i powiatach odpowiedzi były udzielane przez pracowników niemal wszystkich działów i stopni awansu. Najczęściej był to jednak pracownik ds.: promocji, kultury fizycznej i sportu, kultury, edukacji, spraw społecznych lub sekretarz gminy.

Obszary i formy współpracy gmin i powiatów z PES

- 95% gmin i powiatów współpracowało w 2016 roku z podmiotami ekonomii społecznej. Tylko 8 z 171 JST (5%) nie podjęła w 2016 r. współpracy i były to głównie gminy wiejskie (6) oraz dwie gminy miejsko-wiejskie, przy czym jedna posiadała w 2016 roku program współpracy z organizacjami pozarządowymi. Jako powód wszystkie gminy podały brak tego typu podmiotów na ich terenie, poza jedną, która przyznała, że brakowało działań/możliwości współpracy z PES po stronie samorządu lokalnego.
- Współpraca JST z PES odbywała się najczęściej w obszarze sportu, turystyki i rekreacji (159 z 164 JST, 97%). Ranking kolejnych najpopularniejszych obszarów współpracy nieodmiennie od lat układa się tak samo: na drugim miejscu znajduje się obszar współpracy związanej z kulturą i sztuką (96 z 164, 58,5%), następnie pomoc społeczna (79 z 164, 48%); najrzadziej współpraca odbywała się w obszarze rynku pracy/aktywizacji zawodowej (8 JST), animowania działań lokalnych (15 JST) oraz w obszarze ochrony środowiska (17 JST).
- Dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego sport, rekreacja i turystyka są ważnym i wykorzystywanym przez niemal wszystkie gminy i powiaty obszarem współpracy. Poza ww. obszarem można dostrzec pewne subtelne różnice. Dla powiatów najczęściej wybieranym obszarem współpracy poza sportem, turystyką i rekreacją (94%) była pomoc społeczna (72%) oraz kultura i sztuka (67%). Połowa gmin miejskich (6 z 12 odpowiadających na to pytanie) współpracowała w 2016 roku w obszarze pomocy społecznej, kultury oraz „w innym obszarze” takim jak: działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym. Z „mniej typowych” dziedzin gminy miejskie proporcjonalnie najczęściej współpracują z PES w obszarze rynku pracy i aktywizacji zawodowej. Gminy miejsko-wiejskie relatywnie najczęściej wskazują kulturę i sztukę (76% gmin tego typu), zapraszają też PES do działań w obszarze pomocy społecznej (69%) oraz ochrony zdrowia (49%). Gminy wiejskie współpracują z PES zdecydowanie najczęściej w obszarze sportu (98%), następnie kultury i sztuki (52%), pomocy społecznej (37%). Pozostałe obszary w gminach wiejskich są zdecydowanie słabo zagospodarowane.
- W Małopolsce współpraca jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej w 2016 roku najczęściej odbywała się w formach:
 - ✓ Wspierania PES w realizacji zadań publicznych wraz z udzielaniem dotacji na finansowanie realizacji tych zadań (142 ze 163 JST, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie, co stanowi 87%), (przyrost o ok. 7 pp. w stosunku do 2015 r.)
 - ✓ Wzajemnego informowania się o planowanych działaniach (132 JST co stanowi ok. 81%) (przyrost o 1 pp.);
 - ✓ Konsultacje projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań pożytku publicznego (129 JST co stanowi ok. 79%), (przyrost o 29 pp.)
 - ✓ Udzielania wsparcia lokalowego na preferencyjnych warunkach (102 JST co stanowi ok. 63%),

(przyrost o 1 pp.);

- ✓ Powierzania PES realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji (87 JST co stanowi ok. 53%).(przyrost o 7 pp.)
- ✓ Wsparcia organizacyjno – merytoryczne dla PES (np. punkt poradnictwa dla NGO) (60 JST co stanowi 37%).
- Najbardziej stosowanymi formami współpracy JST z PES są: udzielanie pożyczek oraz gwarancji (4% JST) oraz regranting (5% JST).

Potencjał PES do współpracy w zakresie realizacji usług użyteczności publicznej.

- **Usługi opiekuńcze.** Według opinii gmin i powiatów, usługi opiekuńcze nad osobami zależnymi mogą być zrealizowane przez PES w 33% JST (w 2015 r. – w 27%). Relatywnie największe natężenie PES, które mogą realizować usługi opiekuńcze nad osobami zależnymi jest w powiatach (w 13 na 18, które odpowiedziały na to pytanie) oraz w gminach miejsko-wiejskich (ponad 40%).
- **Usługi edukacyjne.** Na pytanie czy w gminie/powiecie istnieją podmioty ekonomii społecznej działające w zakresie usług edukacyjnych (np. organizacji kursów, szkoleń, itd.) 36% JST odpowiedziało twierdząco. Proporcjonalnie najwięcej PES świadczących tego typu wsparcie znajduje się w powiatach (10 z 18). W gminach miejsko-wiejskich i miejskich ok 1/3 JST zna podmioty realizujące usługi edukacyjne. Najmniej tego typu PES jest w gminach wiejskich – w 29 na 99 co stanowi 29%.
- **Organizacja czasu wolnego dla dzieci, osób starszych.** Z tegorocznego badania wynika, że w 75 % gmin i powiatów znajdują się PES, które mogą zrealizować tego typu usługi. Są one niemal równie popularne w każdego rodzaju gminach i powiecie.
- **Działania na rzecz bezpieczeństwa.** W 63% gmin i powiatów osoby odpowiedzialne za współpracę z organizacjami pozarządowymi знаły na swym terenie przynajmniej jedną organizację, której działania dotyczyły bezpieczeństwa. Analizując występowanie PES działających na rzecz bezpieczeństwa z typem JST nie widać w 2016 r. wyraźnych różnic.
- **Wsparcie specjalistyczne (m.in. psychologiczne, prawne).** PES świadczące tego typu usługi na terenie małopolskich JST to rzadkość, występują one tylko w 25% gmin i powiatów, przy czym widać zależność między ich występowaniem a typem JST. W 2016 roku to głównie w powiatach funkcjonowały PES, które realizowały działania z zakresu wsparcia specjalistycznego (11 z 18 powiatów). Zdecydowanie najmniej PES świadczących usługi specjalistyczne znajduje się na terenach wiejskich (w 14 z 98 gmin co daje 14%). Inaczej niż we wcześniejszych latach, w 2016 r. obniżyła się liczba gmin miejskich deklarujących obecność omawianego rodzaju PES (tylko w 5 na 12 gmin miejskich funkcjonują omawiane organizacje).
- **Poradnictwo i opieka medyczna.** Podmioty ekonomii społecznej zajmujące się poradnictwem i opieką medyczną, według danych z 2016 r. występują w 22% gmin i powiatów (wzrost o 9 pp. w stosunku do roku 2015). Relatywnie najwięcej tego typu PES występuje w powiatach (w 11 na 18) oraz gminach miejskich (w połowie); najmniej w gminach wiejskich (w 9 na 99, co daje 9%).
- **Dożywianie osób w trudnej sytuacji.** W 29% badanych JST funkcjonuje przynajmniej jeden podmiot zajmujący się dożywianiem mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej (dane zbliżone do badania z 2015 r.). W 2016 r. relatywnie największa liczba PES świadczących usługi dożywiania znajdowała się na terenach powiatów (w 8 z 18) oraz gmin miejsko-wiejskich (15 z 39). Zmianą w stosunku do badania z

2015 r. jest znaczny spadek liczby gmin miejskich, na terenie których działają PES zajmujące się dożywianiem osób w trudnej sytuacji życiowej (w 4 z 12).

- **Kultura, sztuka i tradycja.** Lokalne PES działające na rzecz kultury, sztuki i tradycji są w małopolskich gminach i powiatach stosunkowo popularne – występują w 61% JST (co daje trzecie miejsce po PES działających w obszarze organizacji czasu wolnego i bezpieczeństwa). PES działające w obszarze kultury, sztuki i tradycji relatywnie najliczniej występują w gminach miejskich (w 9 na 12); są też obecne w 3/5 powiatów i gmin miejsko-wiejskich oraz w ponad połowie (56%) gmin wiejskich.
- **Rozwój przedsiębiorczości lokalnej.** Podmioty ekonomii społecznej działające na rzecz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, m.in. wspierające produkty lokalne są rozpoznane na terenie co piątej badanej jednostki terytorialnej (21%). Relatywnie najwięcej PES działających na rzecz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej znajduje się w gminach miejskich (w 5 na 11) oraz w powiatach (w 7 na 18).

Ekonomia społeczna w dokumentacji strategicznej JST

- **Strategia rozwiązywania problemów społecznych (SRPS).** W 2016 roku 49% badanych JST uwzględniło zapisy o współpracy z PES w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych w omawianej strategii. Prawdopodobieństwo, że grupa ta jest większa jest bardzo duże, gdyż drugą w kategorii liczebności odpowiedzią była odpowiedź świadcząca o braku wiedzy w tym temacie (27%). Relatywnie najczęściej przewidziano współpracę z PES w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych w lokalnych strategiach rozwiązywania problemów społecznych w gminach miejsko - wiejskich (25 na 39 gmin, co daje 64%), na drugim miejscu znajdują się powiaty (11 na 17); najrzadziej współpracę z PES w SRPS planują gminy miejskie.
- **Strategia Rozwoju Lokalnego (SRL).** Na pytanie: „Czy w Państwa SRL obowiązującej w 2016 r. przewidziano współpracę z PES w konkretnych przedsięwzięciach na rzecz rozwoju gminy/powiatu?” 45 % JST odpowiedziała pozytywnie. Relatywnie najlepsza sytuacja z perspektywy współpracy z PES na rzecz realizacji konkretnych przedsięwzięć ma miejsce w powiatach (12 na 18 powiatów), na drugim miejscu znajdują się gminy miejsko - wiejskie (19 na 39). W tegorocznym badaniu gminy miejskie i gminy wiejskie nie różnią się znacząco odsetkiem zaznaczanych odpowiedzi (te o współpracy z PES posiada ok. 40% gmin miejskich i wiejskich).
- **Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi (RPWzNGO).** W 2016 roku 85% JST przewidziały działania wspierające rozwój istniejących w gminie/powiecie PES (poprzez wsparcie finansowe i/lub pozafinansowe). Analizując zależność pomiędzy typem JST, a posiadaniem zapisów o działaniach wspierających rozwój istniejących PES dostrzec można, że tylko gminy miejskie w 100% posiadały w 2016 r. omawiane zapisy.
- **Środki finansowe przeznaczone przez JST na realizację rocznego programu współpracy.** Średnia kwota w budżetach wszystkich małopolskich gmin i powiatów przeznaczona na realizację rocznych programów współpracy wynosiła aż 814 403 zł, mediana – 140 000 zł, a dominanta – 10 000 zł. Po usunięciu dolnych przypadków odstających (kwota równa zero lub 1 zł) oraz górnych (budżet powyżej 3 500 000 zł. - 2 gminy miejskie, 1 gmina miejsko – wiejska, 1 powiat) średnia zmniejszyła się do 294 003 zł; dominanta pozostała bez zmian, natomiast mediana podniosła się nieznacznie do kwoty 141 250 zł.
- Najliczniejszą grupę JST stanowią te, które zaplanowały na 2016 r. w swoich rocznych programach kwoty mieszczące się w przedziale pow. 100 tys – 250 tys zł. (było ich 47 co stanowi 28% badanych JST)

mających aktualny roczny program współpracy), drugą najliczniejszą kategorią były JST dysponujące kwotami w przedziale pow. 50 tys – 100 tys. (32 JST co stanowi 19%). W badaniu znalazło się też 16 JST, które przeznaczyły na współpracę z PES więcej niż 1 mln. złotych.

- Analizując różnice między budżetem na realizację RPWz NGO a typem JST, dostrzec można, że im wyższy przedział kwot zaplanowanych na realizację współpracy z PES tym relatywnie większy udział gmin miejskich (2/3 gmin miejskich znajduje się w dwóch górnych przedziałach) oraz gmin miejsko – wiejskich (ponad połowa znajduje się w 3 górnych przedziałach budżetowych). Powiaty w Małopolsce trudno jednoznacznie scharakteryzować - są takie, które znajdują się w kategorii najwyższej (pow. 1000 000 zł), jak i w kategorii „do 10 tys zł”. Ponad połowa gmin wiejskich (54 z 98) przeznaczyła na współpracę z NGO maksymalnie 100 tys.

Inicjatywa lokalna, fundusz sołecki i klauzule społeczne w zamówieniach publicznych

- Z badań wynika, że w 2016 roku zabezpieczono środki finansowe na realizację inicjatywy lokalnej w 39 JST co stanowi 23% badanych gmin i powiatów. Zarezerwowanie środków w budżecie na realizację inicjatywy lokalnej może świadczyć o „otwartości” samorządu na współpracę, drugim aspektem jest jednak ilość zrealizowanych inicjatyw. W 11% JST (19 z 172) złożono więcej niż jeden wniosek o realizację inicjatywy lokalnej, w kolejnych 3 JST złożono jeden pomysł na wspólne działanie w ramach inicjatywy lokalnej. Zdecydowana większość JST – ponad ¾ badanych – nie realizowała w 2016 roku przedsięwzięć we współpracy z mieszkańcami i/lub organizacjami pozarządowymi w ramach omawianego instrumentu.
- W 2016 r. o 5 % wzrósł odsetek JST, które zabezpieczyły środki finansowe na realizację funduszu sołeckiego (z 58% do 63% JST). Największe zainteresowanie funduszem sołeckim, mierzone deklaracją o zabezpieczeniu środków finansowych na ich realizację było w gminach miejsko-wiejskich – w 32 na 39 czyli w 82% tego typu gmin. Na drugim miejscu znajdują się gminy wiejskie – 69 ze 101 czyli 68 %.
- 16% małopolskich JST było zaangażowanych w realizację budżetu obywatelskiego - 28 małopolskich gmin i powiatów w 2016 roku zabezpieczyło środki na omawianą formę partycypacyjnego procesu, w którym mieszkańcy decydują o przeznaczeniu wydzielonej części budżetu JST. Proporcjonalnie najczęściej gminy miejskie angażowały się w budżet obywatelski (7 z 12); również 1/3 gmin miejsko – wiejskich (15 z 39), 5 z 103 gmin wiejskich oraz 1 powiat realizowały inicjatywy z budżetu obywatelskiego w 2016 r.
- W 2016 roku w Małopolsce tylko 6 z 172 JST, które odpowiedziały na pytanie o stosowanie klauzul społecznych, zdecydowało się na zastosowanie tego instrumentu w zlecanych przez siebie zamówieniach publicznych. Były to trzy 3 gminy wiejskie, 2 gminy miejskie i 1 gmina miejsko – wiejska. Główne powody, dla których nie zastosowano klauzul społecznych to:
 - ✓ brak wiedzy jak w praktyce zastosować klauzule społeczne (50 wskazania),
 - ✓ brak wykonawców mogących skorzystać z klauzuli społecznej (42 wskazania),
 - ✓ niejasne przepisy prawne dotyczące stosowania klauzul społecznych/ obawy przed interpretacją przepisów (32 wskazania).
- Sześć gmin, które zastosowały klauzule społeczne zostało zapytanych o to, czego dotyczyły zlecenia, w czterech przypadkach były to zlecenia na wykonanie robót budowlanych, w jednym przypadku na realizację usług cateringowych, jedna gmina nie określiła przedmiotu zamówienia.

Metodologia i analiza wyników badania

Badaniem objęte zostały kategorie podmiotów, które, zgodnie z koncepcją badania tworzą populację jednostek samorządu terytorialnego w Małopolsce czyli 182 gminy oraz 19 powiatów ziemskich.

Badanie składało się z dwóch faz:

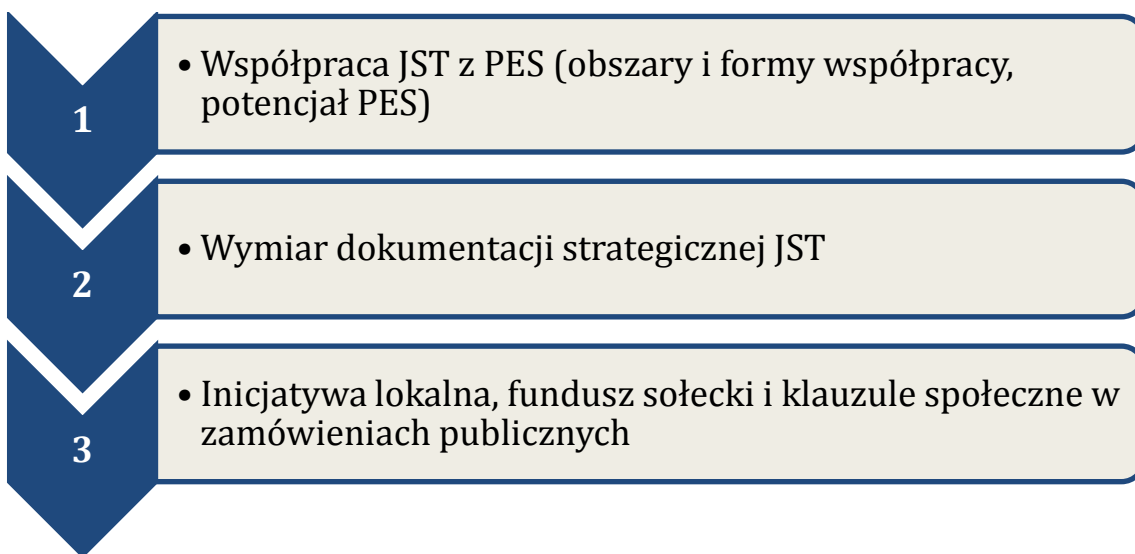
1. Samodzielnego wypełniania ankiety internetowej (CAWI)
2. Wypełniania ankiety internetowej (CAWI) wspomaganego kontaktami z pracownikami ROPS (dwukrotny kontakt). Obejmował on w szczególności:
 - kontakty telefoniczne w celu zachęcenia do udziału w badaniu,
 - ponowną wysyłkę zaproszeń oraz linków do ankiety z aplikacji,
 - kontakty telefoniczne z jednostkami, które nie zakończyły wypełniania ankiety w celu uzupełnienia brakujących odpowiedzi,
 - kontakty telefoniczne z jednostkami, które nie rozpoczęły wypełniania ankiety w celu uzupełnienia wszystkich odpowiedzi.

W badaniu wzięło udział 172 jednostek samorządu terytorialnego, w tym 154 gmin (84,6% wszystkich gmin) oraz 18 z 19 powiatów. Łącznie w V edycji badania udało się pozyskać odpowiedzi od 85,6% populacji gminnych i powiatowych jednostek samorządu terytorialnego (JST).

Schemat analizowanych obszarów

Dla większej przejrzystości dokumentu, wyniki badania przedstawione zostały w podziale na 3 główne obszary badawcze. Podział ten odzwierciedla strukturę narzędzia wykorzystanego w procesie gromadzenia danych. Poniższy schemat prezentuje podział i kolejność analizy poszczególnych bloków.

Schemat 1 Obszary analizy badania

Źródło: Opracowanie własne.

W związku z tym, że nie wszystkie badane JST wypełniły ankietę w całości, udzielone przez nie odpowiedzi analizowane i prezentowane są w raporcie w ramach wyżej wymienionych obszarów. Przy charakterystyce wyników odnośnie każdego z tych obszarów pod wykresem umieszczono liczbę podmiotów (N), które udzieliły odpowiedzi na dane pytanie.

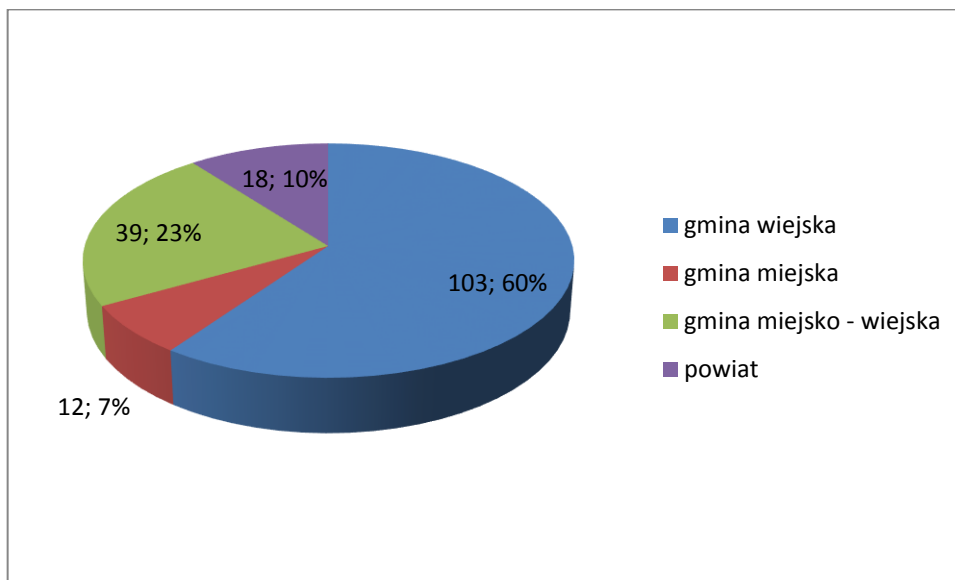
Przy podawaniu informacji o rozkładach odpowiedzi na poszczególne pytania zawarte w ankiecie, przyjęto zasady:

- podawanie liczebności oraz wartości procentowej przy charakteryzowaniu ogółem badanych podmiotów. *Tylko 8 z 171 JST (5%) nie współpracowała z PES w 2016 r.*
- podawanie jedynie liczebności w przypadku analizy dla powiatów i gmin miejskich (z powodu niewielkiej populacji badanej). *7 z 12 gmin miejskich zarezerwowała środki na realizację budżetu obywatelskiego).*

Informacje o analizowanych jednostkach

Spośród 172 jednostek samorządu terytorialnego, które wzięły udział w badaniu, 154 stanowiły gminy, w tym 103 gminy wiejskie (ze 121), 39 gminy miejsko-wiejskie (z 47) oraz 12 gmin miejskich (z 14). W badaniu udział wzięło też 18 z 19 powiatów.

Wykres 1. Struktura jednostek samorządowych, które wzięły udział w badaniu.

$N = 172$

W badaniu monitorującym zakres współpracy gmin i powiatów z PES w 2016 r. dodane zostało pytanie o kto w urzędzie gminy/starostwie zajmuje się współpracą z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 Ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie.

Wyniki okazały się dość zaskakujące. Otóż odrębne stanowisko pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych znajduje się w 13 z 171 JST (8%), które odpowiedziały na to pytanie. Na pytanie, jaki inny pracownik zajmuje się współpracą z organizacjami pozarządowymi i innymi PES odpowiedzi były bardzo zróżnicowane i obejmowały kompetencje niemal wszystkich działów i stopni awansu (od asystentów przez referentów, inspektorów po kierowników referatów, a nawet zastępców wójta/burmistrza). Najczęściej był to jednak:

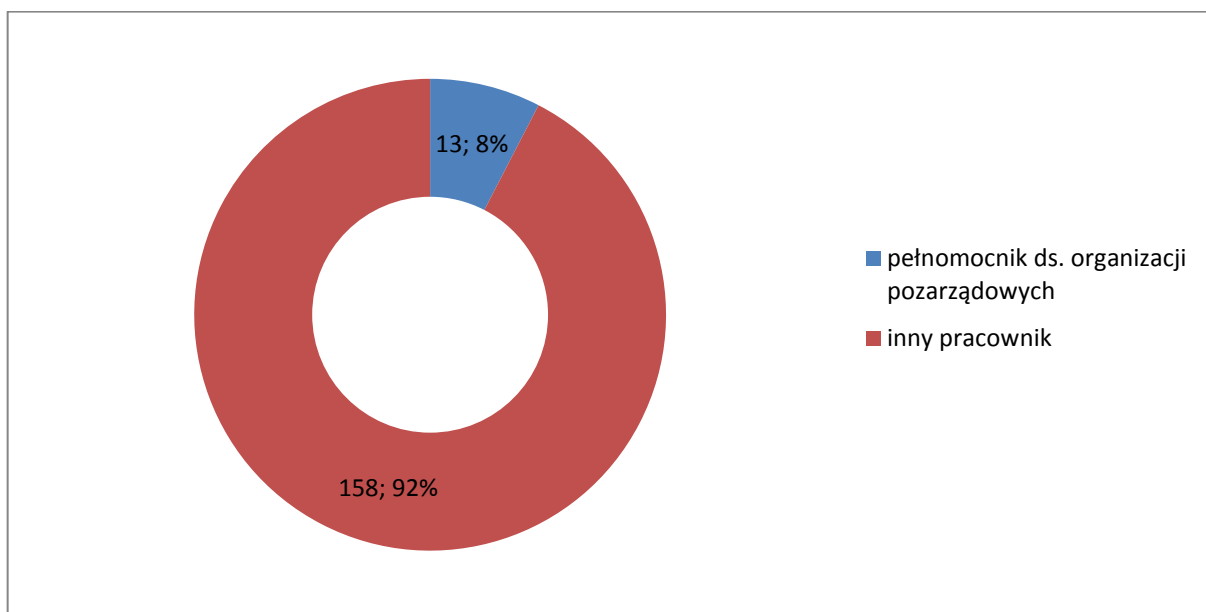
- pracownik ds. promocji: 18
- pracownik ds. kultury fizycznej i sportu: 17
- pracownik w referacie kultury: 10
- pracownik wydziału edukacji i spraw społecznych: 9
- sekretarz gminy: 9
- pracownik ds. administracyjnych: 8
- pracownik ds. rozwoju i pozyskiwania funduszy: 7
- pracownik ds. obsługi przedsiębiorców i organizacji pozarządowych: 5

Ponadto, jak wspomniano wyżej dwóch zastępców wójta/burmistrza, dwóch kierowników ośrodka pomocy społecznej, jak również: pracownik ds. ochrony p/poż, sekretarka, kadrowa, pracownik ds. gospodarki komunalnej i mieszkaniowej, pracownik ds. rolnictwa, promocji i zarządzania

kryzysowego, pracownik ds. obywatelskich, wojskowych i integracji programów społecznych, pracownik ds. ewidencji ludności i dowodów osobistych.

Wniosek jaki można wysnuć powyższych danych jest taki, że jednak współpraca z organizacjami pozarządowymi i podmiotami ekonomii społecznej mniej związana jest z organizacjami jako takimi, a raczej z pewnymi dziedzinami kojarzonymi jako ich atrybut, typu: sport, kultura, edukacja i sprawy społeczne. Drugim sposobem „zakwalifikowania” współpracy z PES jest przydzielenie jej do referatów zajmujących się pozyskiwaniem funduszy, promocją czy rozwojem gminy lub przedsiębiorczości – czyli zadaniami JST (prorozwojowymi).

Wykres 2. Odsetek JST zatrudniających pełnomocników ds. NGO

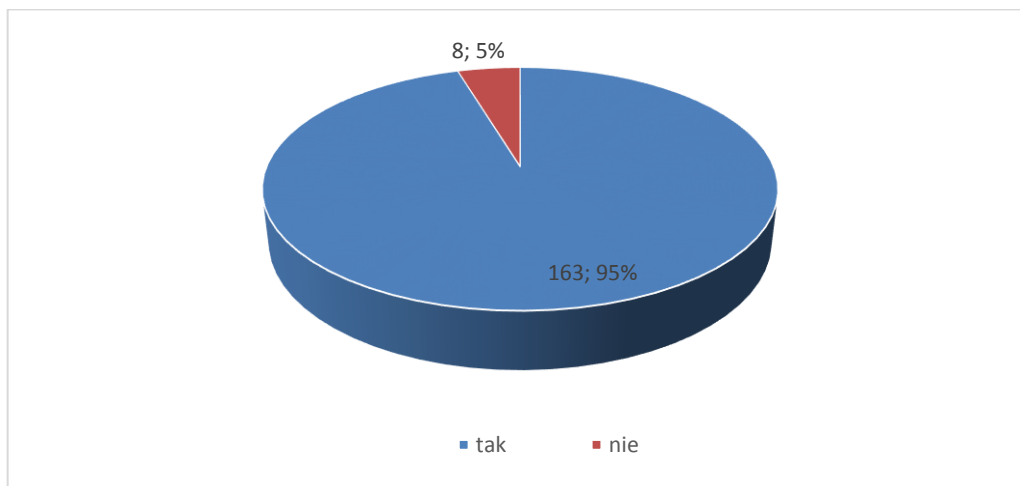

N = 171

Współpraca gmin i powiatów z PES.

Na pytanie czy uczestniczące w badaniu gminy i powiaty współpracowały w 2016 roku z podmiotami ekonomii społecznej dostajemy w 95% odpowiedź pozytywną. Tylko 8 z 171 JST (5%) nie współpracowała z PES w 2016 r. W skład tych sześciu JST weszło 6 gmin wiejskich i 2 gminy miejsko-wiejskie, z tego jedna gmina posiadała w 2016 roku program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

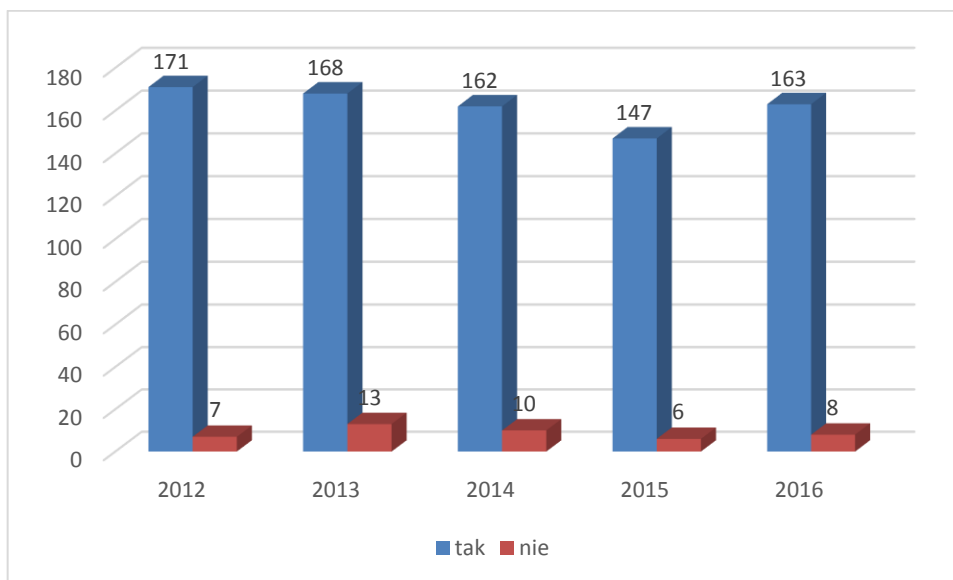
Wykres 3. Współpraca JST z podmiotami ekonomii społecznej (przynajmniej jednym).

N=171

Od 2012 roku sytuacja w zakresie współpracy gmin i powiatów z PES jest podobna. Odsetek niepodjmujących współpracy waha się od 7 % w 2013 roku do 4-5% w pozostałych latach.

Wykres 4. Współpraca JST z podmiotami ekonomii społecznej w latach 2012 - 2016.

Szukając odpowiedzi na pytanie o przyczynę braku współpracy, w kwestionariuszu zawarliśmy kafeterię możliwych powodów:

- brak PES na terenie gminy/powiatu
- brak potencjału PES do współpracy

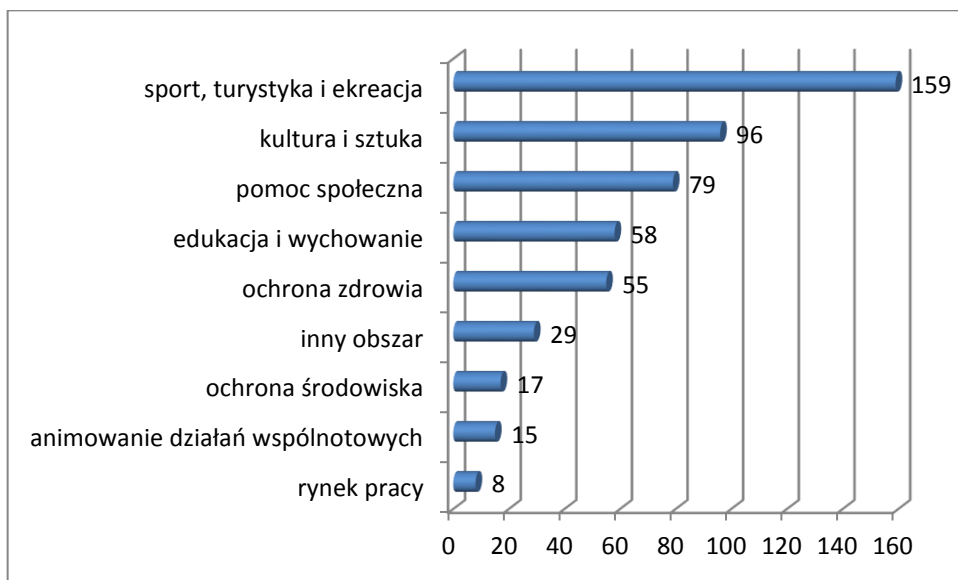
- niechęć do współpracy po stronie PES
- brak działań/możliwości współpracy z PES po stronie JST
- inna przyczyna, jaka?

W 2016 r. 7 gmin, które nie współpracowały z PES, jako powód podały brak tego typu podmiotów na ich terenie, natomiast jedna gmina przyznała, że brakowało działań/możliwości współpracy z PES po stronie samorządu lokalnego.

Obszary współpracy JST z PES

Jak co roku, tak i w ostatnim badaniu, współpraca JST z PES odbywała się najczęściej w obszarze sportu, turystyki i rekreacji. Wskazało na ten obszar 159 JST, które zaznaczyły, że współpracowały z PES w 2016 roku. Ranking kolejnych najpopularniejszych obszarów współpracy nieodmiennie od lat układa się tak samo: na drugim miejscu znajduje się obszar współpracy związanej z kulturą i sztuką (w tym roku 96 wskazań), następnie pomoc społeczna (79 wskazań), edukacja i wychowanie (58) i ochrona zdrowia (55 wskazań); JST w dużej mierze wskazują też „inny obszar”, który de facto jest uszczegółowieniem kategorii z kafeterii. Najrzadziej współpraca JST z PES odbywa się w obszarze rynku pracy/aktywizacji zawodowej (8 JST), animowania działań lokalnych (15 JST) oraz w obszarze ochrony środowiska (17 JST).

Wykres 5. Obszary współpracy gmin i powiatów z PES.

N= 164, odpowiedzi nie sumują się do N gdyż można było zaznaczyć kilka obszarów

Odpowiedzi w kategorii „Inny obszar, jaki?”, w dużej mierze stanowiły uszczegółowienie pojemniejszych kategorii z kafeterii, np. „pomoc społeczna”:

- profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych – 7 wskazań,
- działalność na rzecz osób niepełnosprawnych – 5 wskazań,
- działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym – 4 wskazania,
- bezpieczeństwo – 3 wskazania,
- ekologia i ochrona dziedzictwa przyrodniczego – 2 wskazania,
- działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- wsparcie wolontariatu,
- ochrona dóbr i dziedzictwa narodowego (zabytki).

Czy istnieją różnice pomiędzy obszarami współpracy z PES w zależności od typu JST? Dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego sport, rekreacja i turystyka są ważnym i wykorzystywanym przez niemal wszystkie gminy i powiaty obszarem współpracy. Poza ww. obszarem można dostrzec pewne subtelne różnice.

Dla powiatów najczęściej wybieranym obszarem współpracy poza sportem, turystyką i rekreacją (94%) była pomoc społeczna (72%) oraz kultura i sztuka (67%). Na czwartym miejscu ex aequo znalazła się ochrona zdrowia (44 % powiatów) oraz edukacja i wychowanie (44%).

Połowa gmin miejskich (6 z 12 odpowiadających na to pytanie) współpracowała w 2016 roku w obszarze pomocy społecznej, kultury oraz „ w innym obszarze”:

działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym. Z „mniej typowych” dziedzin gminy miejskie proporcjonalnie najczęściej współpracują z PES w obszarze rynku pracy i aktywizacji zawodowej.

Gminy miejsko –wiejskie relatywnie najczęściej (poza sportem) wskazują jako obszar współpracy z PES kulturę i sztukę (76% gmin tego typu), zapraszają też PES do działań w obszarze pomocy społecznej (69%) oraz ochrony zdrowia (49%).

Gminy wiejskie współpracują z PES zdecydowanie najczęściej w obszarze sportu (98%), następnie kultury i sztuki (52%) , pomocy społecznej (37%). Pozostałe obszary są zdecydowanie słabo zagospodarowane (przez mniej niż 1/3 JST, przy proporcjonalnie niemal śladowym zaangażowaniu we współpracę na rzecz aktywizacji zawodowej i rynku pracy (2 gminy wiejskie). Sytuacja ta pozostaje niezmienna od kilku lat.

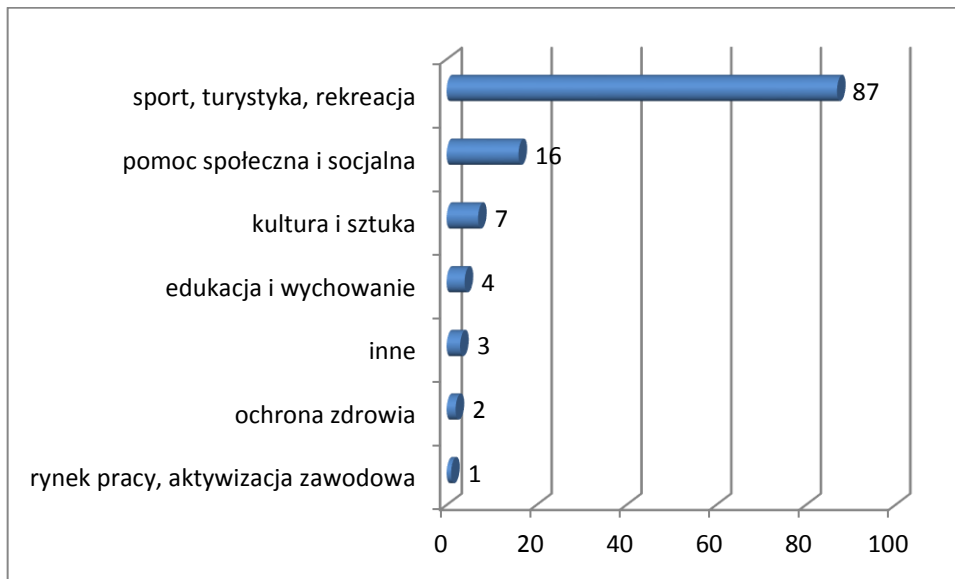
Jak co roku, najrzadziej zaznaczanymi dziedzinami pożytku publicznego, w ramach których jest możliwa współpraca JST z PES były: rynek pracy i aktywizacja zawodowa (relatywnie największe natężenie współpracy zaobserwowano w gminach miejsko - 17%), animowanie działań lokalnych oraz ochrona środowiska (relatywnie największe natężenie współpracy zaobserwowano w gminach miejsko – wiejskich – 14%).

Tabela 1. Obszary współpracy z PES w zależności od typu JST.

		gmina wiejska	gmina miejska	gmina miejsko- wiejska	powiat
		% z N w kolumnie	% z N w kolumnie	% z N w kolumnie	% z N w kolumnie
Obszary współpracy JST z PES	Kultura i sztuka	52%	50%	76%	67%
	Sport, turystyka, rekreacja	98%	100%	95%	94%
	Edukacja i wychowanie	32%	42%	38%	44%
	Ochrona zdrowia	25%	42%	49%	44%
	Pomoc społeczna	37%	50%	65%	72%
	Ochrona środowiska	8%	17%	11%	17%
	Rynek pracy, aktywizacja zawodowa	2%	17%	5%	11%
	Animowanie działań lokalnych	7%	8%	14%	11%
	Inny obszar	13%	50%	11%	33%

W tym roku po raz pierwszy poprosiliśmy o wskazanie priorytetowego, jednego obszaru współpracy dla gmin i powiatów (w poprzednim pytaniu prosiliśmy o zaznaczenie wszystkich obszarów współpracy nie uwzględniając, tego, który jest najbardziej istotny). Również w tym przypadku priorytetowym obszarem współpracy z PES był sport, turystyka i rekreacja wskazywane na pierwszym miejscu przez wszystkie typy gmin. Tylko dla powiatów najważniejszym polem współpracy z PES była w przeważającej mierze pomoc społeczna.

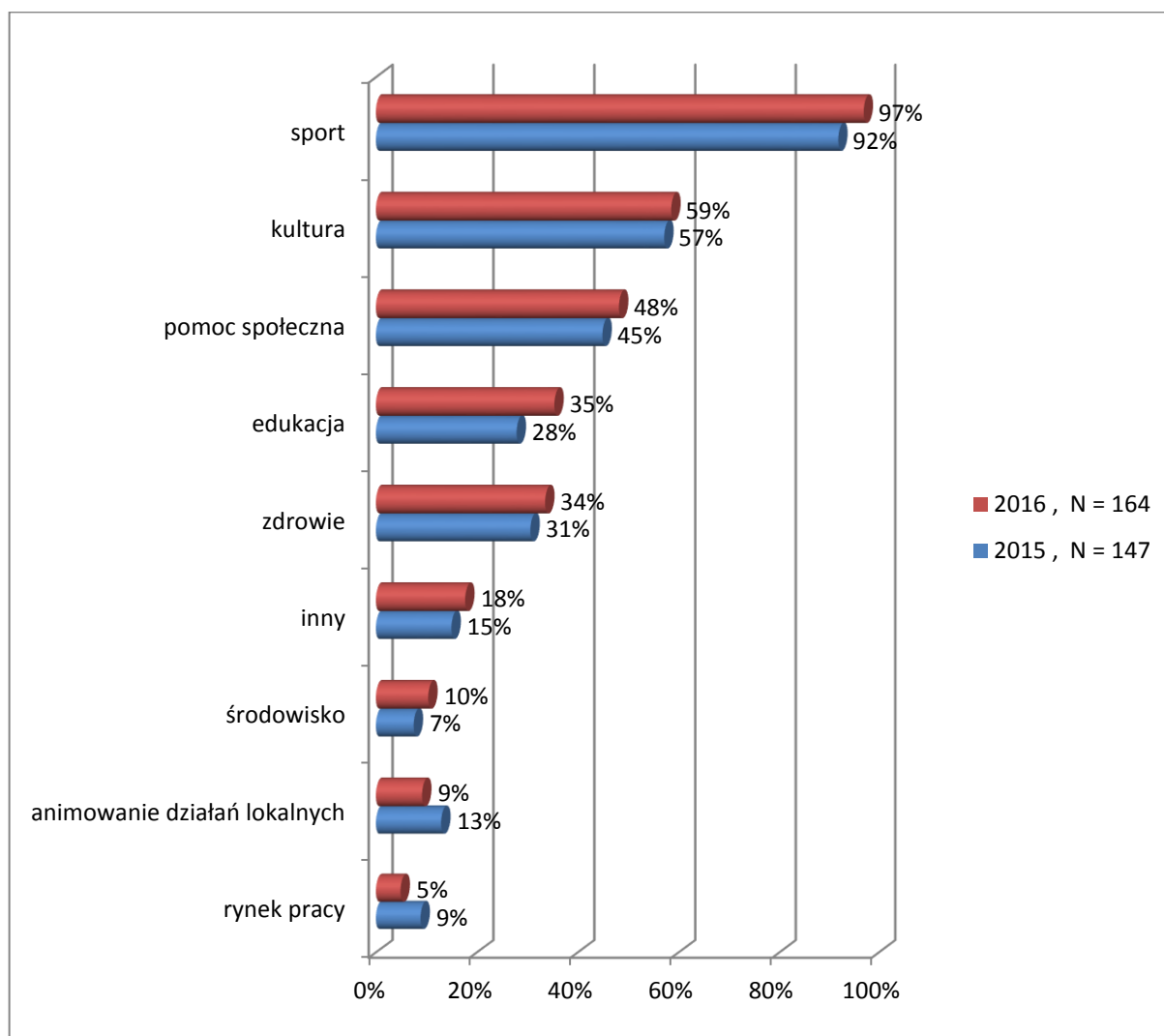
Wykres 6. Priorytetowy obszar współpracy z PES w ocenie gminy/powiatu.

N=120

Porównując aktywność JST we współpracy z PES w dwóch kolejnych latach badania widać wzrost współpracy małopolskich gmin i powiatów z lokalnymi PES w zakresie wszystkich obszarów poza animowaniem działań lokalnych – o 4 pp. (z 13% do 9%) oraz rynku pracy i aktywizacji zawodowej – o 4 pp. (z 9% do 5%). Największe zmiany in plus w zakresie współpracy JST z PES odnotować można w obszarze edukacji – wzrost o 7 pp. (z 28% do 35%) oraz sportu, turystyki i rekreacji – wzrost o 5 pp.(z 92% do 95%).

Wykres 7 Obszary współpracy JST z PES w perspektywie porównawczej badań z 2015 r. i 2016 r.

Formy współpracy z PES

Współpraca jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej może odbywać się w różnych formach. Część z nich wymieniona jest w art. 5 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹. Poniżej przedstawiamy wszystkie formy współpracy, o które pytaliśmy w tegorocznym badaniu. Możliwe było zaznaczenie kilku odpowiedzi z kafeterii:

1. Powierzenie PES realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji;

¹ z dnia 23 kwietnia 2003 roku z późn. zm. (Dz. U. 2003 nr 96 poz. 873).

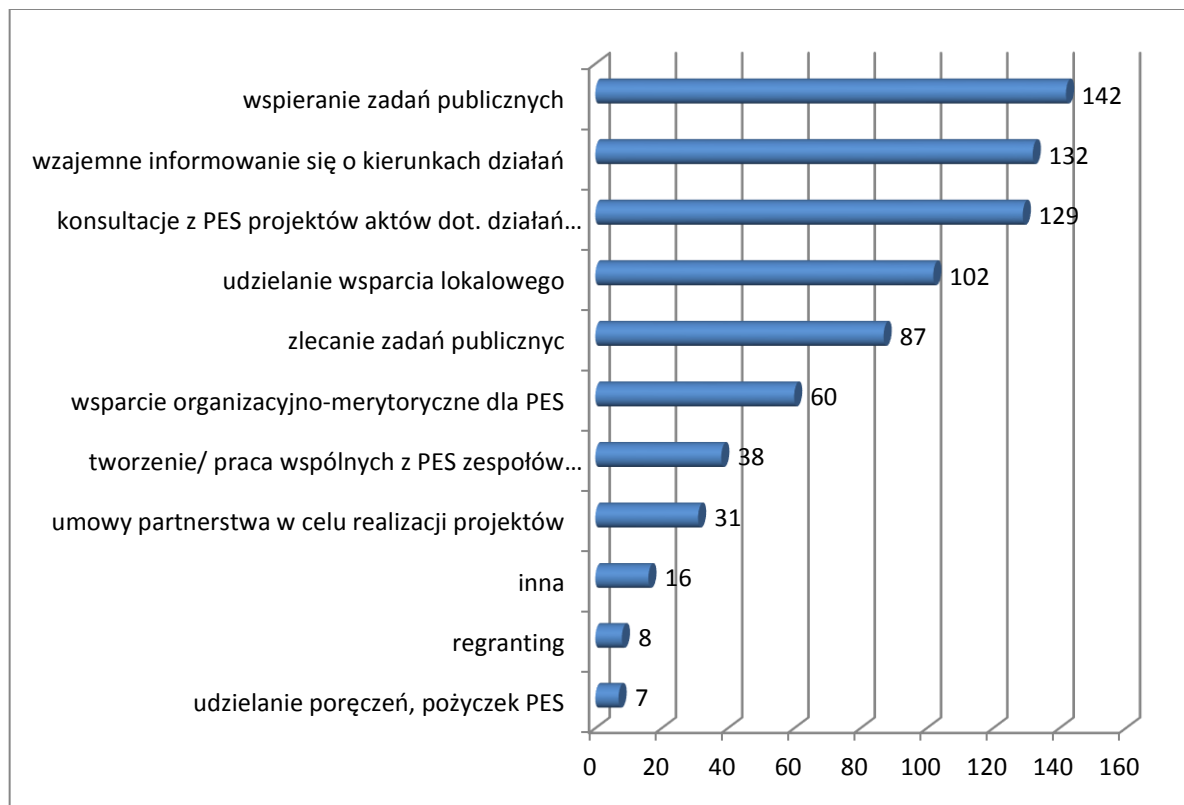
2. Wspieranie PES w realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji;
3. Wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności;
4. Konsultacje z PES projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań pożytku publicznego;
5. Utworzenie/kontynuowanie prac wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli PES oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej;
6. Umowy partnerstwa w celu wspólnej realizacji projektów;
7. Udzielanie wsparcia lokalowego na preferencyjnych warunkach (np. użytkowanie, najem lub dzierżawa w drodze bezprzetargowej lub po cenach niższych niż rynkowe);
8. Udzielanie pożyczek, gwarancji, poręczeń organizacjom pozarządowym na realizację zadań w sferze pożytku publicznego;
9. Współpraca z PES w formie regrantingu (forma dodana w tegorocznej edycji badania);
10. Wsparcie organizacyjno – merytoryczne dla PES (np. Punkt poradnictwa dla NGO), (forma dodana w tegorocznej edycji badania).

W Małopolsce współpraca jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej w 2016 r. najczęściej odbywała się w formach:

- Wspierania PES w realizacji zadań publicznych wraz z udzielaniem dotacji na finansowanie realizacji tych zadań (142 ze 163 JST, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie, co stanowi 87%), (przyrost o ok. 7 pp. w stosunku do 2015 r.)
- Wzajemnego informowania się o planowanych działaniach (132 JST co stanowi ok. 81%) (przyrost o 1 pp.);
- Konsultacje projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań pożytku publicznego (129 JST co stanowi ok. 79%), (przyrost o 29 pp.)
- Udzielania wsparcia lokalowego na preferencyjnych warunkach (102 JST co stanowi ok. 63%), (przyrost o 1 pp.);
- Powierzenie PES realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji (87 JST co stanowi ok. 53%).(przyrost o 7 pp.)
- Wsparcie organizacyjno – merytoryczne dla PES (np. Punkt poradnictwa dla NGO) (60 JST co stanowi 37%)

Pozostałe formy współpracy (udzielanie pożyczek oraz gwarancji (4% JST) , regranting (5% JST), umowy partnerskie na realizację projektów (19% JST) i wspólne zespoły doradczo inicjatywne (23%) są stosowane rzadko lub bardzo rzadko. Szczegółowy wykaz JST współpracujących z PES w wymienionych obszarach znajduje się poniżej.

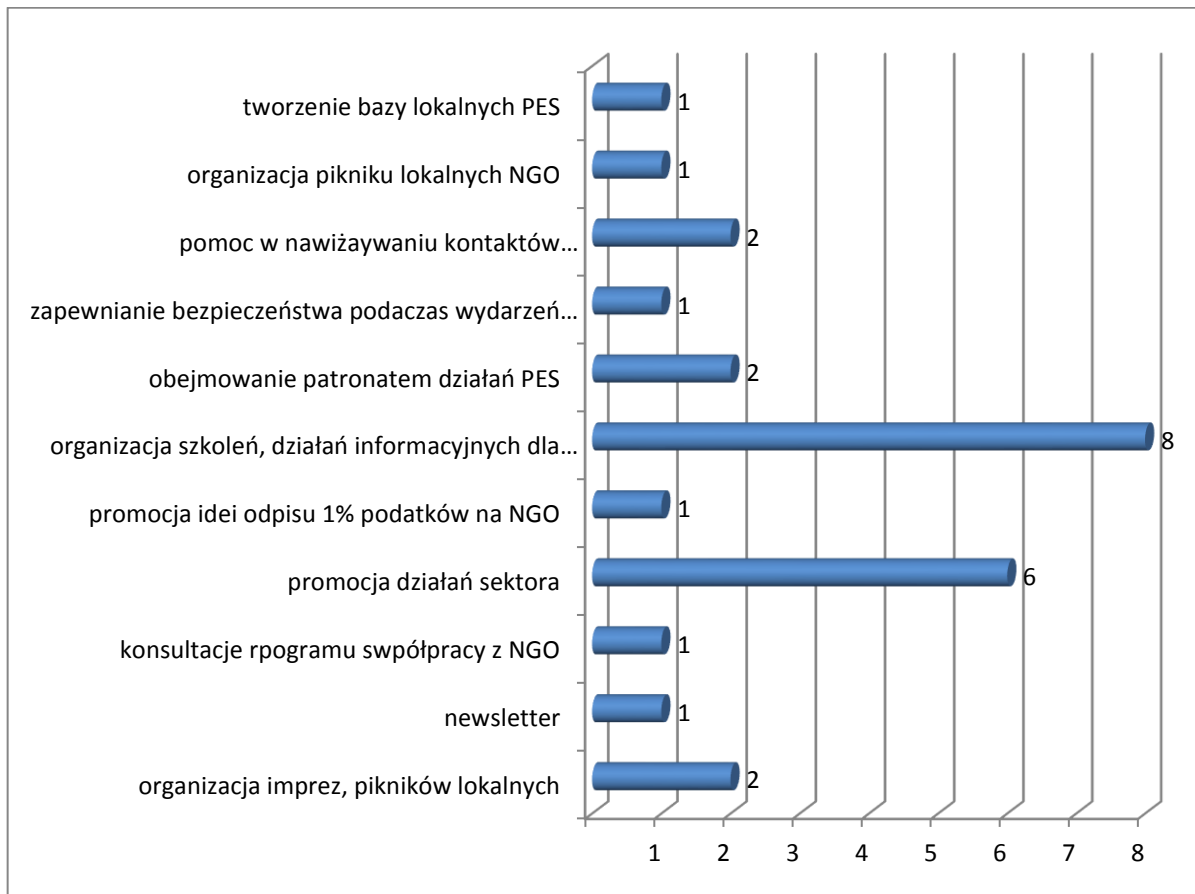
Wykres 8 Formy współpracy JST z PES.

N = 163, odpowiedzi nie sumują się do N gdyż gminy/powiaty mogły zakreślić więcej niż jedną odpowiedź).

Warto przeanalizować również kategorię „inne formy współpracy”, którą zaznaczyło 25% gmin miejskich oraz 17% powiatów. Inne formy współpracy, zaznaczone przez 16 JST to przede wszystkim wsparcie szkoleniowe i informacyjne dla NGO oraz działania promujące sektor. Na poniższym wykresie przedstawiono inne formy współpracy wymieniane przez badane gminy i powiaty.

Wykres 9 Inne formy współpracy JST z PES w 2016.

N = 16

Korelując formy współpracy samorządów z typem JST, w 2016 r. można dostrzec pewne różnice, zwłaszcza pomiędzy powiatem a gminami, zaś w grupie gmin – pomiędzy gminami miejskimi, a pozostałymi typami.

To co łączy wszystkie gminy i powiaty to stosowanie trybu wspierania realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji (pow. 80%). W zdecydowanej większości JST standardem stało się też wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działań (81%). Trzecią, najczęściej stosowaną przez wszystkie JST formą współpracy są konsultacje projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań pożytku publicznego (78% i więcej).

W pozostałych formach współpracy dostrzec można różnice pomiędzy powiatami oraz gminami. I tak, powiaty relatywnie najczęściej powierzają PES realizacji zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji (78% powiatów), częściej niż inne typy JST konsultują projekty aktów normatywnych dotyczących sfery zadań pożytku publicznego (89%) oraz tworzą wspólne z PES zespoły doradcze i inicjatywne (56% powiatów), ponad dwukrotnie częściej niż we wszystkich gminach, powiaty współpracują z PES realizując projekty partnerskie (39%). Znaczące różnice między

powiatem, a gminami to: nieudzielanie przez powiaty pożyczek, gwarancji dla PES oraz regrantingu, jak również blisko o połowę rzadziej stosowane wsparcie lokalowe na preferencyjnych warunkach (39%).

Wśród 3 typów gmin trudno dostrzec znaczące różnice w zakresie stosowania form współpracy z PES. Wyróżniają się w tym miejscu nieco gminy miejskie, ponad dwukrotnie częściej tworzące zespoły doradcze i inicjatywne (42%), relatywnie najczęściej stosujące pożyczki i poręczenia i regrantingu. Na koniec warto dodać, że w pierwszych trzech poprzednich edycjach badania dostrzegalne były wyraźne różnice w różnorodności stosowanych form współpracy w gminach miejskich w stosunku do gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, z których dwie ostatnie stosowały ich znacznie mniej. Od dwóch lat nie widać aż tak znaczących różnic w spectrum stosowanych form współpracy w zależności od typu gminy.

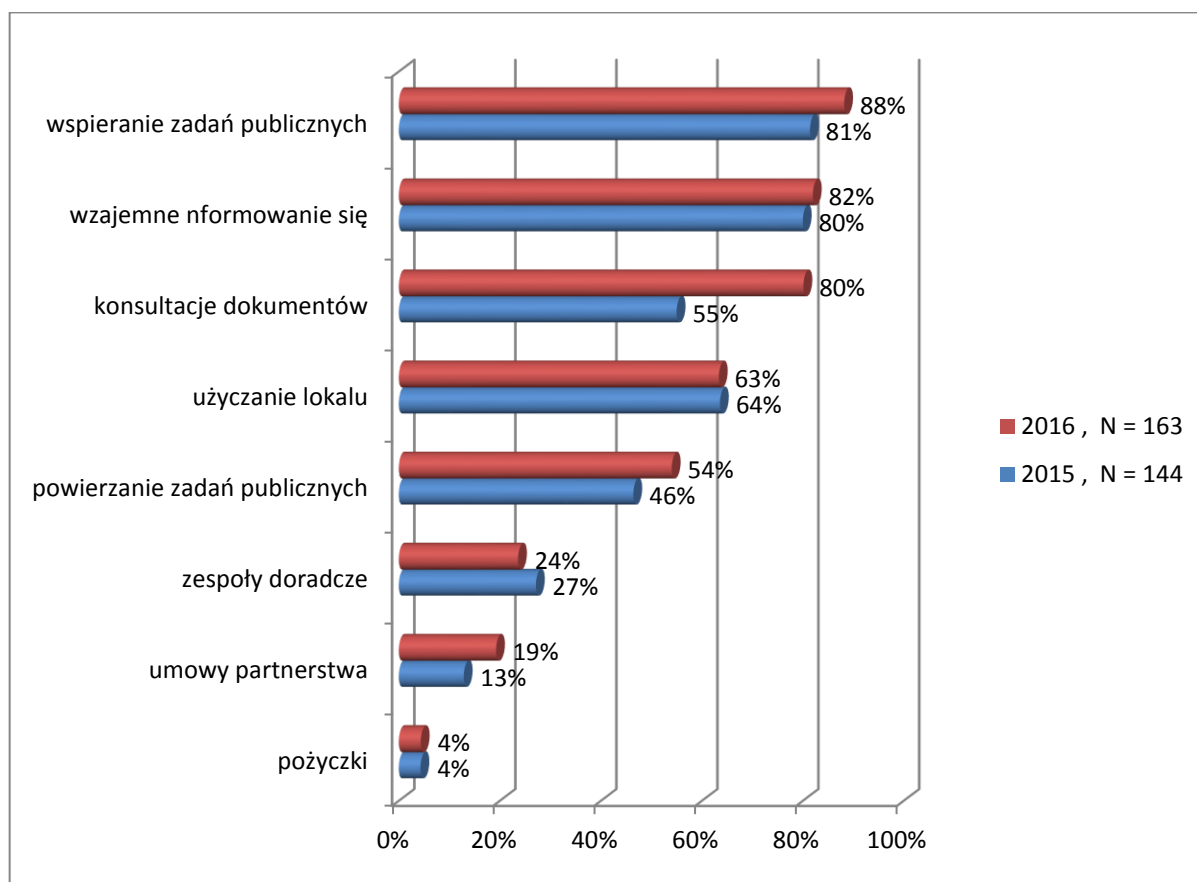
Tabela 2 Formy współpracy w 2016 roku w zależności od typu JST.

Formy współpracy JST z PES	Typ JST			
	gmina wiejska	gmina miejska	gmina miejsko - wiejska	powiat
	% z N w kolumnie	% z N w kolumnie	% z N w kolumnie	% z N w kolumnie
Powierzanie zadań publicznych	47%	50%	59%	78%
Wspieranie zadań publicznych	85%	100%	92%	83%
Wzajemne informowanie się o planowanych działaniach	82%	83%	81%	78%
Konsultacje projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań pożytku publicznego.	78%	83%	78%	89%
Tworzenie/praca wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym	15%	42%	24%	56%
Umowa partnerstwa w celu wspólnej realizacji projektu	17%	17%	16%	39%
Udzielanie wsparcia lokalowego	60%	75%	78%	39%

Pożyczki, poręczenia	5%	8%	3%	0%
Regranting	6%	8%	3%	0%
Wsparcie organizacyjno - merytoryczne	32%	42%	43%	50%
Inna forma	9%	25%	3%	17%

Porównując sposoby realizacji współpracy JST z PES na przestrzeni ostatnich dwóch lat, widać pewne znaczące różnice w zakresie otwartości samorządów lokalnych przy konsultowaniu dokumentów dotyczących sfery zadań pożytku publicznego (wzrost o 25 pp. w stosunku do roku 2015), 8-procentowy wzrost JST odnotowano w obszarze powierzania zadań publicznych – z 46% JST do 54%, 7-procentowy wzrost w dziedzinie wspierania zadań publicznych realizowanych przez PES (z 81% do 88% JST stosujących ten mechanizm współpracy) oraz 6-procentowy wzrost JST zawierających umowy partnerskie z PES w celu realizacji wspólnych projektów. Niewielki spadek współpracy z PES w stosunku do roku 2015 r. odnotować można w przypadku powoływania przez JST zespołów doradczych z udziałem PES (z 27% do 24%). Nieodmiennie od kilku lat, najmniej popularną formą współpracy jest udzielanie pożyczek i poręczeń przez JST dla PES (zarówno w 2015 r., jak i 2016 r. stosowana była ta forma wsparcia przez 4% samorządów).

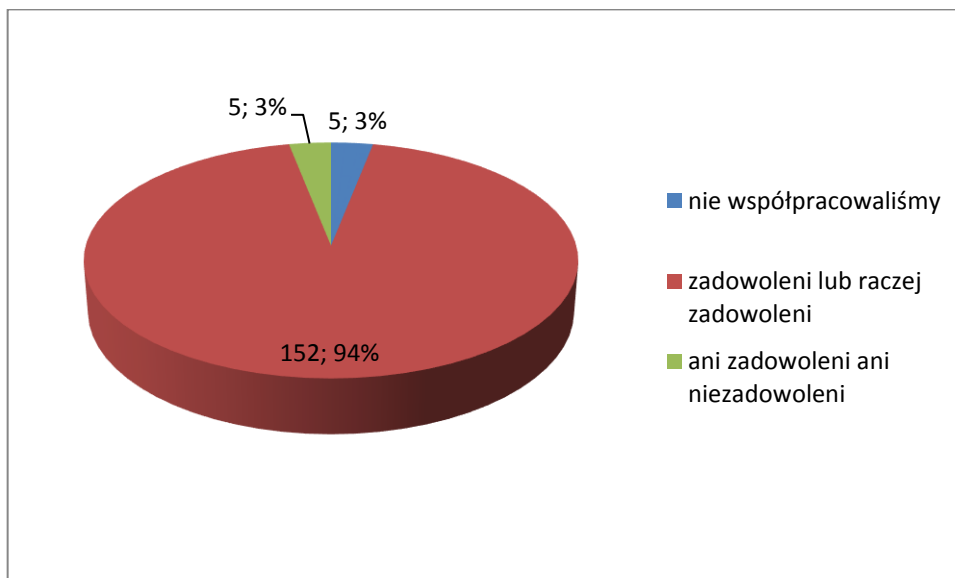
Wykres 10 Formy współpracy JST z PES w perspektywie porównawczej badań z lat 2015 – 2016.

Zadowolenie ze współpracy z różnymi rodzajami podmiotów ES

W kwestionariuszu pytaliśmy gminy i powiaty o to, z jakimi rodzajami PES współpracują i czy są zadowolone z efektów wspólnej realizacji działań. Jak co roku, tak i w 2016 r., największa liczba gmin i powiatów zazaczyła, że prowadziła wspólne działania z klubami sportowymi – 97% JST, w tym 94% było zadowolonych lub raczej zadowolonych ze współpracy, 3% miało ambiwalentne odczucia, a tylko 3% JST nie współpracowało w 2016 r. z tym typem PES. Przy tak dużym udziale wszystkich gmin i powiatów we współpracę z klubami sportowymi nie można zaobserwować znaczących różnic w udziale gmin wiejskich, miejsko-wiejskich czy miejskich oraz powiatów współpracujących z tym typem PES.

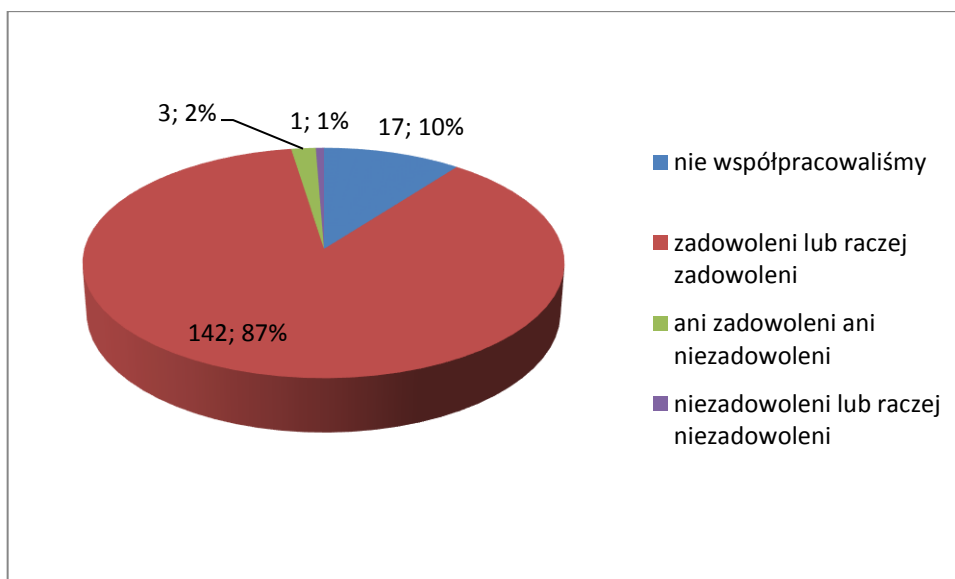
Wykres 11 Zadowolenie ze współpracy z klubami sportowymi.

N=162

Analizując współpracę JST ze stowarzyszeniami (innymi niż kluby sportowe) dostajemy dane niemal identyczne jak w roku 2015: 10% gmin i powiatów nie współpracowała w 2016 r. z żadnym ze stowarzyszeń, 87% jest zadowolona lub raczej zadowolona z tej współpracy. Zmianą jest pojawienie się jednego JST niezadowolonego ze współpracy z PES w 2016 roku. Z 17 jednostek, które w 2016 r. nie współpracowały ze stowarzyszeniami, zdecydowaną większość stanowią gminy wiejskie. Wszystkie gminy miejskie i 16 z 17 powiatów, które udzieliły odpowiedzi na to pytanie, było zadowolonych z kooperacji.

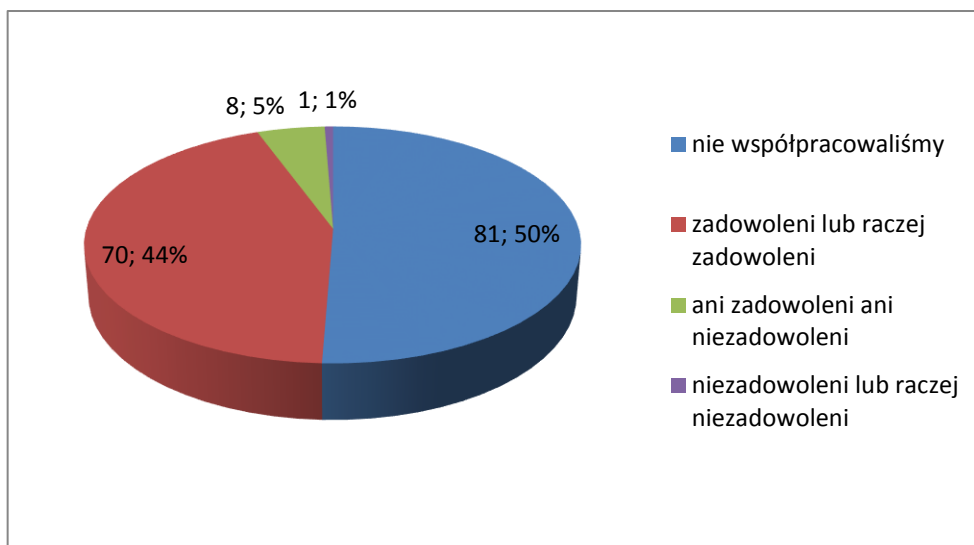
Wykres 12. Zadowolenie ze współpracy ze stowarzyszeniami.

N = 163

Z fundacjami w 2016 r. nie współpracowała połowa JST (50% JST czyli 81 gmin i powiatów). 44% JST współpracowało z fundacjami i było zadowolonych z jej efektów, 5% ma ambiwalentne oceny dotyczące efektów tej współpracy, znalazła się też jedna gmina wiejska niezadowolona z kontaktów z PES. Z fundacjami współpracowała ok. 1/3 gmin wiejskich, 2/3 gmin miejskich i miejsko-wiejskich oraz 15 z 17 powiatów.

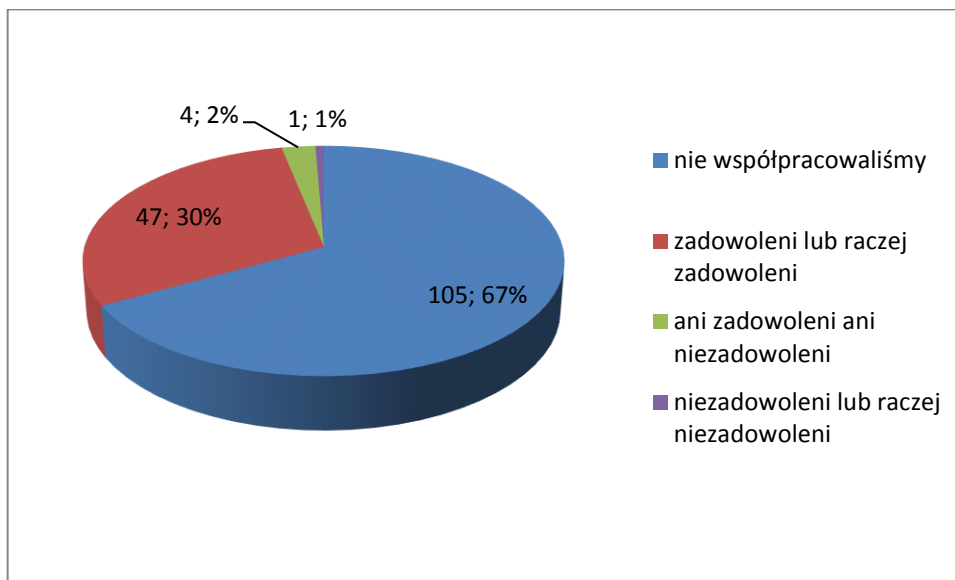
Wykres 13. Zadowolenie ze współpracy z fundacjami.

N = 160

Bardzo podobnie jak w 2015 r., w 2016 r. ze stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego współpracowało 33% gmin i powiatów, 67% JST nie podjęło współpracy z tym rodzajem stowarzyszeń w 2016 r., jeden powiat był niezadowolony, a 4 gminy miały ambiwalentne odczucia dot. efektów współpracy z tym typem PES. Z różnych rodzajów jednostek samorządu terytorialnego najczęściej ze stowarzyszeniami JST współpracowały gminy miejsko-wiejskie.

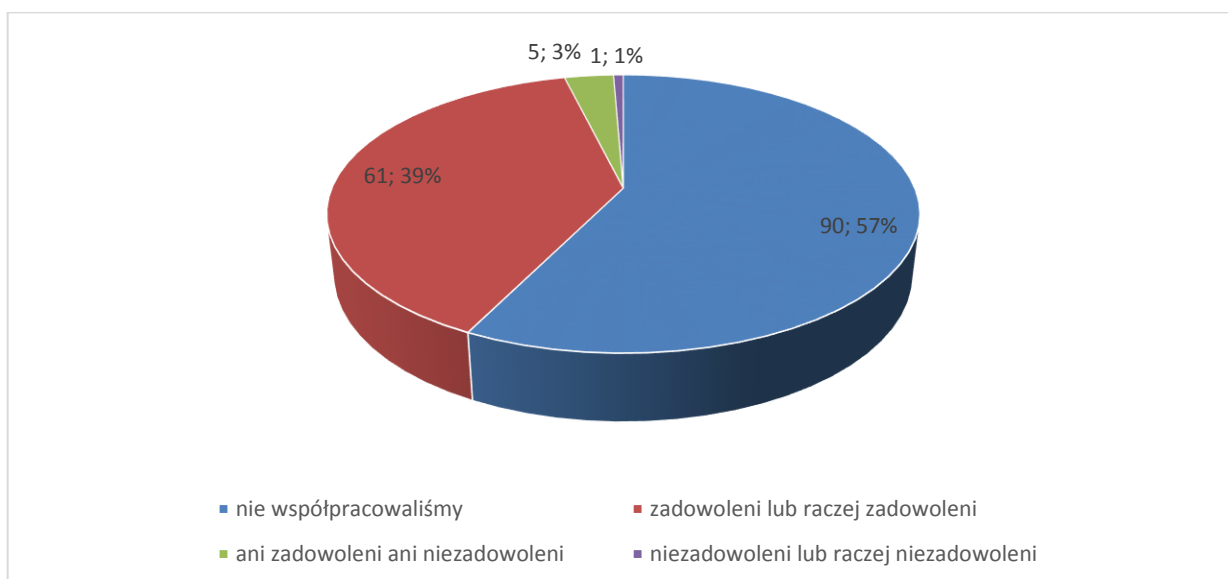
Wykres 14 Zadowolenie ze współpracy ze stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego.

N = 157

Z organizacjami kościelnymi i związkami wyznaniowymi współpracowało w 2016 roku 43% JST (o 3pp. mniej niż w 2015 r.) i były to w głównej mierze gminy miejskie (7 na 10, wszystkie zadowolone ze współpracy) i powiaty (11 z 16), wszystkie zadowolone ze współpracy. Ze związkami wyznaniowymi najrzadziej współpracują gminy wiejskie, w większości zadowolone z efektów współdziałania.

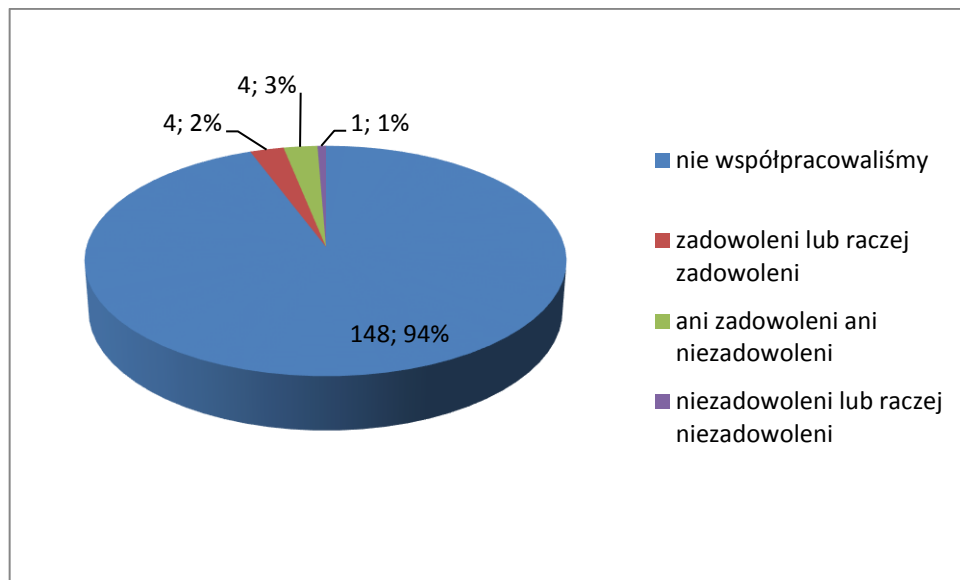
Wykres 15 Zadowolenie ze współpracy z organizacjami kościelnymi i związkami wyznaniowymi.

N = 157

Z zakładami aktywności zawodowej współpracowało tylko 9 JST, z czego 1 powiat był niezadowolony z efektów tej współpracy, pozostałe JST były zadowolone lub miały obojętne odczucia co do realizacji wspólnych działań.

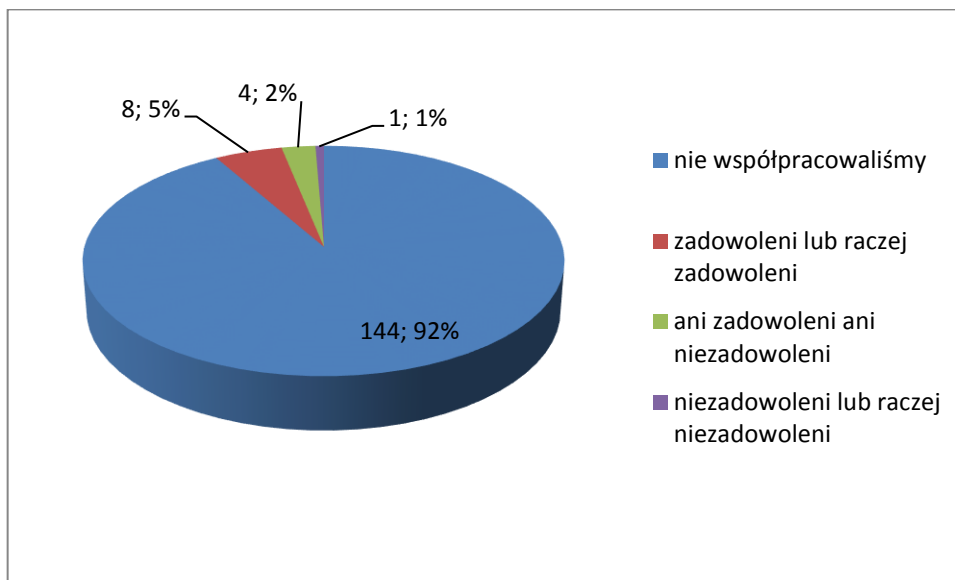
Wykres 16 Zadowolenie ze współpracy z zakładami aktywności zawodowej.

N = 157

Niemal równie rzadko co z ZAZ-ami małopolskie JST współpracowały w 2016 roku z centrami integracji społecznej – tylko 13 gmin i powiatów ma na swoim terenie tego typu podmiot, z czego 8 jest zadowolonych ze współpracy, 4 JST ma ambiwalentne odczucia (2 gminy miejsko-wiejskie i 1 gmina wiejska). Jedynym samorządem niezadowolonym z efektów współpracy z lokalnym CIS był w 2016 r. powiat.

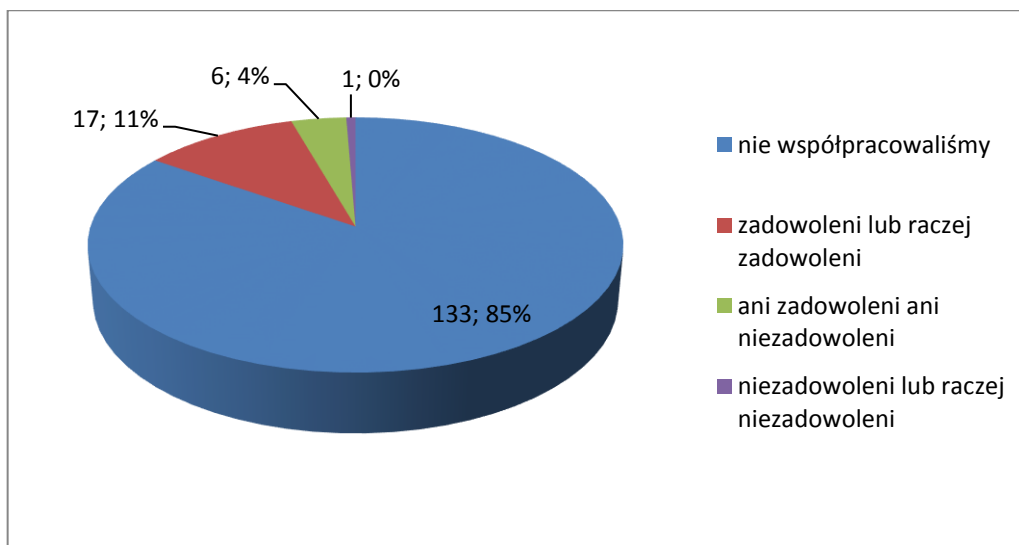
Wykres 17 Zadowolenie ze współpracy z centrami integracji społecznej.

N = 157

24 JST ze 157 odpowiadających na pytanie o ocenę efektów współpracy z klubami integracji społecznej miała w 2016 r. doświadczenia płynące z kooperacji z KIS. 17 JST było zadowolonych z tej współpracy, 6 gmin miało ambiwalentne odczucia co do efektów współpracy z KIS, a 1 powiat był z niej niezadowolony. Relatywnie najczęściej to gminy miejskie współpracują i są zadowolone z efektów kooperacji z KIS.

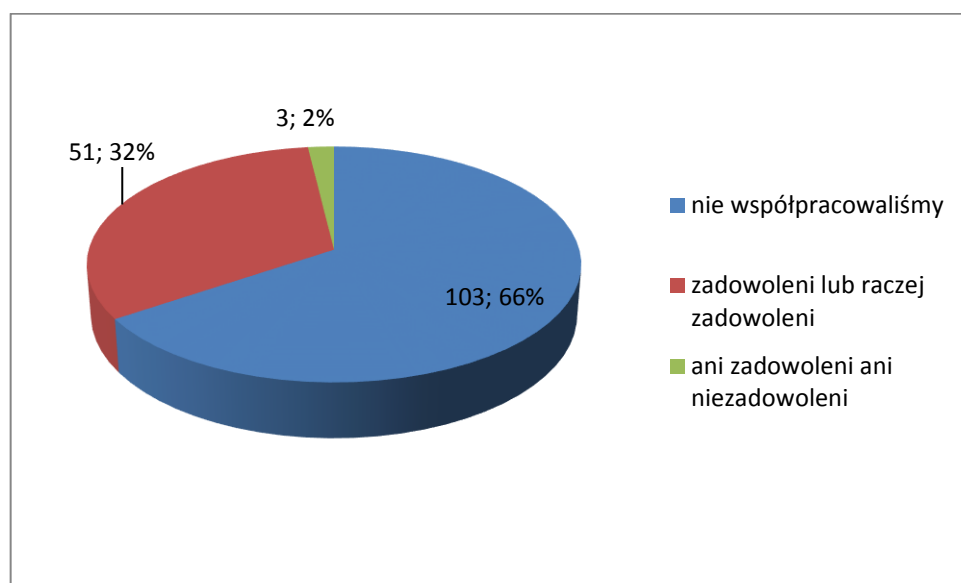
Wykres 18. Zadowolenie ze współpracy z klubami integracji społecznej.

N = 157

Z warsztatami terapii zawodowej współpracowała w 2016 roku nieco większa liczba gmin i powiatów – 34% % wszystkich badanych JST (o 5 % mniej niż w 2015 roku), z czego zdecydowana większość była zadowolona z efektów współpracy. Najrzadziej z WTZ współpracują gminy wiejskie (23%), ale wszystkie są z niej zadowolone. Najczęściej do współpracy z WTZ przyznają się powiaty – $\frac{3}{4}$ w 2016 roku odnotowało współpracę z tym typem PES. W badaniu z 2016 roku nie wystąpił żaden samorząd, który źle oceniłby efekty współpracy z warsztatami.

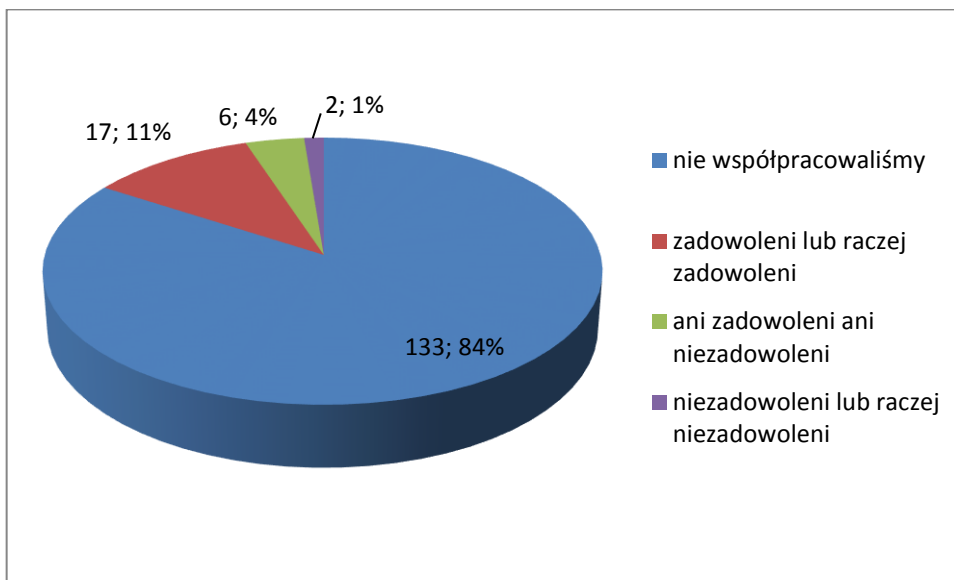
Wykres 19 Zadowolenie ze współpracy z warsztatami terapii zawodowej.

N = 157

W przypadku spółdzielni socjalnych 25 JST odnotowało współpracę z tego typu podmiotem. Najczęściej miała ona miejsce w gminach miejskich i miejsko-wiejskich, w których minimum $\frac{1}{4}$ JST współpracowała ze spółdzielniami socjalnymi, przy czym 1 gmina miała mieszane odczucia (ani dobre, ani złe) co do efektów tej współpracy, a 1 powiat ocenił jej efekty negatywnie.

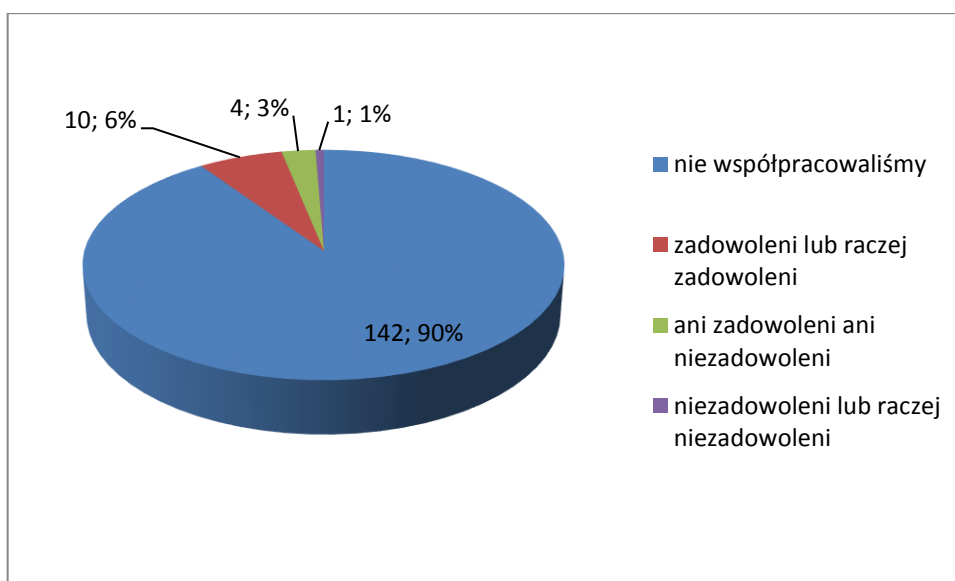
Wykres 20 Zadowanie ze współpracy ze spółdzielniami socjalnymi.

N=158

Od lat najmniej popularnym partnerem współpracy dla małopolskich gmin i powiatów pozostają spółki handlowe działające nie dla zysku (np. prowadzone przez organizacje pozarządowe), choć widać pewien wzrost zainteresowania współpracą z tego typu podmiotami w stosunku do 2015 roku. W 2016 roku taką współpracę podjęło 15 JST (10% JST, które odpowiedziały na to pytanie), w tym relatywnie najczęściej powiaty i gminy miejsko-wiejskie. 10 jednostek samorządu terytorialnego była zadowolona z efektów tej współpracy – 4 oceniają jej efekty ambiwalentnie, a 1 powiat był niezadowolony lub raczej niezadowolony z kooperacji.

Wykres 21 Zadowanie ze współpracy ze spółkami handlowymi działającymi nie dla zysku.

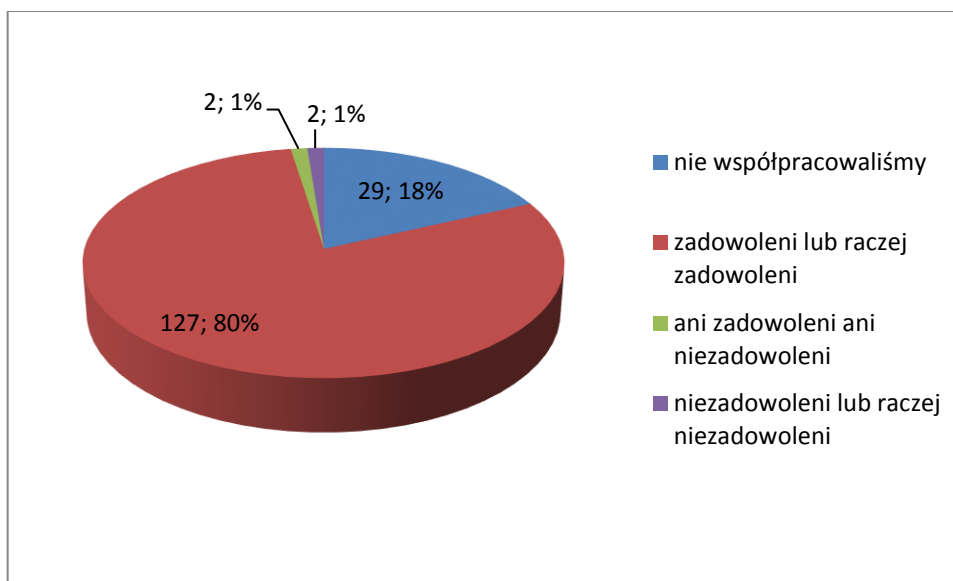

N = 157

Do edycji badania z 2016 r. dodane zostały pytania o współpracę z dwoma dodatkowymi typami podmiotów ekonomii społecznej – ochotniczymi strażami pożarnymi (OSP) oraz z ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej prowadzonymi przez znane i doświadczone organizacje pozarządowe, świadczące pomoc zarówno grupom nieformalnym, lokalnym organizacjom oraz samorządom, posiadające dla wszystkich tych trzech grup bogatą ofertę wsparcia merytorycznego i finansowego.

Zgodnie z przewidywaniami, współpracę z OSP odnotowano w dużej ilości JST bo aż w 82% badanych jednostek, co sytuuje OSP na trzecim miejscu w rankingu samorządowych partnerów współpracy (po klubach sportowych i innych stowarzyszeniach). Relatywnie najczęściej z OSP współpracują powiaty (16 z 17) oraz gminy miejsko-wiejskie (86%). Zdecydowana większość JST, które współpracowały w 2016 roku z OSP jest z jej efektów zadowolona, 2 JST przeciwnie (2 gminy wiejskie), kolejne 2 JST oceniają współpracę ambiwalentnie.

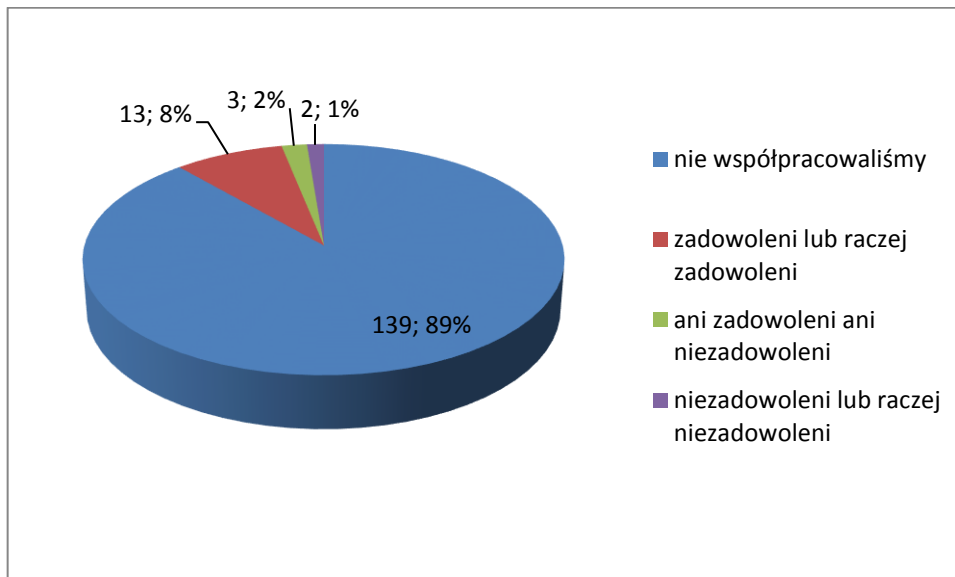
Wykres 22. Zadowolenie ze współpracy z ochotniczymi strażami pożarnymi.

N = 160

Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) świadczą w Małopolsce ważną rolę wspierającą rozwój ekonomii społecznej na poziomie lokalnym. OWESy tworzone są nie przez organizacje lokalne, a takie które siedziby mają w dużych miastach, ale ich rolą jest praca w społecznościach lokalnych. System wsparcia poprzez OWES ciągle jeszcze się stabilizuje, ale analizując poziom „dotarcia” ośrodków wsparcia ekonomii społecznej do JST dostrzec można, że w 2016 roku większość badanych JST (89%) nie nawiązała relacji z tego typu ośrodkami. Pozostałe 18 JST była w większości zadowolona z efektów współpracy (poza 1 gminą wiejską i 1 powiatem niezadowolonymi ze współpracy).

Wykres 23. Zadowolenie ze współpracy z Ośrodkami Wsparcia Ekonomii Społecznej.

N = 157

Potencjał PES do współpracy w zakresie usług użyteczności publicznej.

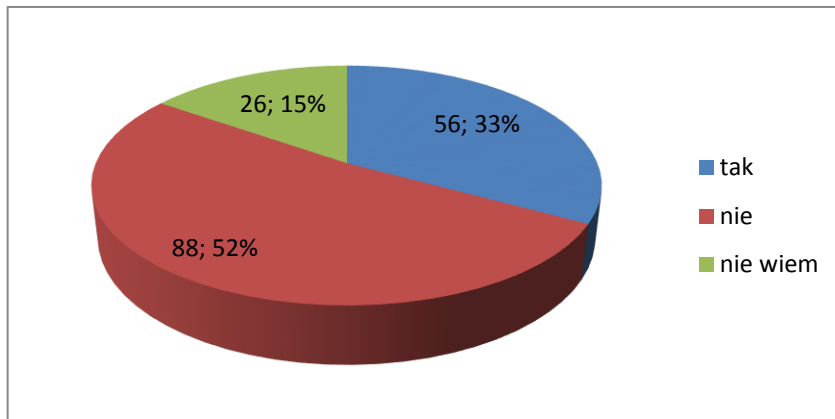
Poza pytaniem o to, z jakimi typami podmiotów ekonomii społecznej współpracowały małopolskie JST w 2016 roku, przedstawiciele organów gminnych i powiatowych zapytano o to, czy w ich gminie/powiecie w 2016 roku znajdowały się PES, które realizowały działania z zakresu użyteczności publicznej w następujących obszarach:

1. usługi opiekuńcze i opieka nad osobami zależnymi (np. dzieci, osoby starsze),
2. usługi edukacyjne (np. organizacja kursów, szkoleń, prelekcji),
3. organizacja czasu wolnego (m. in. dla dzieci i osób starszych),
4. działania na rzecz bezpieczeństwa (m. in. gaszenie pożarów, ratownictwo),
5. wsparcie specjalistyczne (m. in. psychologiczne, prawne),
6. poradnictwo i opieka medyczna,
7. dożywianie osób w trudnej sytuacji życiowej (np. klientów OPS),
8. usługi w zakresie kultury, sztuki, tradycji (nowe pytanie w stosunku do badań z 2015 roku),
9. rozwój przedsiębiorczości lokalnej (np. poprzez wsparcie produktów wytwarzanych lokalnie przez mieszkańców) (nowe pytanie w stosunku do badań z 2015 roku).

Według opinii gmin i powiatów, usługi opiekuńcze nad osobami zależnymi mogą być zrealizowane przez PES w 33% JST (w 2015 r. – w 27%). Ponad połowa badanych JST (52%) uważa, że na terenie gminy/ powiatu brak jest PES, które mogłyby świadczyć tego typu usługi. Co ciekawe, aż w 26

gminach/powiatach (15%) osoby wypełniające kwestionariusz (odpowiedzialne za współpracę z organizacjami pozarządowymi) nie wiedziały czy takie organizacje istnieją na ich terenie.

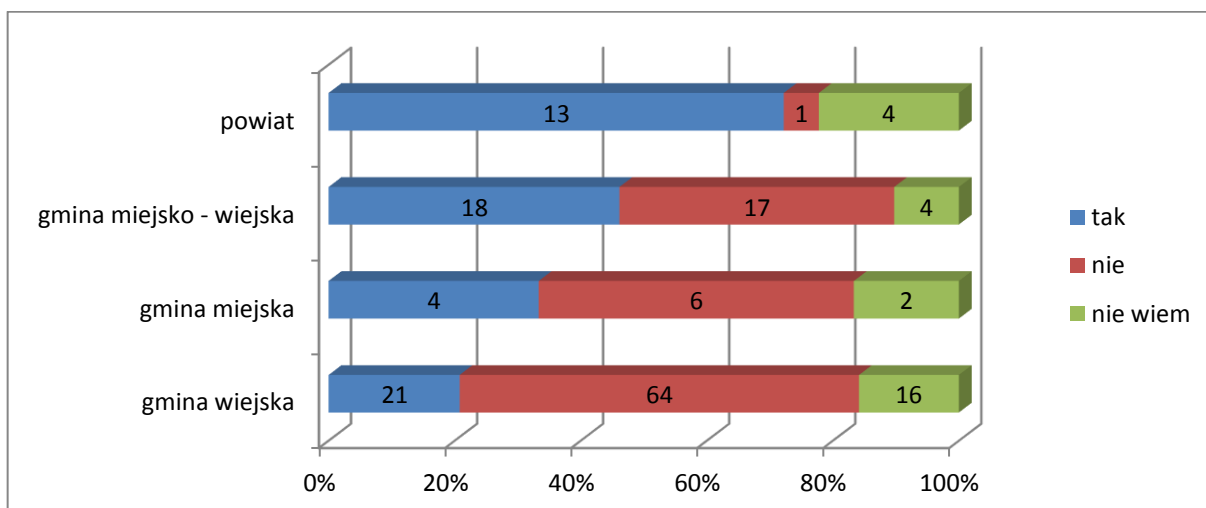
Wykres 24 Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie usług opiekuńczych.

N = 170

Relatywnie największe natężenie PES, które mogą realizować usługi opiekuńcze nad osobami zależnymi jest w powiatach (w 13 na 18, które odpowiedziały na to pytanie) oraz w gminach miejsko-wiejskich. Rozkład ten różni się nieco od badania z 2015 roku, kiedy to w gminach miejskich występowała najwyższa identyfikacja tego typu PES (obecnie tylko w 4 z 12 gmin miejskich osoby odpowiedzialne za współpracę z NGO znają tego typu PES. W gminach wiejskich PES świadczące usługi opiekuńcze występują w 20% przypadków, wysoki jest jednak odsetek odpowiedzi „nie wiem”.

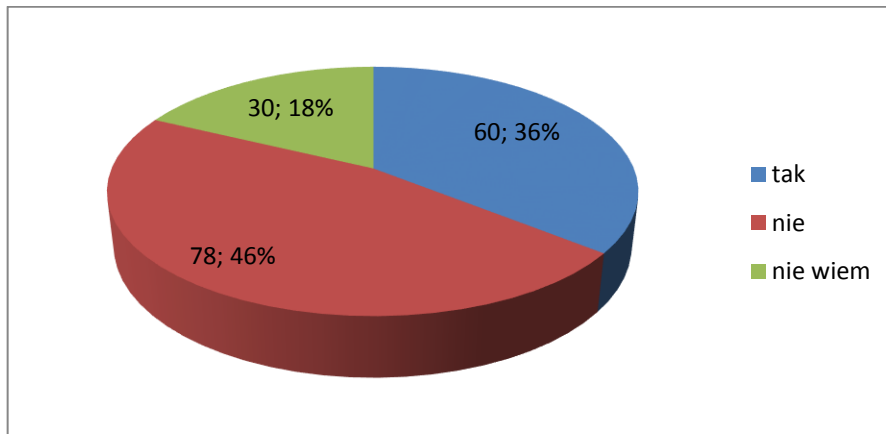
Wykres 25 Potencjał PES do współpracy w zakresie usług opiekuńczych w zależności od typu JST.

N = 170

Na pytanie czy w gminie/powiecie istnieją podmioty ekonomii społecznej działające w zakresie usług edukacyjnych (np. organizacje kursów, szkoleń, itd.) 36% JST odpowiedziało, że tak, 46% stwierdziło, że nie ma takich organizacji, natomiast w blisko co piątej gminie/powiecie brak jest wiedzy na temat tego czy istnieją lokalnie działające organizacje świadczące usługi edukacyjne. Wyniki są niemal identyczne jak w badaniu z 2015 roku.

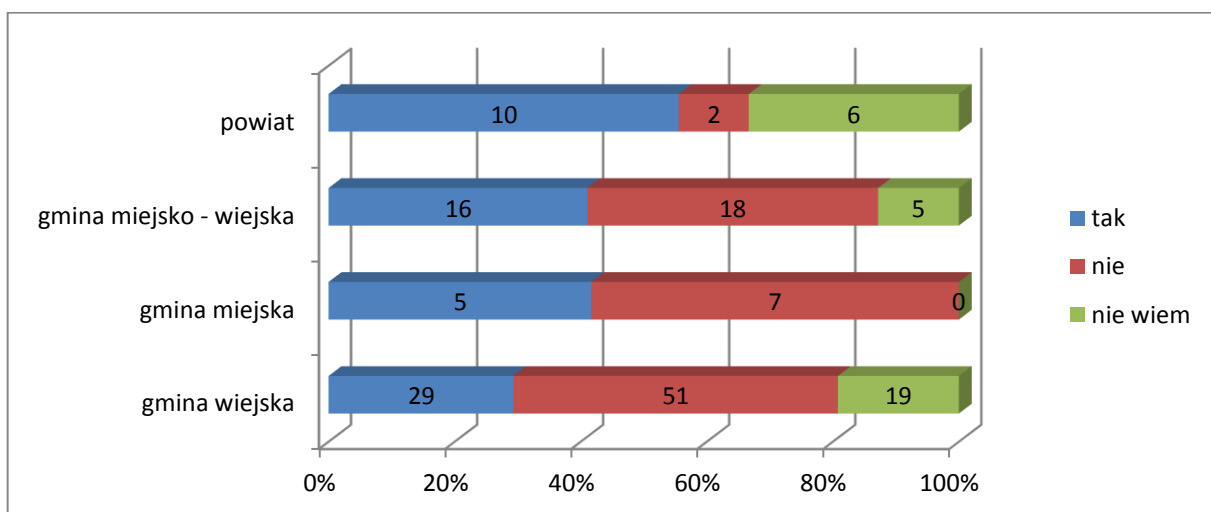
Wykres 26 Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie usług edukacyjnych.

N = 168

Proporcjonalnie najwięcej PES świadczących tego typu wsparcie znajduje się w powiatach (10 z 18 tego typu JST wie o istnieniu PES działających na rzecz edukacji, organizujących kursy i szkolenia, itp.). W gminach miejsko-wiejskich i miejskich ok 1/3 JST zna podmioty realizujące usługi edukacyjne. Najmniej tego typu PES jest w gminach wiejskich – w 29 na 99 co stanowi 29%.

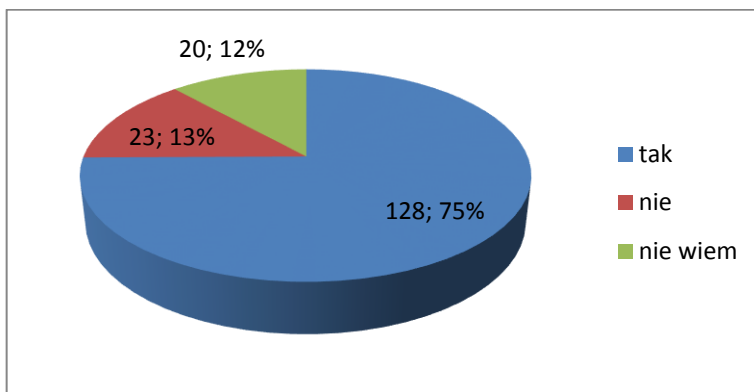
Wykres 27 Potencjał PES do współpracy w zakresie usług edukacyjnych w zależności od typu JST.

N = 168

Z tegorocznych badań wynika, że z perspektywy osób odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami pozarządowymi, najlepsze rozpoznanie i największą reprezentację na poziomie gmin i powiatów mają PES świadczące usługi z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci, osób starszych, itd. W 75 % gmin i powiatów urzędnicy znają tego typu organizacje, w 13% jednak twierdzą, że nie ma tego typu podmiotów na ich terenie. Wciąż relatywnie duży odsetek – więcej niż co dziesiąta badana JST nie wie czy na ich terenie znajdują się PES zajmujące się organizacją czasu wolnego.

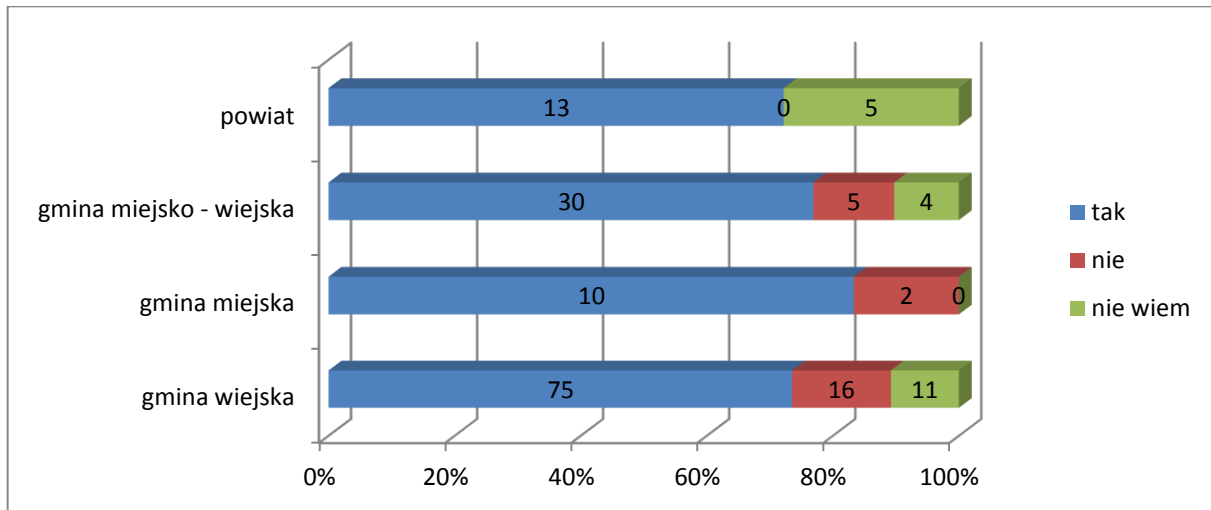
Wykres 28 Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie organizacji czasu wolnego.

N = 171

W roku 2015 PES działające na rzecz organizacji czasu wolnego funkcjonowały we wszystkich gminach miejskich i niemal wszystkich gminach miejsko-wiejskich. W badaniu z 2016 roku nie ma ani jednego typu JST, w którym omawiane organizacje występowałyby we wszystkich jednostkach. Są one niemal równie popularne w każdego rodzaju gminach i powiecie. Co ciekawe, w przypadku ¼ powiatów oraz co dziesiątej gminie wiejskiej i miejsko-wiejskiej, osoby odpowiedzialne za współpracę z NGO nie miały wiedzy czy tego typu PES znajdują się na ich terenie.

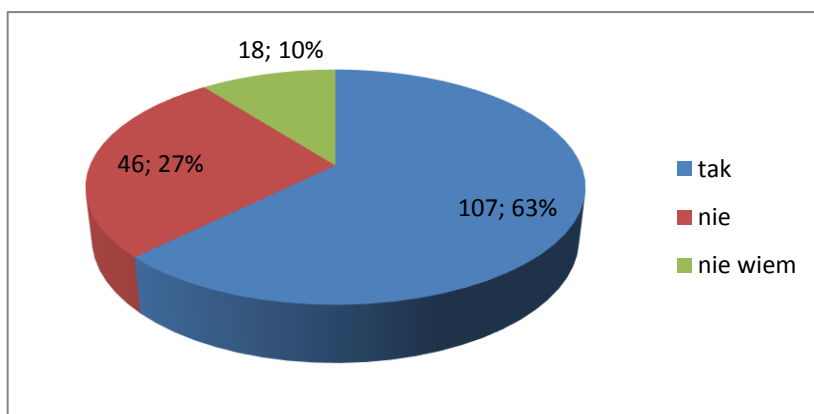
Wykres 29 Potencjał PES do współpracy w zakresie organizacji czasu wolnego w zależności od typu JST.

N = 171

Obok PES zajmujących się organizacją wolnego czasu, najczęściej organizacji, o których istnieniu wiedzą przedstawiciele gmin i powiatów to organizacje dbające o bezpieczeństwo czyli głównie lokalnie działające ochotnicze straże pożarne. W 63% gmin i powiatów osoby odpowiedzialne za współpracę z organizacjami pozarządowymi znały na swym terenie przynajmniej jedną organizację, której działania dotyczyły bezpieczeństwa. W 27% jednostek samorządowych brak było takich organizacji, a w 10% osoby wypełniające ankietę nie wiedziały czy istnieją tego typu podmioty na terenie ich jednostki.

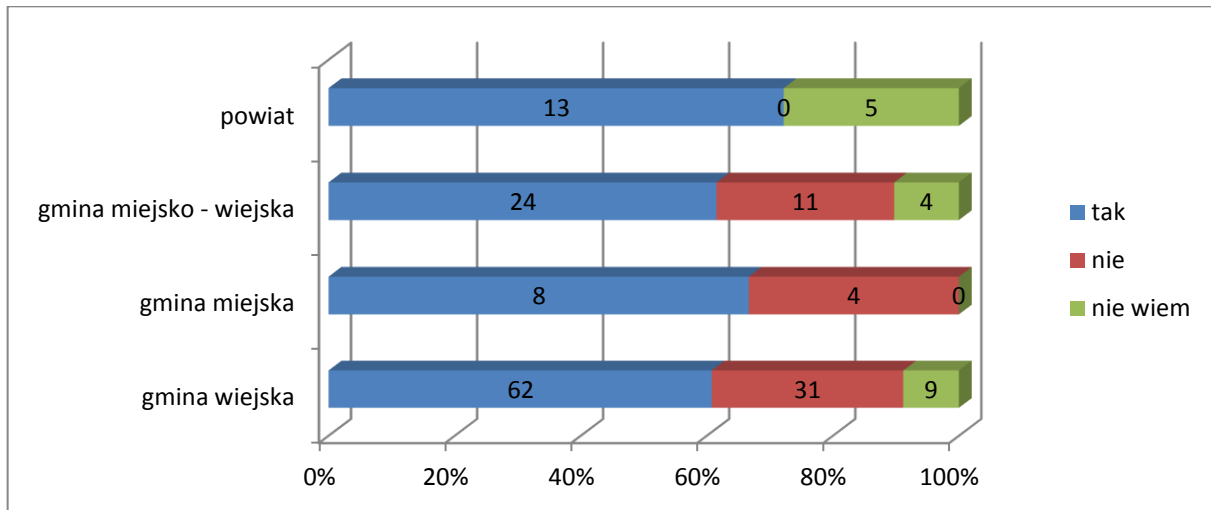
Wykres 30 Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie działań na rzecz bezpieczeństwa.

N = 171

Analizując występowanie PES działających na rzecz bezpieczeństwa z typem JST nie widać w 2016 r. wyraźnych różnic. Relatywnie najczęściej tego typu organizacji jest w powiatach i gminach miejskich.

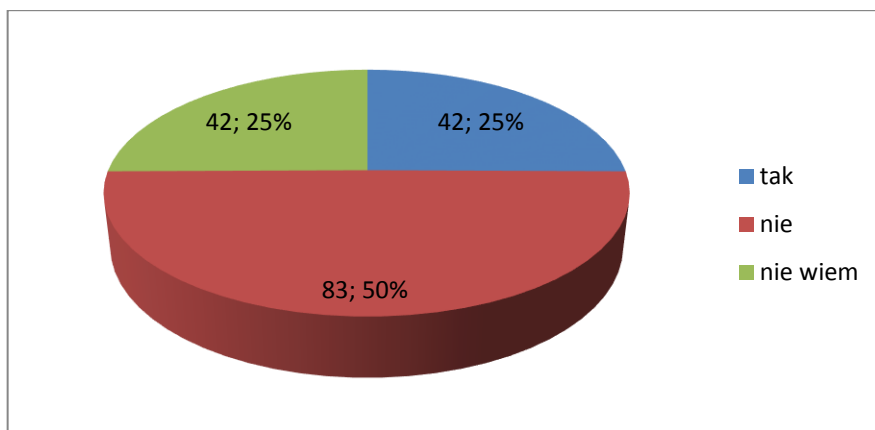
Wykres 31 Potencjał PES do współpracy w zakresie działań na rzecz bezpieczeństwa w zależności od typu JST.

N = 171

W przypadku pytania o organizacje zajmujące się wsparciem specjalistycznym (m.in. psychologicznym, prawnym) w gminie/powiecie, najczęstsze odpowiedzi były przeczące (50%). W 1/4 JST istnieją tego typu podmioty, w kolejnych 25% JST osoba odpowiedzialna za współpracę z organizacjami pozarządowymi nie miała rozeznania w tej dziedzinie.

Wykres 32 Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie wsparcia specjalistycznego (m.in. prawnego, psychologicznego).

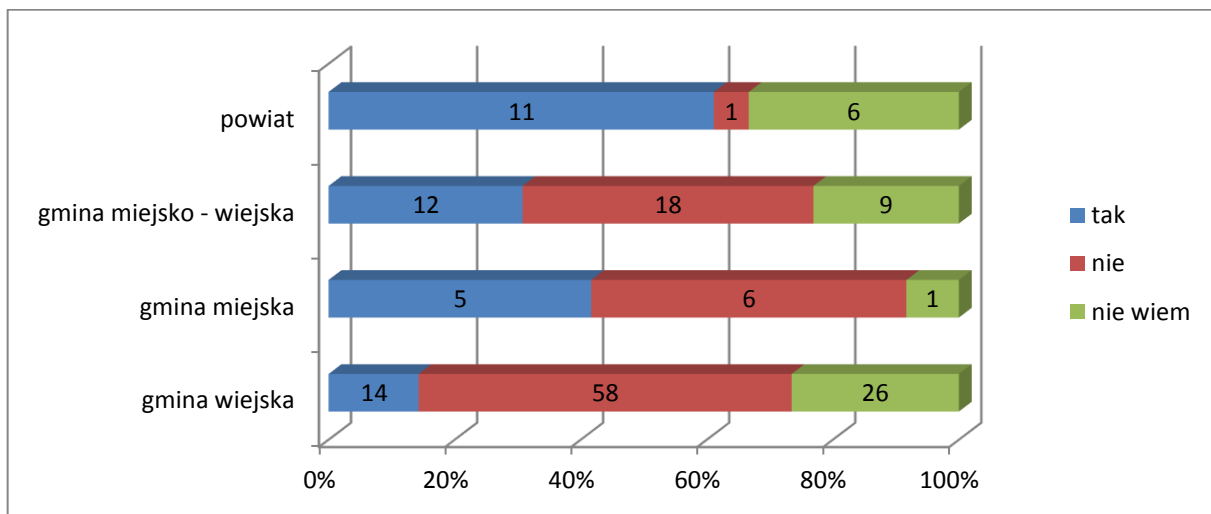

N = 167

W przypadku organizacji udzielających specjalistycznego wsparcia znaczenie ma lokalizacja. W 2016 roku to głównie w powiatach funkcjonowały PES, które realizowały działania z zakresu wsparcia specjalistycznego m.in. psychologicznego, prawnego (11 z 18 powiatów ma na swym terenie tego typu organizacje, w jednym powiecie brak takich organizacji, w 1/3 brak wiedzy na ten temat).

Zdecydowanie najmniej PES świadczących usługi specjalistyczne (psychologiczne, prawne) znajduje się na terenach wiejskich (w 14 z 98 gmin co daje 14%) i w gminach miejsko-wiejskich (w 12 na 39 co daje 31%). Inaczej niż we wcześniejszych latach, w 2016 obniżyła się liczba gmin miejskich deklarujących obecność omawianego rodzaju PES (tylko w 5 na 12 gmin miejskich funkcjonują omawiane organizacje).

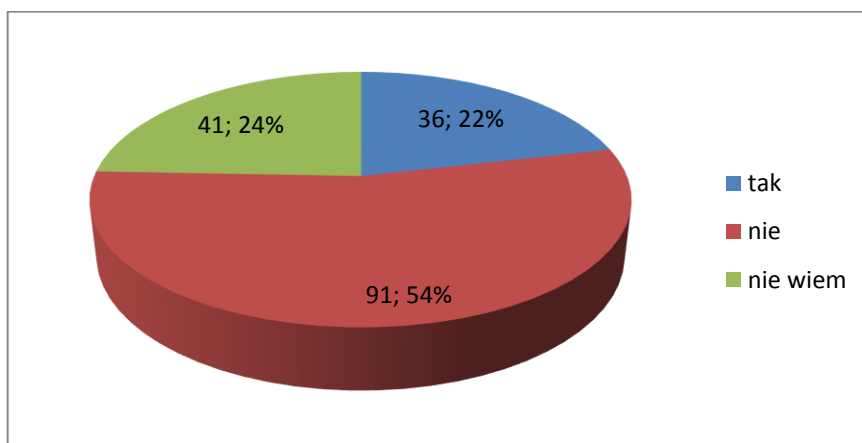
Wykres 33 Potencjał PES do współpracy w zakresie usług wsparcia specjalistycznego w zależności od typu JST.

N = 167

Podmioty ekonomii społecznej zajmujące się poradnictwem i opieką medyczną, według danych z 2016 r. występują w 22% gmin i powiatów (wzrost o 9 pp. W stosunku do roku 2015); w 54% JST takie organizacje nie występują. W blisko ¼ gmin i powiatów, osoby odpowiedzialne za współpracę z NGO nie posiadają wiedzy czy PES działające w omawianym obszarze znajdują się w ich gminie/powiecie.

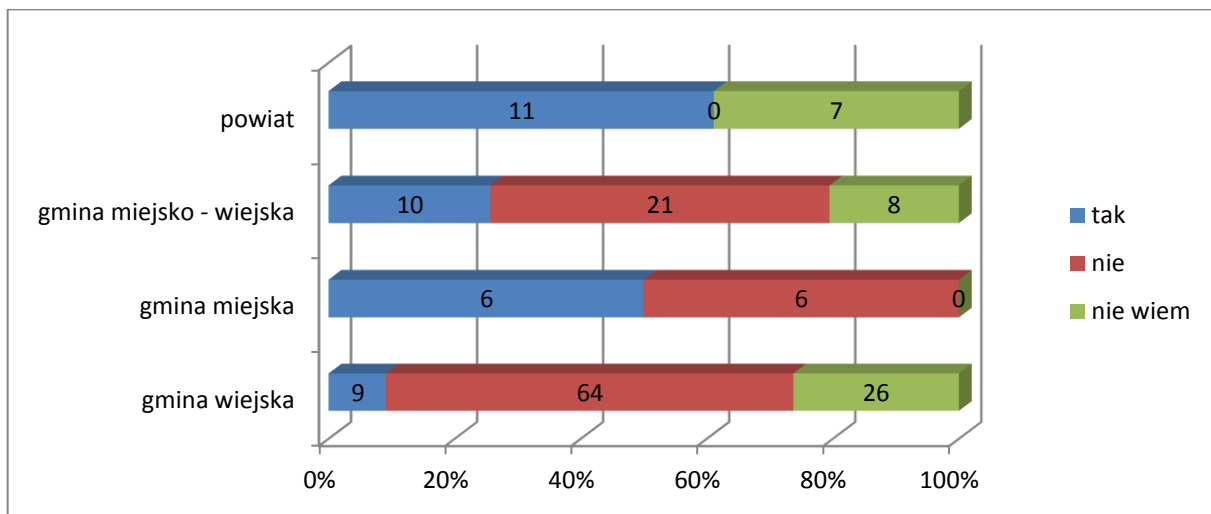
Wykres 34 Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie poradnictwa i opieki medycznej.

N = 168

Relatywnie najwięcej tego typu PES występuje w powiatach (w 11 na 18) oraz gminach miejskich (w połowie); najmniej w gminach wiejskich (w 9 na 99, co daje 9%). Poza gminami miejskimi, relatywnie dużo powiatów, gmin wiejskich i gmin miejsko-wiejskich nie posiada wiedzy na temat funkcjonowania na swoim terenie tego typu organizacji.

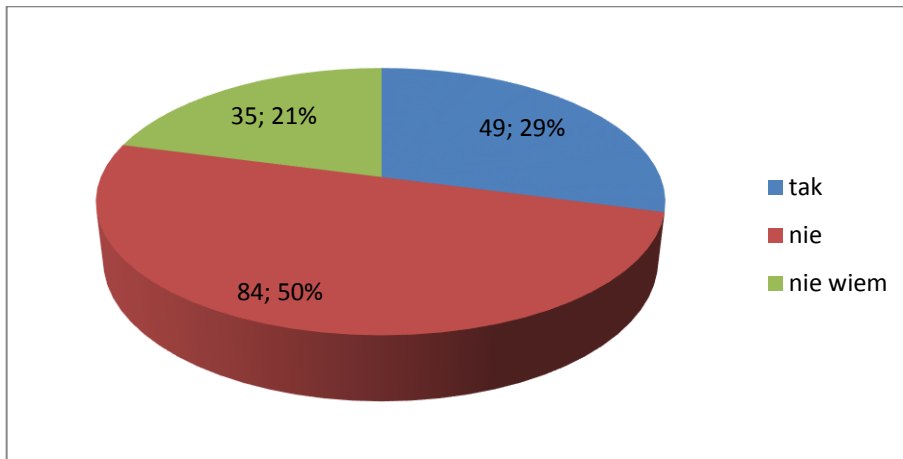
Wykres 35 Potencjał PES do współpracy w zakresie poradnictwa i opieki medycznej w zależności od typu JST.

N = 168

Działalność w zakresie dożywiania jest popularną niszą działalności podmiotów ekonomii społecznej. Z jednej strony branża gastronomiczna pozwala na działalność na komercyjnym rynku, z drugiej usługi dożywiania osób w trudnej sytuacji są zadaniami pożytku publicznego. Jaka zatem jest liczba gmin i powiatów, w których funkcjonują tego typu PES? W 29% badanych JST funkcjonuje podmiot zajmujący się dożywianiem mieszkańców w trudnej sytuacji życiowej (dane zbliżone do badania z 2015 r.); w połowie samorządów brakuje tego typu organizacji (50%), natomiast w co piątym brak jest wiedzy na temat ich istnienia.

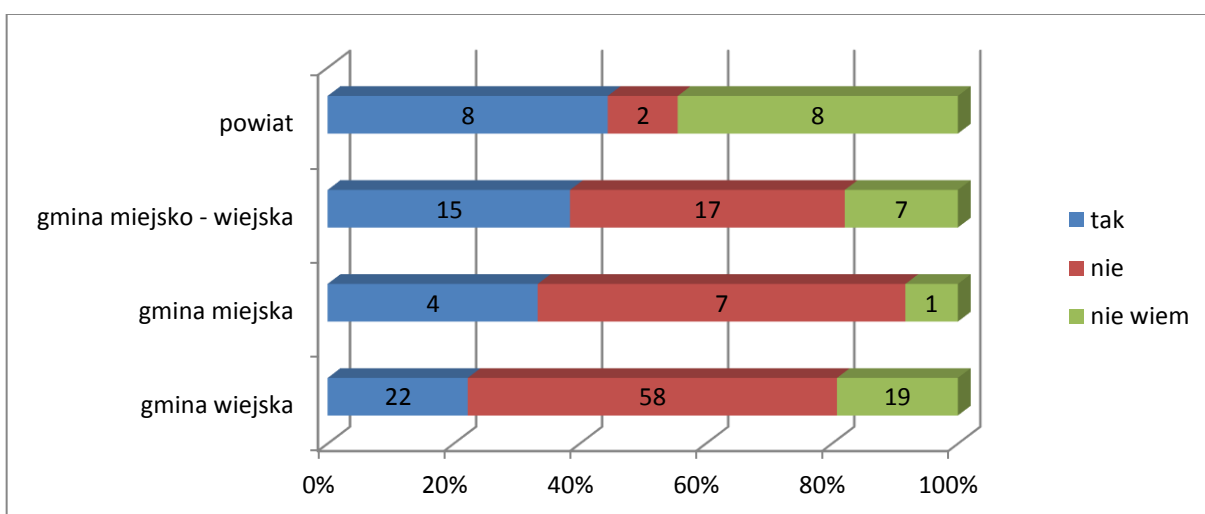
Wykres 36 Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie działań na rzecz dożywiania osób w trudnej sytuacji.

N = 168

W 2016 r. relatywnie największa liczba PES świadczących usługi dożywiania znajdowały się na terenach powiatów (w 8 z 18) oraz gmin miejsko-wiejskich (15 z 39). Zmianą w stosunku do badania z 2015 r. jest znaczny spadek liczby gmin miejskich, na terenie których działają PES zajmujące się dożywianiem osób w trudnej sytuacji życiowej. W 2016 r. tylko w 4 z 12 gmin miejskich takie organizacje były (w 2015 roku występowały w więcej niż połowie gmin miejskich). Najmniejsze proporcje jednostek, które posiadają na swym terenie takie podmioty mają gminy wiejskie (22 z 99 co daje 22%).

Wykres 37 Potencjał PES do współpracy na rzecz dożywiania osób w trudnej sytuacji w zależności od typu JST.

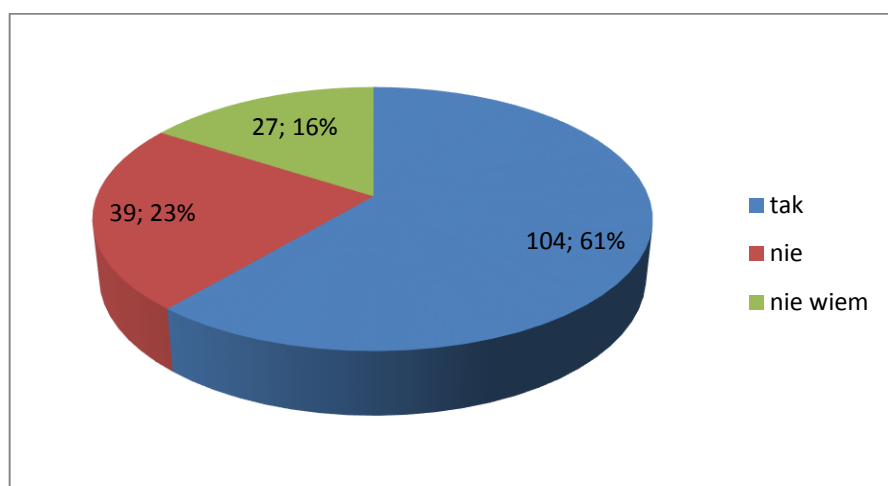
N = 168

W badaniu z 2016 roku dodane zostały pytania o dwa dodatkowe, ważne z punktu widzenia rozwoju ekonomii społecznej obszary:

1. usługi w zakresie kultury, sztuki, tradycji,
2. usługi w zakresie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej (np. poprzez wsparcie produktów wytwarzanych lokalnie przez mieszkańców).

Lokalne PES działające na rzecz kultury, sztuki i tradycji są w małopolskich gminach i powiatach stosunkowo popularne – występują w 61% JST (co daje trzecie miejsce po PES działających w obszarze organizacji czasu wolnego i bezpieczeństwa). W 23% JST brak tego typu organizacji, a w 16% gmin i powiatów brak wiedzy nt. ich istnienia i działalności.

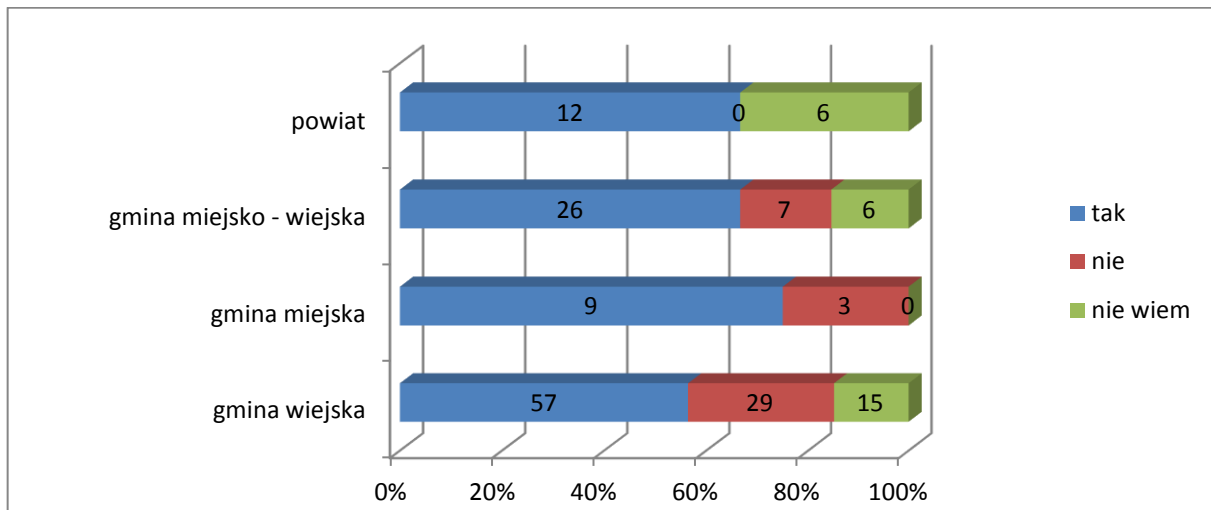
Wykres 38. Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie kultury, sztuki, tradycji.

N = 170

PES działające w obszarze kultury, sztuki i tradycji relatywnie najliczniej występują w gminach miejskich (w 9 na 12); są też obecne w 3/5 powiatów i gmin miejsko-wiejskich oraz w ponad połowie (56%) gmin wiejskich.

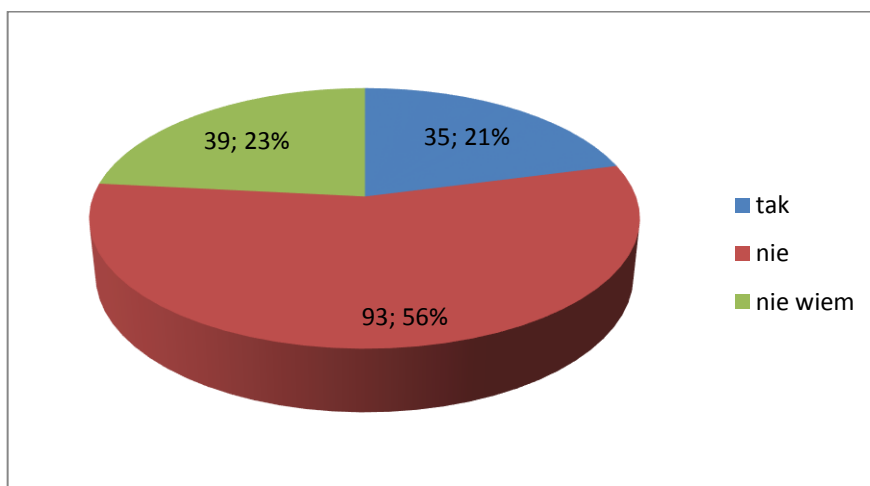
Wykres 39. Potencjał PES do współpracy na rzecz kultury, sztuki i tradycji w zależności od typu JST.

N = 170

Podmioty ekonomii społecznej działające na rzecz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, m.in. wspierające produkty lokalne są rozpoznane na terenie co piątej badanej jednostki terytorialnej. W ponad połowie (56%) gmin i powiatów takich PES nie ma; duży jest też odsetek osób wypełniających ankietę (odpowiedzialnych za współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz innymi prowadzącymi działalność pożytku publicznego) nie mających wiedzy na temat istnienia tego typu PES.

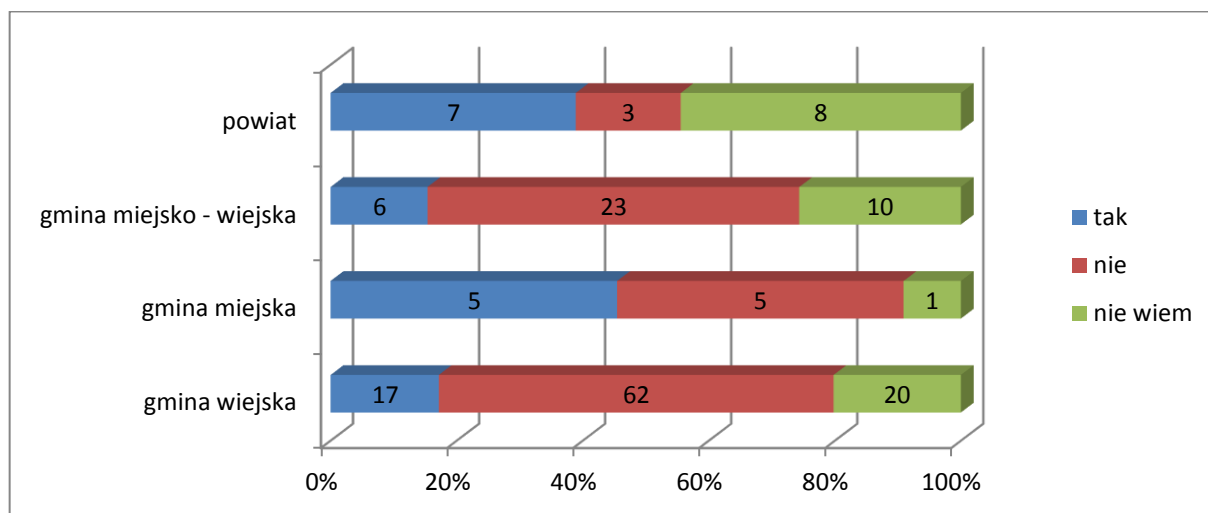
Wykres 40. Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

N = 167

Relatywnie najwięcej PES działających na rzecz rozwoju przedsiębiorczości lokalnej znajduje się w gminach miejskich (w 5 na 11) oraz powiatach (w 7 na 18). W powiatach jest też największy odsetek odpowiedzi świadczących o braku rozeznania czy PES działające na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości występują na terenie JST.

Wykres 41. Potencjał lokalnych PES do współpracy w zakresie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, w zależności od typu JST.

N = 167

Badane gminy i powiaty miały też możliwość wskazać inne obszary działalności lokalnych PES. Na pytanie czy działają inne (jakie) PES realizujące usługi użyteczności publicznej, 6 JST (4 gminy wiejskie, 1 powiat i 1 gmina miejsko-wiejska) odpowiedziały twierdząco. Podane obszary w 4 przypadkach na 6 pokrywały się z obszarami badanymi (wymieniane były: pozalekcyjne zajęcia sportowe, wypoczynek letni, turystyka i krajoznawstwo sport). Pojawiły się też dodatkowe obszary, takie jak: działania na rzecz niepełnosprawnych, prowadzenie placówki wsparcia dziennego czy promocja wolontariatu.

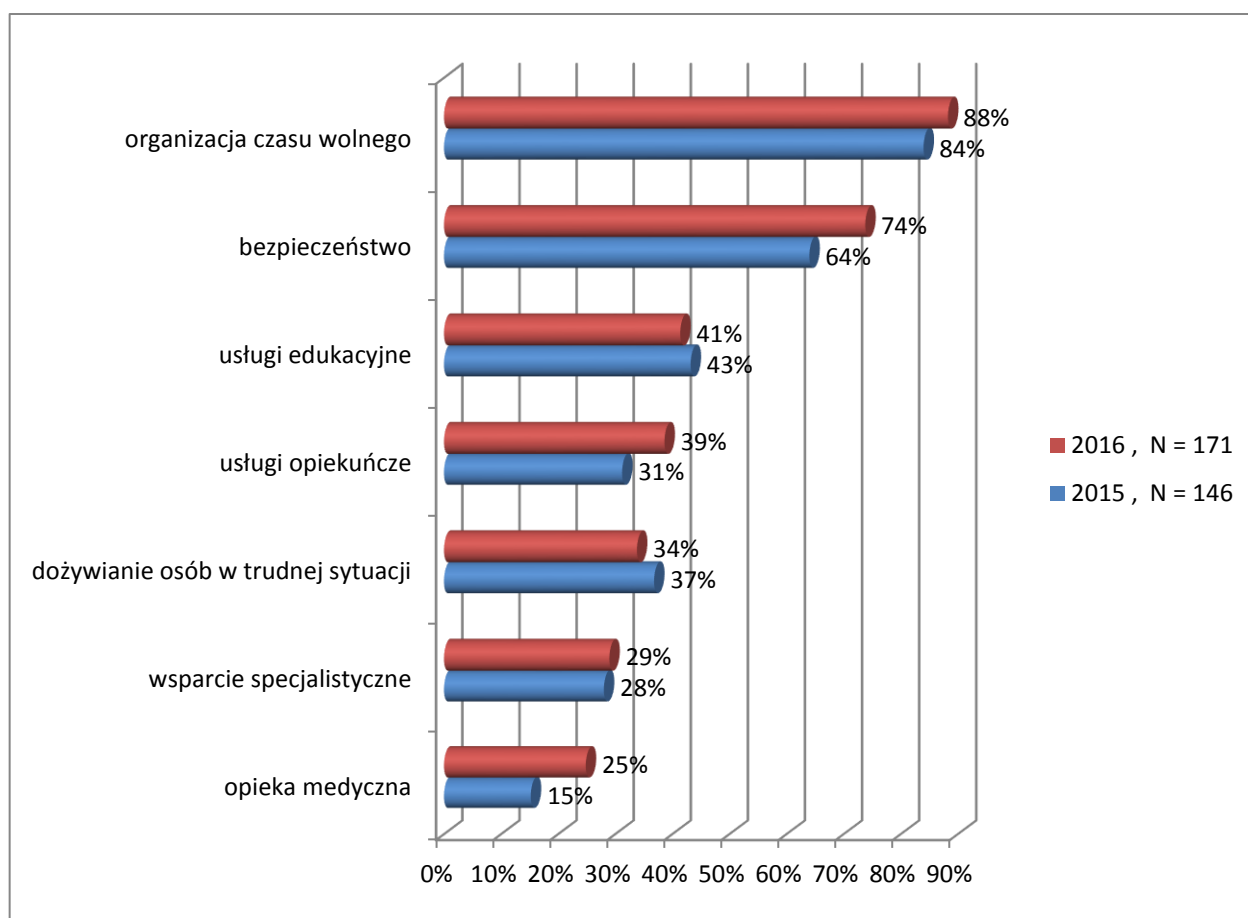
Porównując dostępności usług użyteczności publicznej świadczonych przez lokalne PES na przestrzeni lat 2015 i 2016 widzimy poprawę w kilku ważnych obszarach, takich jak:

- działania na rzecz bezpieczeństwa (m. in. gaszenie pożarów, ratownictwo) - wzrost odsetka gmin i powiatów posiadający PES świadczące tego typu usługi o 10% w stosunku do roku 2015,
- poradnictwo i opieka medyczna - wzrost odsetka gmin i powiatów posiadający PES świadczące tego typu usługi o 10% w stosunku do roku 2015,
- świadczenie usług opiekuńczych nad osobami zależnymi (np. dzieci, osoby starsze) - wzrost odsetka gmin i powiatów posiadający PES świadczące tego typu usługi o 8% w stosunku do roku 2015,

- organizacja czasu wolnego (m.in. dla dzieci, osób starszych) - wzrost odsetka gmin i powiatów posiadający PES świadczące tego typu usługi o 4% w stosunku do roku 2015.

W dwóch obszarach usług użyteczności publicznej widzimy jednak nieznaczny spadek (rozpoznawalność) PES w gminach i powiatach. Dzieje się tak w przypadku dożywiania osób w trudnej sytuacji (spadek o 3 pp. w stosunku do danych z roku 2015) oraz usług edukacyjnych (spadek o 2 pp.).

Wykres 42 Potencjał lokalnych PES do współpracy w wybranych obszarach usług użyteczności publicznej w perspektywie porównawczej 2016 r. i 2015 r.

Ekonomia społeczna w dokumentacji strategicznej JST

Ważnym zagadnieniem poruszonym w badaniu małopolskich JST jest podejście władz lokalnych do współpracy z PES i wykorzystania ich potencjału w realizacji celów wspólnych dla danego samorządu. Pośrednio wiedzę na ten temat uzyskujemy poprzez analizę odpowiedzi dotyczących postrzegania

roli podmiotów ekonomii społecznej w obowiązujących dokumentach strategicznych i planistycznych. Przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego zapytani zostali o to, czy w obowiązujących w 2016 roku dokumentach znajdowały się zapisy o współpracy z PES w celu rozwiązywania problemów czy osiągnięcia celów rozwojowych. Do wyszczególnionych dokumentów należały:

- Strategia rozwiązywania problemów społecznych;
- Strategia rozwoju lokalnego;
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W tym miejscu należy dodać, że w tegorocznym badaniu nieco zmodyfikowane zostały pytania dotyczące zapisów ww. dokumentach. Zastąpiono zapisy dotyczące stosowania instrumentów ekonomii społecznej na pytania o wkomponowanie współpracy z PES w realizację konkretnych przedsięwzięciach na rzecz rozwoju Gminy/Powiatu czy rozwiązywania problemów społecznych. Zmiana podyktowana była potrzebą skonkretyzowania obszaru badawczego – oceny, na ile PES są traktowane jako partnerzy w realizacji konkretnych działań na rzecz JST. Dodatkowo, dostawaliśmy informację, że pytanie o instrumenty ES jest niejednoznaczne i nie wszyscy rozumieją co się kryje pod tym pojęciem. Szczegółowe zmiany dokonane w zakresie przeformułowanych pytań zostały opisane we wstępie do analizowanych, poszczególnych dokumentów.

W tym roku, ze względu na zmianę pytań, nie zostanie przedstawiona w raporcie analiza porównawcza w latach, gdyż wyniki nie będą przydatne w interpretacji.

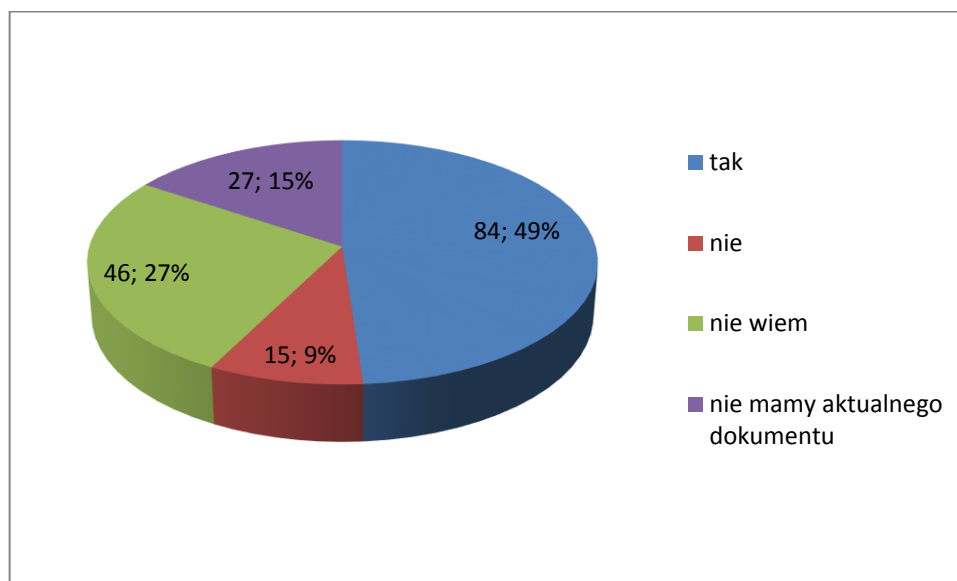
Strategia rozwiązywania problemów społecznych

Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi ważny dokument, w którym gmina/powiat planuje zintegrowane działania na rzecz pomocy osobom i środowiskom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Jest to dokument, w którym ekonomia społeczna może zostać wykorzystana jako ważny instrument w realizacji założonych celów. W tegorocznym badaniu nieco przeformułowane zostało pytanie o ES w SRPS. Zmianie uległ zapis: „Czy w Państwa Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obowiązującej w 2016 r. uwzględnione zostały **zapisy o stosowaniu instrumentów ekonomii społecznej**” na: „Czy w Państwa Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obowiązującej w 2016 r. przewidziano **współpracę z PES w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych?**”

Czy zatem samorządy posiadają zapisy dotyczące współpracy z PES w swoich strategiach rozwiązywania problemów społecznych? W 2016 roku 49% badanych JST uwzględniało takie zapisy w omawianej strategii. Prawdopodobieństwo, że grupa ta jest większa jest bardzo duże, gdyż drugą w kategorii liczebności odpowiedzią była odpowiedź świadcząca o braku wiedzy w tym temacie (27%);

15 % JST nie posiadało aktualnej strategii w 2016 r, a 9 % samorządów przyznało, że w obowiązującym dokumencie brak stosownych zapisów.

Wykres 43 Liczba JST, które w strategii rozwiązywania problemów społecznych uwzględniły zapisy o współpracy z PES w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych.

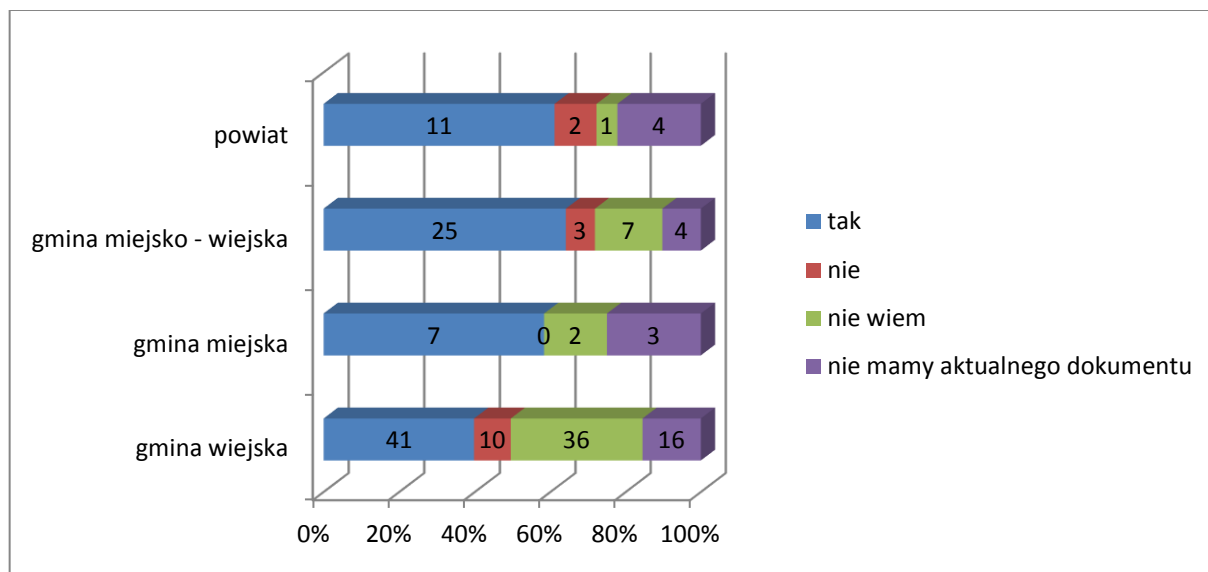

N = 172

Relatywnie najczęściej przewidziano **współpracę z PES w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych** w lokalnych strategiach rozwiązywania problemów społecznych w gminach miejsko - wiejskich (25 na 39 gmin, co daje 64%, posiada omawiane elementy w dokumencie). Na drugim miejscu znajdują się powiaty, z których 11 na 17 udzielających odpowiedzi przyznała, że posiada zapisy o współpracy z PES w rozwiązywaniu problemów społecznych, gminy miejskie, w 2015 roku będące liderem wśród JST również w większości przewidziały kooperację z PES (7 na 12 gmin), najmniej bo w 40 z 103 (40%) gmin wiejskich w strategiach rozwiązywania problemów społecznych istnieją zapisy o współpracy z PES w celu rozwiązywania problemów społecznych.

Relatywnie najwięcej nieaktualnych w 2016 r. SRPS było w powiatach i gminach miejskich.

Wykres 44. Zależność między typem JST a zapisami o współpracy z PES w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych.

N = 172

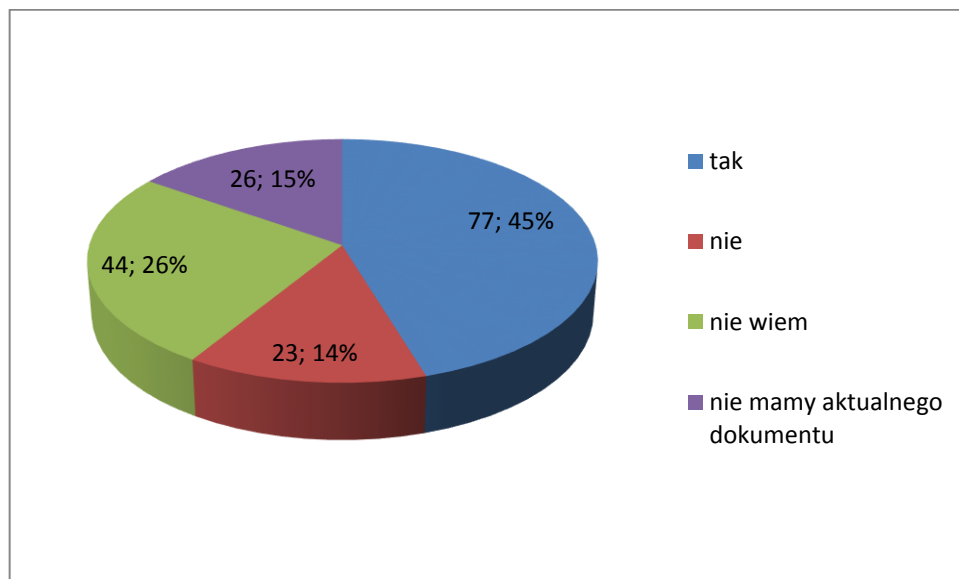
Strategia rozwoju lokalnego

Strategia Rozwoju Lokalnego (SRL) pełni ważną rolę w planowaniu zrównoważonego rozwoju lokalnego, a przede wszystkim rozwoju w aspekcie społeczno-gospodarczym. SRL jest dokumentem, w który powinno się wpleść rozwiązania z obszaru ES oraz zaplanować działania wspierające rozwój podmiotów ekonomii społecznej. Dlatego też co roku pytaliśmy małopolskie gminy i powiaty czy zastosowały w SRL zapisy świadczące o postrzeganiu ES w rozwoju lokalnym. W tegorocznym badaniu nieco zmodyfikowane zostało pytanie dotyczące zapisów w SRL. Zastąpiono zapis: „Czy w obowiązującej SRL uwzględniono zapisy o stosowaniu instrumentów ekonomii społecznej?” na „Czy w Państwa SRL obowiązującej w 2016 r. przewidziano współpracę z PES w konkretnych przedsięwzięciach na rzecz rozwoju Gminy/Powiatu?”. Zmiana podyktowana była potrzebą skonkretyzowania obszaru badawczego – oceny, na ile PES są traktowane jako partnerzy w realizacji konkretnych działań na rzecz poprawy sytuacji życiowej mieszkańców i rozwoju lokalnego terytorium.

Zanim przejdziemy do przedstawienia wyników z 2016 roku, warto zaznaczyć, że w 2015 roku najliczniejszą grupę JST stanowiły te, w których osoby odpowiedzialne za współpracę z organizacjami pozarządowymi nie wiedziały czy w strategii rozwoju lokalnego znajdują się zapisy dotyczące stosowania instrumentów ekonomii społecznej (37%). Choć to tylko hipoteza, może jednak świadczyć o niepełnym zrozumieniu zadanego pytania (np. tego co się kryje pod pojęciem instrumenty ES w SRL). Przy tegorocznej zmianie pytania i doprecyzowaniu, że chodzi o zapisy przewidujące współpracę

z PES w konkretnych przedsięwzięciach na rzecz rozwoju gminy/powiatu, grupa pracowników nie posiadających wiedzy zmniejszyła się do 26% JST. Najliczniejszą kategorię stanowią jednak JST posiadające omawiane zapisy – 45%, brak aktualnej strategii i brak zapisów deklaruje kolejno 15 % i 14 % JST.

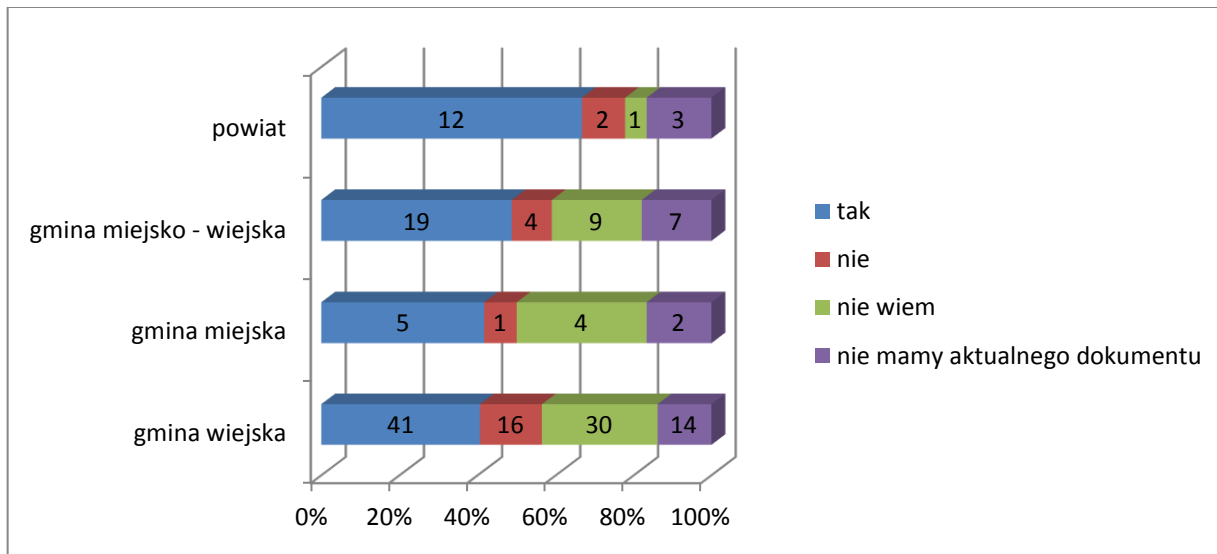
Wykres 45 Liczba JST posiadająca zapisy o współpracy z PES w realizacji przedsięwzięć na rzecz rozwoju gminy/powiatu w strategii rozwoju lokalnego.

N = 170

W przypadku strategii rozwoju lokalnego, relatywnie najlepsza sytuacja z perspektywy współpracy z PES na rzecz realizacji konkretnych przedsięwzięć w gminie/powiecie ma miejsce w powiatach – 12 na 18 tego typu jednostek posiada zapisy o współpracy z PES, na drugim miejscu gminy miejskie - wiejskie, w blisko połowie których (19 na 39) są omawiane zapisy. W tegorocznym badaniu gminy miejskie i gminy wiejskie nie różnią się znacząco odsetkiem zaznaczanych odpowiedzi, zarówno w zakresie interesujących nas wpisów do strategii (te o współpracy z PES posiada ok. 40% gmin miejskich i wiejskich), jak również proporcją odpowiedzi „nie wiem”(ok. 30%) oraz „nie mamy aktualnej SRL” (ok. 15%).

Wykres 46. Zależność między typem JST, a posiadaniem zapisów o współpracy z PES w realizacji przedsięwzięć na rzecz rozwoju gminy/powiatu w strategii rozwoju lokalnego

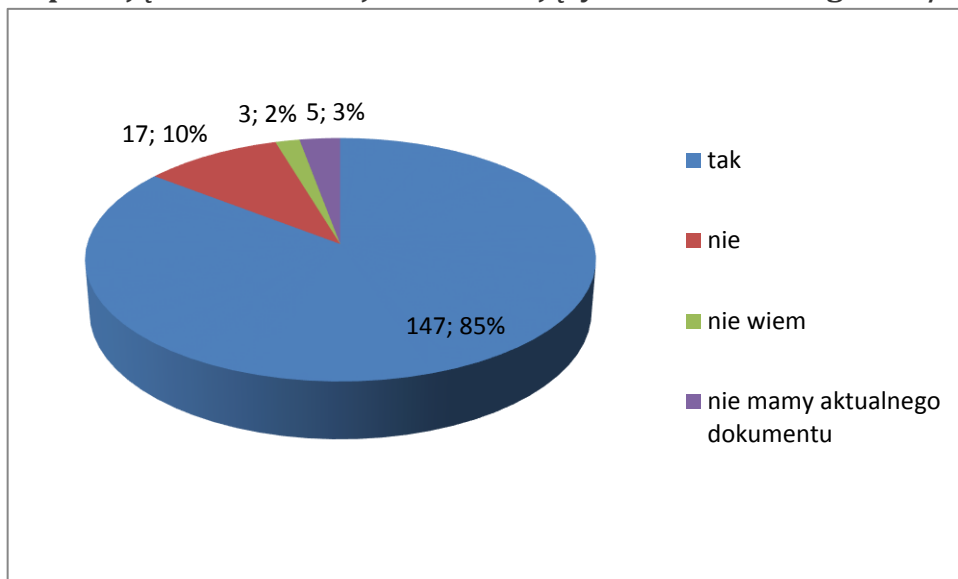
N = 170

Roczny program współpracy z organizacjami pozarządowymi

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek tworzenia programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Powinien on dotyczyć szerokiego spektrum organizacji pozarządowych, uwzględniać różnorodne formy współpracy samorządu z organizacjami (finansowe i niefinansowe) i powstawać w trybie konsultacji społecznych. Tworzenie tego dokumentu ma zatem szansę stać się elementem nawiązywania współpracy między lokalnie działającymi podmiotami ekonomii społecznej, a gminą/powiatem. Z drugiej strony, ekonomia społeczna, zwłaszcza tzw. „nowa ekonomia społeczna” bazuje w dużej mierze na wartościach sektora pozarządowego. Do tej pory pytanie dotyczyło tego, czy w rocznym planie współpracy z organizacjami pozarządowymi przewidziano zlecenie zadań do realizacji PES. Obecnie, w edycji badania z 2016 r. pytanie zmieniono na: Czy w Państwa RPW z NGO przewidziano działania wspierające rozwój istniejących w gminie/powiecie PES (poprzez wsparcie finansowe i/lub pozafinansowe). Przyczyną tego rodzaju modyfikacji był fakt, że odpowiedź na dotychczasowe pytanie otrzymywaliśmy pośrednio z analizy pytania o stosowane przez JST formy współpracy z PES. Zależało nam również na zdobyciu informacji czy RPW z NGO zakładają działania pomocne w profesjonalizacji PES.

Odpowiedź jest pocieszająca – 85% JST przewidziało działania wspierające rozwój istniejących w gminie/powiecie PES (poprzez wsparcie finansowe i/lub pozafinansowe). Co dziesiąty samorząd nie posiada stosownych zapisów; kolejne 5 % JST to gminy/powiaty nie posiadające aktualnego planu (3%) lub nie mające wiedzy na omawiany temat (2%).

Wykres 47 Liczba JST, które w rocznym programie współpracy przewidziały działania wspierające rozwój istniejących w gminie/ powiecie PES.

N= 172

Analizując zależność pomiędzy typem JST, a posiadaniem zapisów o działaniach wspierających rozwój istniejących PES dostrzec można, że gminy miejskie w 100% posiadały w 2016 r. omawiane zapisy; brak zapisów o wspieraniu rozwoju PES znajdował się w ok. 10 % wszystkich pozostałych typów JST. Najbardziej zróżnicowane odpowiedzi padały zaś w gminach wiejskich – tu poza prostymi odpowiedziami tak/nie, pojawiło się 2% odpowiedzi „nie wiem” i 3% odpowiedzi „nie mieliśmy aktualnego programu współpracy”.

Środki finansowe przeznaczone przez JST na realizację rocznego programu współpracy.

W tegorocznym badaniu zadano pytanie dotyczące łącznej kwoty środków finansowych przewidzianych na realizację założeń rocznego programu współpracy. Odpowiedzi na to pytanie mogą dać wiele istotnych informacji o postrzeganiu PES, jako partnera w realizacji zadań publicznych oraz w zakresie wspierania rozwoju lokalnych PES.

Włączając wszystkie przypadki do analizy dostaliśmy dane świadczące o tym, że średnia kwota w budżetach małopolskich gmin i powiatów przeznaczona na realizację rocznych programów współpracy wynosi aż 814 403 zł, mediana – 140 000 zł, a dominanta – 10 000 zł. Jednak bliższa analiza statystyk przynosi ważną informację, że w badanej próbie znalazły się przypadki bardzo mocno zniekształcające ww. statystyki opisowe, zwłaszcza średnią.

W próbie znalazły się bowiem przypadki mocno zniekształcające wyniki – 5 JST, które nie przewidziały żadnych funduszy oraz kolejne dwa, które zapewne przez pomyłkę wpisały: „1 zł” i „7 zł” oraz 16 JST,

które wskazały kwoty większe lub równe 1 mln. zł, w tym 7 JST powyżej 2 mln zł. Liderem jest jedna gmina, która w 2016 roku przeznaczyła na współpracę z PES ponad 82 mln (kwota potwierdzona poprzez analizę dokumentu, jakim jest roczny plan).

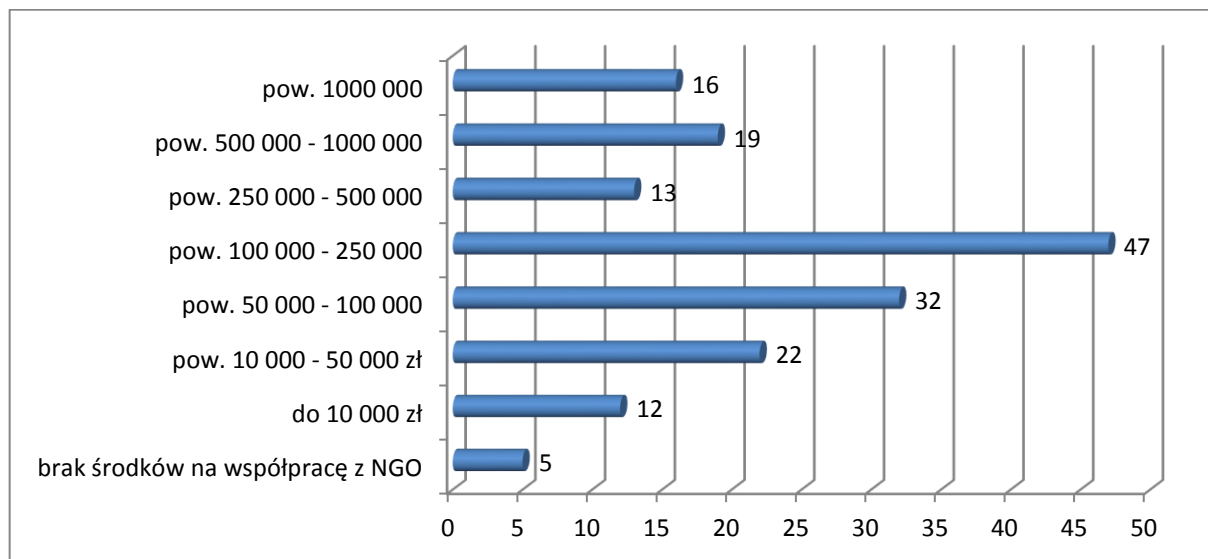
Po usunięciu 7 dolnych przypadków oraz 4 górnych (budżet powyżej 3 500 000 zł. - 2 gminy miejskie, 1 gmina miejsko – wiejska, 1 powiat) uzyskujemy informację o średniej wynoszącej 294 003 zł; dominanta pozostała bez zmian co oznacza, że najczęstszą kwotą przeznaczaną na roczne programy współpracy z PES jest kwota 10 tys zł, natomiast mediana podniosła się nieznacznie bo do kwoty 141 250 zł, informując nas, że w Małopolsce mamy tyle samo JST, które przeznaczyły na realizację rocznego programu mniej niż 141 250 zł i tyle samo JST, dla których kwota ta była większa.

Łączna kwota środków finansowych (pełna próba)			Łączna kwota środków finansowych po usunięciu przypadków odstających		
N	Ważne		N	Ważne	
		167			156
Średnia		841 403,54	Średnia		294 003
Mediana		140 000,00	Mediana		141 250
Dominanta		10000	Dominanta		10000
Minimum		0	Minimum		189
Maximum		82 672 243	Maximum		2 765 000

Po przekształceniu zmiennej ilościowej „kwota budżetu” na zmienną porządkową „przedziały budżetowe”, otrzymujemy chyba najwięcej mówiący obraz tego, jak różnią się między sobą JST w zakresie planowania i wydatkowania środków finansowych na współpracę z PES. Do analizy zostały włączone wszystkie obserwacje, również przypadki odstające.

Najliczniejszą grupę JST stanowią te, które zaplanowały w swoich rocznych programach kwoty mieszczące się w przedziale pow. 100 tys – 250 tys zł. (było ich 47 co stanowi 28% badanych JST mających aktualny roczny program współpracy), drugą najliczniejszą kategorią były JST dysponujące kwotami w przedziale pow. 50 tys – 100 tys. (32 JST co stanowi 19%). Mamy też JST, które nie przeznaczyły w posiadanym programie środków na współpracę (5 JST) oraz kolejne 12 JST przeznaczające na realizację zadań pożytku publicznego we współpracy z PES do 10 tys zł. W badaniu znalazło się też 16 JST, które przeznaczyły na współpracę więcej niż 1 mln. złotych oraz 19, których budżet wynosił pow. 500 tys – 1 mln.

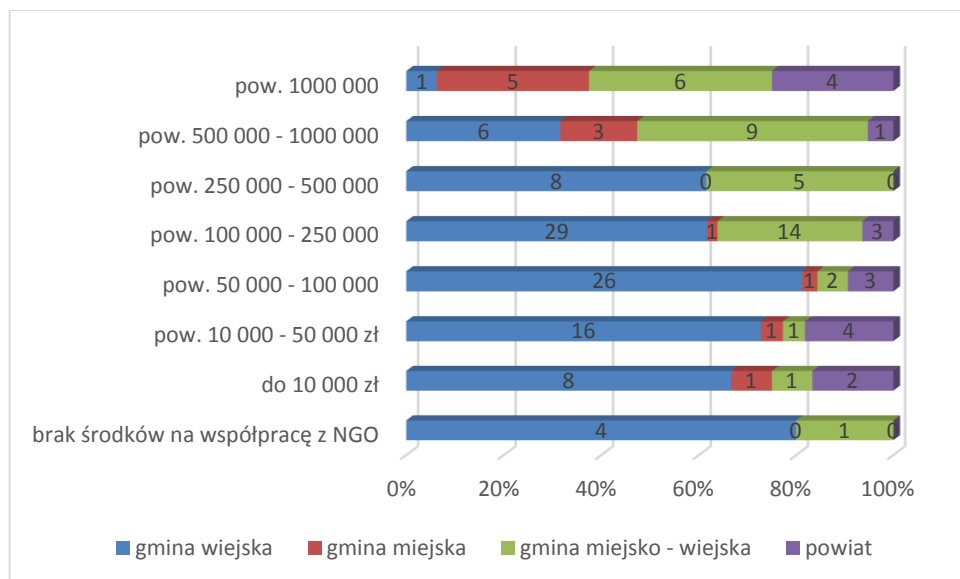
Wykres 48. Przedziały kwot przeznaczonych na realizację programów współpracy z NGO w 2016 r.

N = 167

Analizując różnice między budżetem na realizację rocznych planów współpracy z NGO i innymi podmiotami pożytku publicznego a typem JST, dostrzec można, że im wyższy przedział kwot zaplanowanych na realizację współpracy z PES tym relatywnie większy udział gmin miejskich (2/3 gmin miejskich znajduje się w dwóch górnych przedziałach) oraz gmin miejsko – wiejskich (ponad połowa znajduje się w 3 górnych przedziałach budżetowych). Gminy wiejskie w największej liczbie przypadków znajdują się w kategorii pow. 100 tys – 250 tys, a 54 z 98 min wiejskich przeznaczyło na współpracę z NGO maksymalnie 100 tys. Powiaty w Małopolsce trudno jednoznacznie scharakteryzować - są takie, które znajdują się w kategorii najwyższej (pow. 1000 000 zł), jak w i w kategorii „do 10 tys zł”.

Wykres 49. Zależność między typem JST a przedziałem kwot przeznaczonych na realizację programów współpracy z NGO w 2016 r.

Inicjatywa lokalna, fundusz sołecki, budżet obywatelski i klauzule społeczne w zamówieniach publicznych

Inicjatywa lokalna

Pojęcie inicjatywy lokalnej zostało wprowadzone nowelizacją ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2010 roku². Zgodnie z art. 2 pkt. 4 ustawy *inicjatywa lokalna* – to forma współpracy jednostek samorządu terytorialnego z ich mieszkańcami, w celu wspólnego realizowania zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej. Co ważne, mieszkańcy mogą ją realizować bezpośrednio lub za pośrednictwem organizacji pozarządowych lub innych PES.³ Inicjatywa lokalna jest zatem zupełnie czym innym niż zlecenie zadania publicznego do realizacji mieszkańcom/organizacjom pozarządowym – w tym przypadku to gmina i mieszkańcy (samodzielnie lub za pośrednictwem organizacji) są współrealizatorami zadania publicznego. Dokumentem, w

² Dz.U. 2003 Nr 96 poz. 873, USTAWA z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

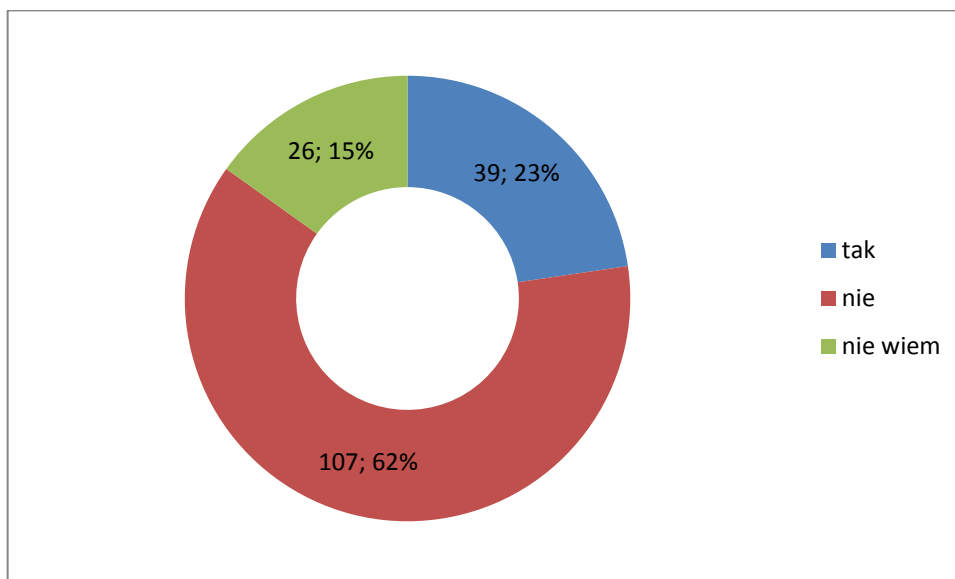
³ Czyli podmiotów wymienionych w art. 3 ust 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (patrz przypis nr 9)

którym mogą zostać ujęte zapisy odnośnie realizacji inicjatywy lokalnej jest roczny i/lub wieloletni program współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W tegorocznym badaniu doprecyzowane zostało pytanie o to czy w budżecie gminy/powiatu zabezpieczono środki finansowe na realizację inicjatywy lokalnej o dookreślenie, że chodzi o inicjatywę lokalną w rozumieniu art. 19 b Ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie oraz uzupełniono drugim pytaniem „Czy w 2016 r. został złożony przynajmniej jeden wniosek na realizację inicjatywy lokalnej w rozumieniu art. 19 b Ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie”.

Z badań wynika, że w 2016 roku zabezpieczono środki finansowe na realizację inicjatywy lokalnej w 39 JST co stanowi 23% badanych gmin i powiatów (w 2015 r. odsetek ten był większy i wynosił 34%). Najliczniejszą grupę stanowią gminy i powiaty, które środków nie zabezpieczyły – 107 JST (62%). W tym miejscu warto jednak zaznaczyć, że JST ma dwie możliwości finansowania inicjatywy lokalnej. Jeden z nich to wydzielenie z budżetu samorządu oddzielnej puli środków na zadania, które będą realizowane z mieszkańcami w ramach inicjatywy lokalnej, drugi – polegający na tym, że środki na inicjatywę lokalną stanowią część budżetów poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych. Podejście takie oznacza, że wydatki danej jednostki będą mogły być przeznaczone również na realizację inicjatywy lokalnej.

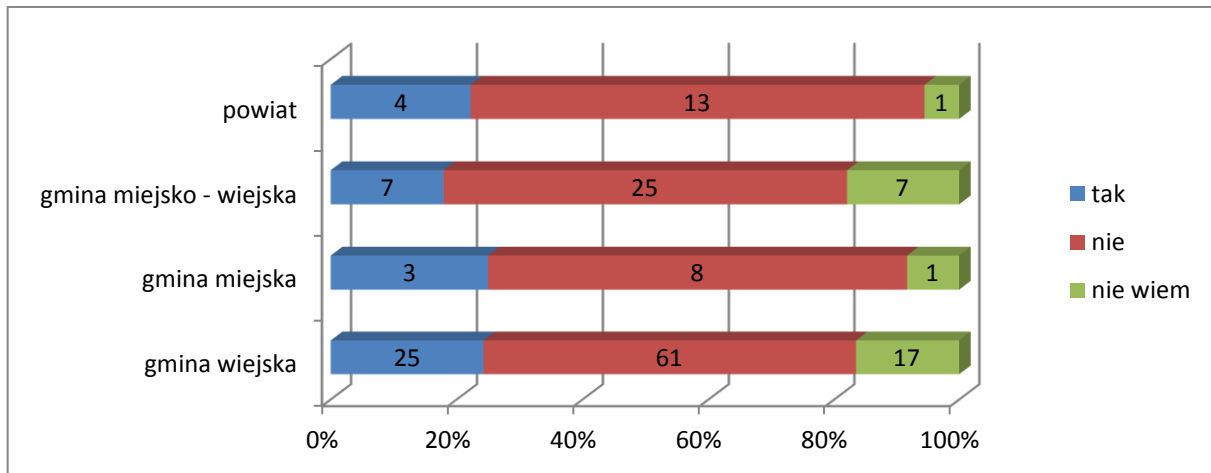
Wykres 50 Liczba JST, które w budżecie gminy/powiatu zabezpieczono środki finansowe na realizację inicjatywy lokalnej.

N = 172

Przyglądając się zależności pomiędzy rodzajem JST, a zabezpieczeniem środków finansowych na realizację inicjatywy lokalnej w 2016 roku nie widać znaczących różnic w proporcjach; relatywnie najrzadziej zabezpieczono środki w gminach miejsko-wiejskich.

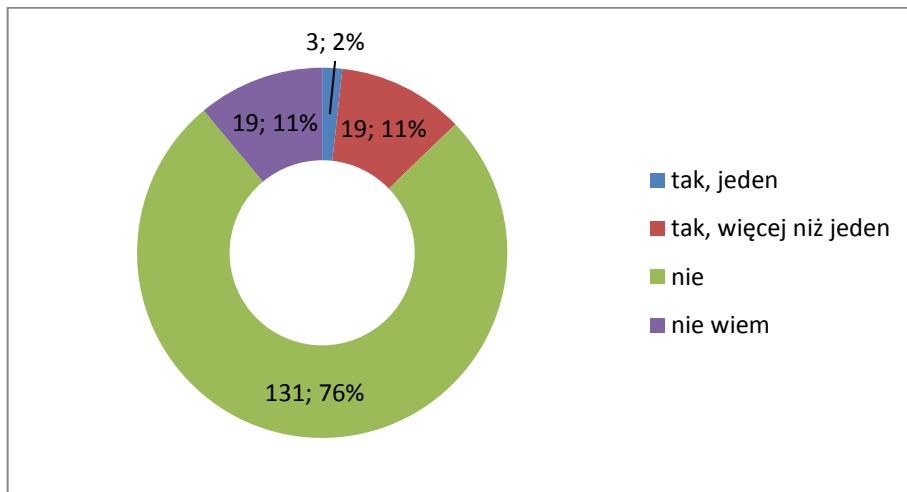
Wykres 51 Zależność między typem JST, a zabezpieczeniem środków finansowych na realizację inicjatywy lokalnej.

N = 172

Zarezerwowanie środków w budżecie na realizację inicjatywy lokalnej może świadczyć o „otwartości” samorządu na współpracę, drugim aspektem jest jednak ilość zrealizowanych inicjatyw. Dlatego kolejne pytanie w ankiecie dotyczy tego właśnie aspektu – czy w 2016 roku został złożony przynajmniej jeden lub więcej wniosków na realizację inicjatywy lokalnej w rozumieniu art. 19 b Ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Rozkład odpowiedzi na to pytanie świadczy o małym zainteresowaniu mieszkańców i organizacji społecznych wykorzystaniem omawianego instrumentu – w 19 JST (blisko w co dziesiątym JST) złożono więcej niż jeden wniosek, w kolejnych 3 JST złożono jeden pomysł na wspólne działanie w ramach inicjatywy lokalnej. Zdecydowana większość JST – ponad ¾ badanych – nie realizowała w 2016 roku przedsięwzięć we współpracy z mieszkańcami i/lub organizacjami pozarządowymi.

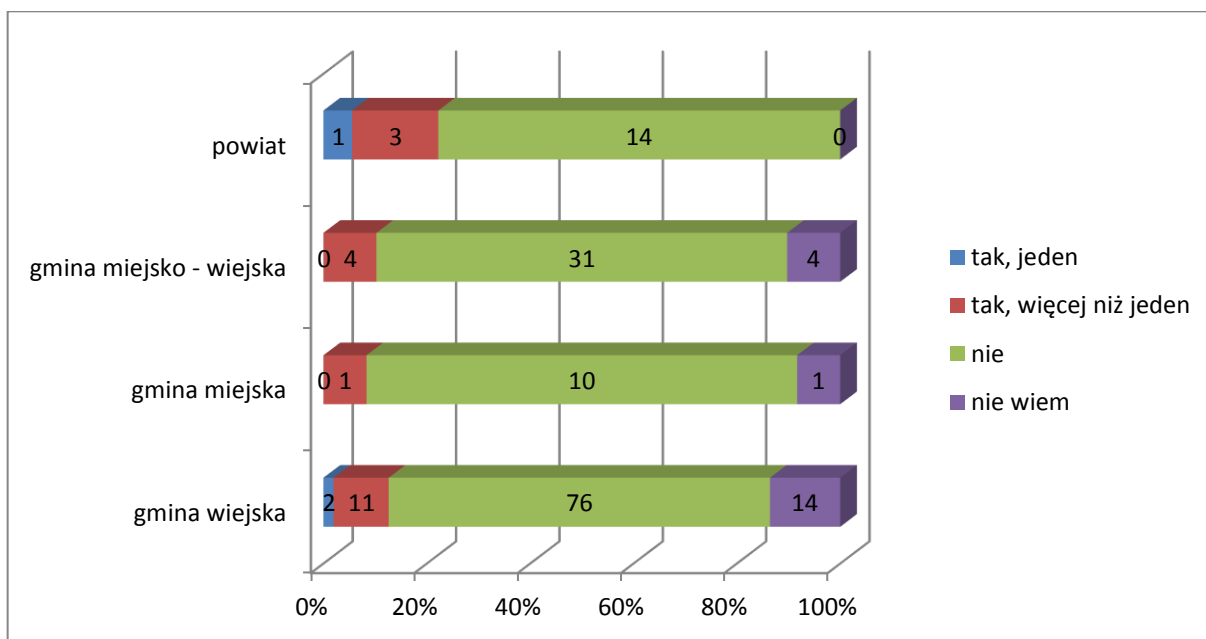
Wykres 52. Ilość wniosków o realizację inicjatywy lokalnej, które wpłynęły w 2016 r.

N = 172

Brak wyraźnych różnic pomiędzy typem JST faktem realizacji z mieszkańcami inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej. Relatywnie najlepiej wypadają proporcje zaangażowanych w tego typu działania powiatów (w co piątym złożono minimum 1 wniosek).

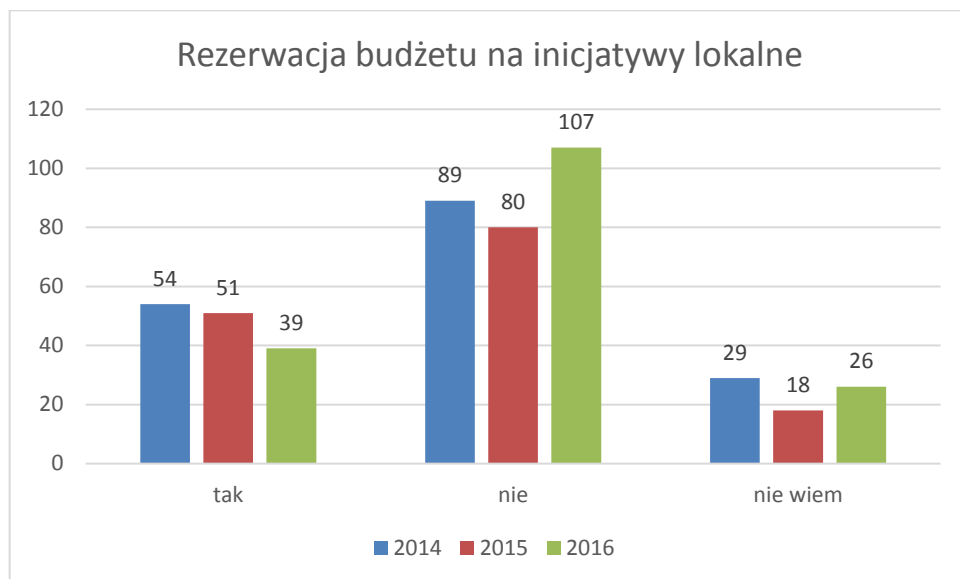
Wykres 53. Zależność pomiędzy typem JST a liczbą wpłyniętych wniosków o realizację inicjatywy lokalnej w 2016 .

N = 172

Porównując odsetek gmin i powiatów mających zabezpieczone środki finansowe na realizację inicjatyw lokalnych na przestrzeni lat 2014 – 2016 dostrzec można spadkową tendencję w 2016 roku.

Wykres 54 Liczba JST posiadających zabezpieczenie środków finansowych na realizację inicjatywy lokalnej w perspektywie porównawczej badań z lat 2014 -2016.

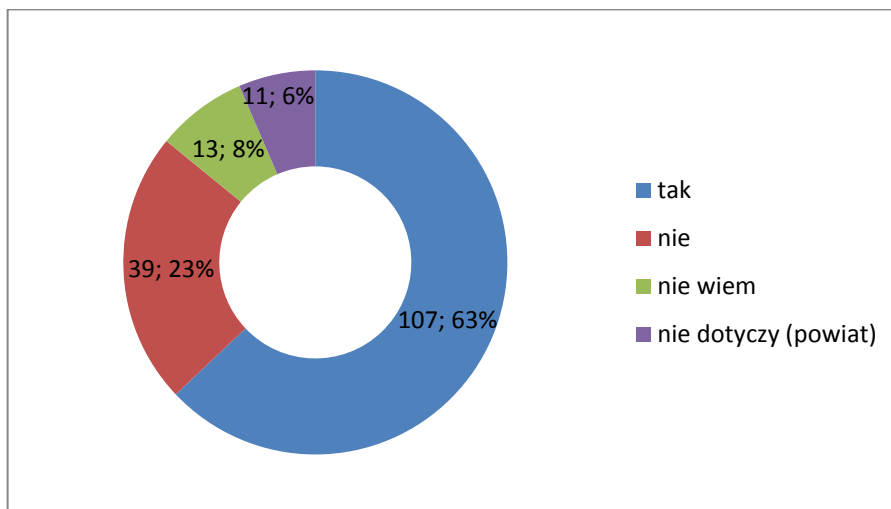

Fundusz sołecki

W Polsce podstawą dla funkcjonowania funduszy sołeckich jest Ustawa o funduszu sołeckim z 20 lutego 2009 roku. Fundusz ten zasilany jest ze środków budżetowych gmin i służy realizacji zadań mających na celu poprawę warunków życia mieszkańców. Warto zaznaczyć, że dla części wydatków płynących z funduszu sołeckiego gminom przysługuje zwrot z budżetu państwa w formie dotacji celowej oraz dodać, że powiaty nie dysponują funduszami sołeckimi.

W 2016 r. o 5 % wzrósł odsetek JST, które zabezpieczyły środki finansowe na realizację funduszu sołeckiego (z 58% do 63% JST), 23% gmin nie przewidziało odrębnej puli na realizację działań w ramach funduszu sołeckiego, 13% przedstawicieli JST nie miała wiedzy na ten temat, 11 powiatów zaznaczyła, że ich to zagadnienie nie dotyczy.

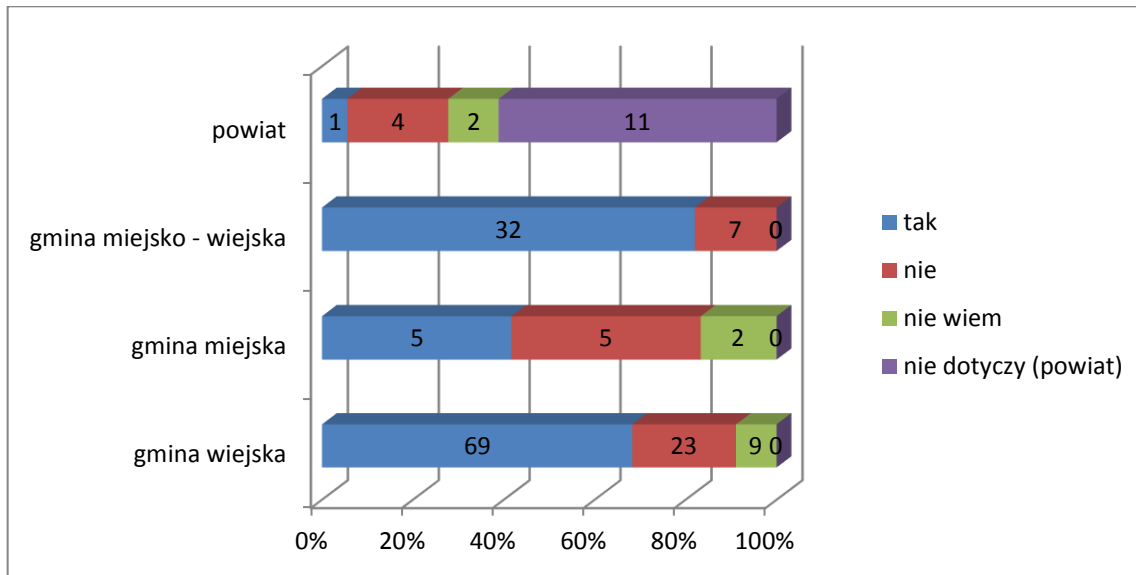
Wykres 55 Liczba JST, które zabezpieczyły środki finansowe na realizację funduszu sołectkiego.

N = 170

Największe zainteresowanie funduszem sołectkim, mierzone deklaracją o zabezpieczeniu środków finansowych na realizację funduszy sołectkich było w gminach miejsko-wiejskich – 32 na 39 czyli 82% tego typu gmin zarezerwowała środki na ten cel. Na drugim miejscu znajdują się gminy wiejskie – 69 ze 101 czyli 68 % z nich przewidziało środki na opisywane inicjatywy w sołectwach. Z 12 gmin miejskich tylko 5 zaznaczyło odpowiedź twierdzącą, przy czym zapewne miały na myśli fundusze dla dzielnic (będące miejskimi odpowiednikami jednostek pomocniczych, jakimi są sołectwo). Fundusze sołectkie dotyczą tylko gmin jednak korelując odpowiedzi o interesującą nas formę z typem JST zauważamy ciekawą rzecz – 1 powiat zaznaczył, że zabezpieczył środki na poczet realizacji funduszu, 11 z 18 powiatów zaznaczyło dedykowaną sobie odpowiedź – że fundusz sołectki ich nie dotyczy, 2 powiaty nie wiedziały jak się ustosunkować do tego pytania, a 4 że nie zabezpieczyły środków.

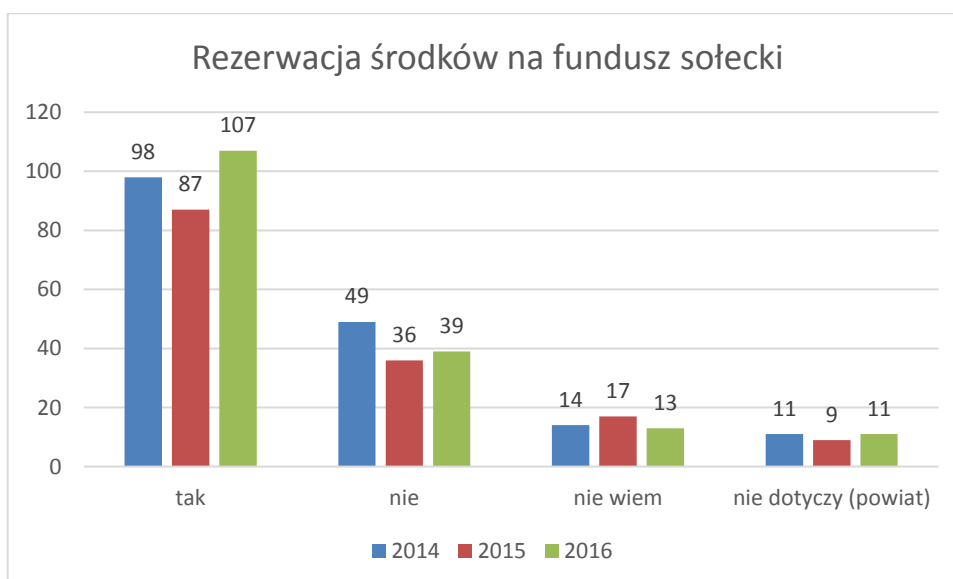
Wykres 56 Zależność pomiędzy typem JST, a posiadaniem zabezpieczonych środków finansowych na realizację funduszy sołeckich.

N = 170

Porównując odsetek gmin, które zabezpieczyły w budżetach środki na realizację działań w ramach funduszy sołeckich w latach 2014 - 2016 widać wzrost liczby gmin w 2016 r. w stosunku do ubiegłych lat, zwłaszcza w stosunku do 2015 r.

Wykres 57 Liczba JST posiadających zabezpieczenie środków finansowych na realizację funduszy sołeckich w perspektywie porównawczej z lat 2014 - 2016.

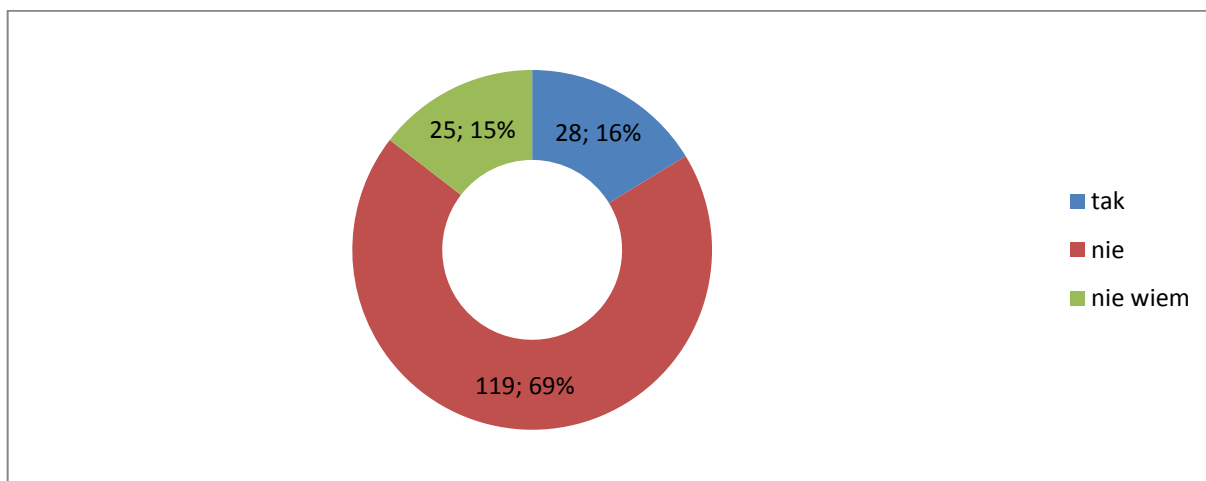

Budżet obywatelski

W badaniu z 2016 roku po raz pierwszy zadane zostało pytanie o zabezpieczenie środków finansowych na realizację budżetu obywatelskiego. Budżet obywatelski nazywany również partycypacyjnym to proces, w którym mieszkańcy decydują o przeznaczeniu wydzielonej części budżetu JST. Budżet obywatelski jest traktowany jako szczególna formuła konsultacji społecznych ujętych w art. 5a ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 3d ustawy o samorządzie powiatowym.

Wyniki, które prezentowane są na poniższym wykresie świadczą o całkiem sporym zainteresowaniu małopolskich JST tym relatywnie nowym sposobem na realizację ważnych z punktu widzenia mieszkańców inicjatyw finansowanych z budżetu JST. 28 małopolskich gmin i powiatów w 2016 roku zabezpieczyło środki na przygotowanie i realizację budżetu obywatelskiego. Zdecydowana większość JST (119 co stanowi 69%) nie planowała w 2016 r. realizacji takiego przedsięwzięcia, a 15% nie posiadała wiedzy na interesujący nas temat.

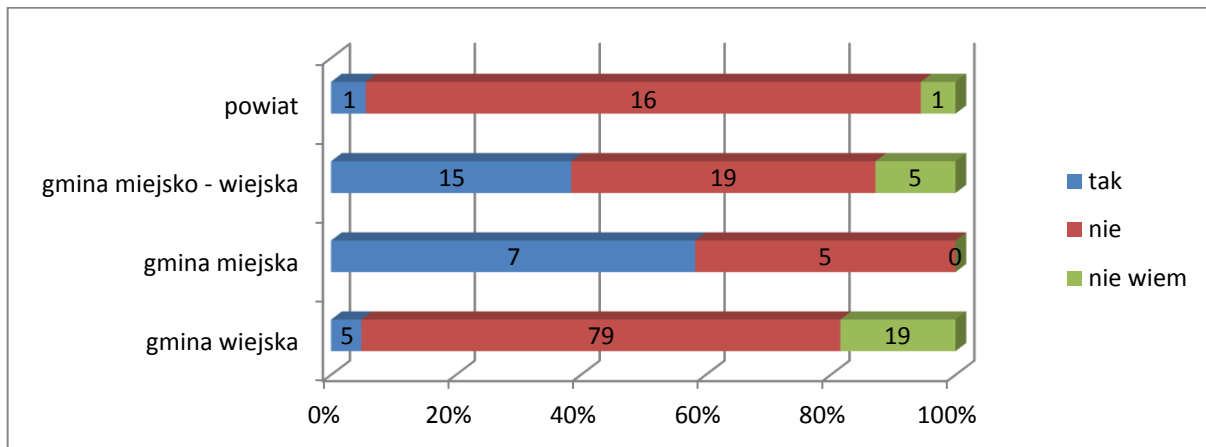
Wykres 58. Liczba JST, które przeznaczyły środki na realizację budżetu obywatelskiego.

N = 172

Co ciekawe, nie tylko gminy miejskie włączają mieszkańców w decydowanie o przeznaczeniu wydzielonej części budżetu JST, choć to one proporcjonalnie najczęściej zaznaczyły odpowiedź twierdzącą (7 z 12). Również 1/3 gmin miejsko – wiejskich (15 z 39), 5 z 103 gmin wiejskich oraz 1 powiat realizowały inicjatywy z budżetu obywatelskiego w Małopolsce

Wykres 59. Zależność między typem JST, a przeznaczeniem środków na realizację budżetu obywatelskiego

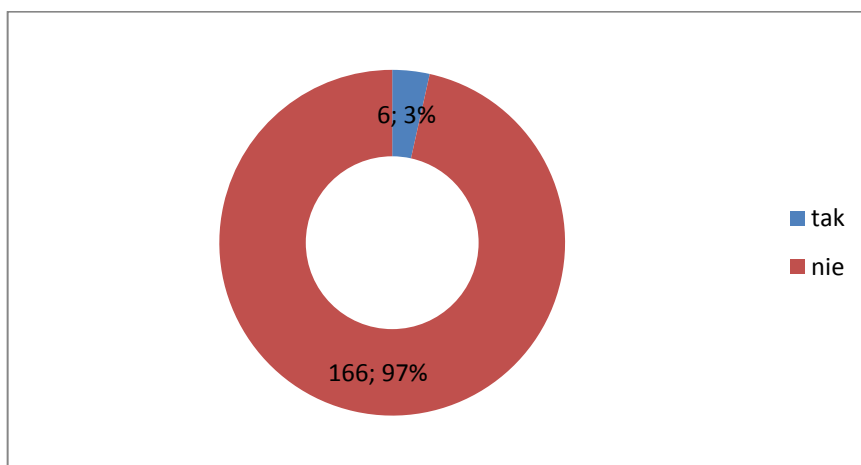

Klauzule społeczne w zamówieniach publicznych

Klauzule społeczne to wyłączenia od ogólnych zasad zamówień publicznych, do których muszą stosować się wszystkie organy administracji rządowej i samorządowej, stosowane ze względu na istotne cele społeczne. Od 2009 roku w Polsce obowiązują dwie klauzule społeczne. Pierwsza dotyczy wykonawców zatrudniających osoby niepełnosprawne (klauzula zastrzeżona), druga natomiast osób zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy. Znajomość i stosowanie tych klauzul przez JST opisane zostało w tej części raportu.

W 2016 roku w Małopolsce tylko 6 z 172 JST, które odpowiedziały na pytanie o stosowanie klauzul społecznych, zdecydowały się na zastosowanie tego instrumentu w zlecanych przez siebie zamówieniach publicznych. Były to trzy 3 gminy wiejskie, 2 gminy miejskie i 1 gmina miejsko – wiejska.

Wykres 60 Liczba JST stosujących klauzule społeczne w zamówieniach publicznych.

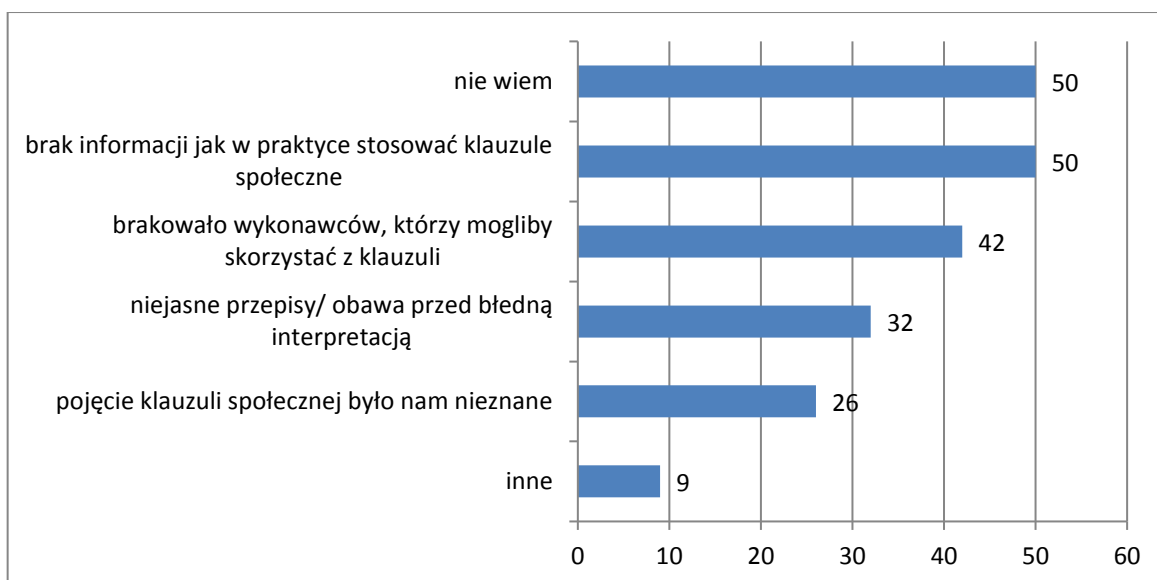
N = 172

Zdecydowana większość gmin i powiatów (166 JST czyli 97%) nie zastosowała klauzul społecznych przy zlecaniu zadań publicznych prywatnym wykonawcom w 2016 roku. Główne powody, dla których tak się stało to:

- brak wiedzy jak w praktyce zastosować klauzule społeczne (50 wskazań),
- brak wykonawców mogących skorzystać z klauzuli społecznej (42 wskazania),
- niejasne przepisy prawne dotyczące stosowania klauzul społecznych/ obawy przed interpretacją przepisów (32 wskazania),
- brak wiedzy na temat klauzul społecznych (26 wskazań),
- 9 jednostek wskazało inny powód.

Znaczna część osób wypełniających ankietę nie miała wiedzy dlaczego powiat/gmina nie zastosował(a) klauzul społecznych (50 wskazań).

Wykres 61 Główne powody niestosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.

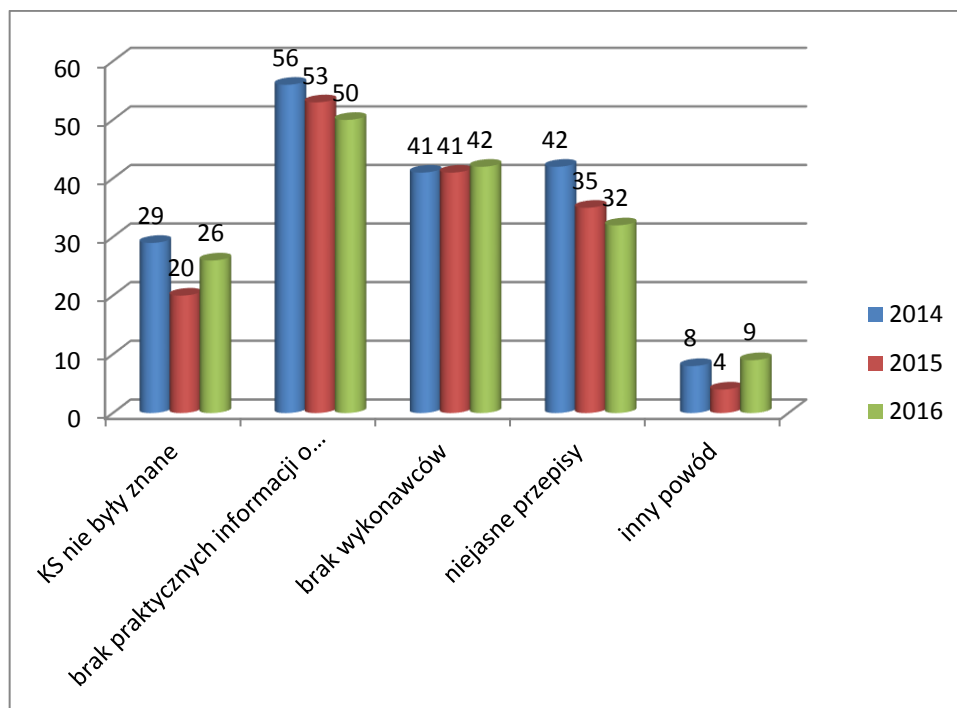

N = 16, odpowiedzi nie sumują się do N gdyż można było zaznaczyć kilka odpowiedzi.

Porównując w latach 2014 – 2016 powody, dla których nie jest stosowana klauzula społeczna w zamówieniach publicznych z roku na rok widzimy sukcesywny spadek odpowiedzi świadczących o braku wiedzy, jak w praktyce stosować klauzule społeczne oraz o tym, że przepisy dotyczące klauzul

są niejasne. Od 2014 roku ważnym, utrzymującym się na niemal jednakowym poziomie powodem braku zastosowania klauzuli społecznej w JST jest brak wykonawców mogących z niej skorzystać.

Wykres 62 Główne powody niestosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych w perspektywie porównawczej lat 2014 - 2016.

Sześć gmin, które zastosowały klauzule społeczne zostało zapytanych o to, czego dotyczyły zlecenia, w czterech przypadkach były to zlecenia na wykonanie robót budowlanych, w jednym przypadku na realizację usług cateringowych, jedna gmina nie określiła przedmiotu zamówienia.

Załączniki

Kwestionariusz ankiety 2016

Wprowadzenie do ankiety

Dziękujemy, że zgodził(a) się Pan(i) na udział w badaniach jednostek samorządu terytorialnego w województwie małopolskim. Badanie realizowane jest cyklicznie przez **Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie** w ramach projektu Małopolski Ośrodek Koordynacji Ekonomii Społecznej. Celem badania jest zdobycie informacji na temat współpracy jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami ekonomii społecznej. Raport z badań dostępny będzie na stronie www.monitoring.es.malopolska.pl w części „Raporty z badań”.

Wypełnienie ankiety trwa około 10 minut i składa się z **dwóch części**. Pierwsza część (bloki "Współpraca z PES i Działania JST" oraz "Strategia JST") **dotyczy współpracy z podmiotami ekonomii społecznej i jest kierowane do osoby pełniącej funkcję pełnomocnika ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi**. Druga część (blok "Zamówienia publiczne") **kierowana jest do osoby odpowiedzialnej za zamówienia publiczne w Państwa jednostce**. Każda z osób może wypełniać ankietę korzystając z jednego, przesłanego w mailu do Państwa, linka.

Wszystkim uczestnikom badania **gwarantujemy pełną poufność**, prosząc w zamian o szczerą odpowiedź. Licząc na Pana(i) życzliwość i współpracę, **z góry dziękujemy** za udział w badaniu.

Współpraca z PES i działania JST

1. Kto w urzędzie gminy/starostwie zajmuje się współpracą z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art.3 ust. 3 Ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie?

- pełnomocnik ds. organizacji pozarządowych
- inny pracownik (proszę podać nazwę stanowiska)

2. Proszę zaznaczyć jaki typ samorządowej jednostki terytorialnej Państwo reprezentują:

- gmina wiejska
- gmina miejska
- gmina miejsko-wiejska
- powiat

3. Czy w roku 2016 współpracowali Państwo z przynajmniej jednym podmiotem ekonomii społecznej (PES)*?

- tak
- nie

* **podmioty ekonomii społecznej (PES) to:**

- kluby sportowe,
- stowarzyszenia (poza klubami sportowymi),
- fundacje,
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
- organizacje kościelne i związki wyznaniowe,
- zakłady aktywności zawodowej,
- centra integracji społecznej,
- kluby integracji społecznej,
- warsztaty terapii zajęciowej,
- spółdzielnie socjalne,
- spółki non profit w myśl art. 3 ust 3 pkt 4 Ustawy po pożytku publicznym i o wolontariacie
- ochotnicza straż pożarna.

4. Jakie były główne przyczyny braku współpracy z podmiotami ekonomii społecznej (PES) w roku 2016?

Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

- brak PES na terenie gminy
- brak potencjału PES do współpracy
- niechęć do współpracy po stronie PES
- brak działań/możliwości współpracy z PES po stronie JST
- inne przyczyny, jakie ?

5. W jakich obszarach współpracowali Państwo z PES w 2016 roku?

Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

- kultura i sztuka
- sport, turystyka, rekreacja
- edukacja i wychowanie
- ochrona zdrowia
- pomoc społeczna i socjalna
- ochrona środowiska
- rynek pracy, aktywizacja zawodowa
- animowanie działań wspólnot lokalnych, działania sąsiedzkie
- w innym obszarze, jakim?

7. Biorąc pod uwagę rok 2016, proszę zaznaczyć te formy współpracy z PES, które Państwo realizowali:

	Tak	Nie	Nie wiem
Powierzenie PES wykonania zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji	☐	☐	☐
Wspieranie PES w wykonaniu zadań publicznych wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji	☐	☐	☐
Wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności	☐	☐	☐
Konsultacje z PES projektów aktów normatywnych dotyczących sfery zadań pożytku publicznego	☐	☐	☐
Utworzenie/kontynuowanie prac wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli PES oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej	☐	☐	☐
Umowy partnerstwa w celu wspólnej realizacji projektów	☐	☐	☐
Udzielenie wsparcia lokalowego na preferencyjnych warunkach (np. użytkowanie, najem, lub dzierżawa w drodze bezprzetargowej lub po cenach niższych niż rynkowe)	☐	☐	☐
Udzielanie pożyczek, gwarancji, poręczeń podmiotom ekonomii społecznej na realizację zadań w sferze pożytku publicznego	☐	☐	☐
Współpraca z PES w formie regrantingu	☐	☐	☐
Wsparcie organizacyjno – merytoryczne dla podmiotów ekonomii społecznej (np. Punkt poradnictwa dla NGO)	☐	☐	☐

Tak Nie Nie wiem

inne, jakie...

8. Czy są Państwo raczej zadowoleni czy też raczej niezadowoleni z efektów współpracy z podmiotami ekonomii społecznej, z którymi współpracowała Państwa organizacja w 2016 roku?

Jeżeli w roku 2016 nie współpracowano z danym typem podmiotów - proszę zaznaczyć "nie współpracowaliśmy"

	nie współpracowaliśmy	zadowoleni lub raczej zadowoleni	ani zadowoleni ani niezadowoleni	niezadowoleni lub raczej niezadowoleni
kluby sportowe	☐	☐	☐	☐
stowarzyszenia (poza klubami sportowymi)	☐	☐	☐	☐
fundacje	☐	☐	☐	☐
stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego	☐	☐	☐	☐
organizacje kościelne i związki wyznaniowe	☐	☐	☐	☐
zakłady aktywności zawodowej	☐	☐	☐	☐
centra integracji społecznej	☐	☐	☐	☐
kluby integracji społecznej	☐	☐	☐	☐
warsztaty terapii zajęciowej	☐	☐	☐	☐
spółdzielnie socjalne	☐	☐	☐	☐
spółki non-profit w myśl art. 3 ust 3 pkt 4 Ustawy pożytku publicznym i o wolontariacie	☐	☐	☐	☐
ochotnicze straż pożarne	☐	☐	☐	☐
ośrodki wsparcia ekonomii społecznej*	☐	☐	☐	☐

* ośrodek wsparcia ekonomii społecznej jest to organizacja świadcząca wsparcie dla wspólnot lokalnych, w tym gmin oraz osób i organizacji zamierzających powołać podmiot ekonomii społecznej, np. klub integracji społecznej lub spółdzielnię socjalną.

Strategia JST

9. Czy w Państwa Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych obowiązującej w roku 2016 przewidziano współpracę z PES w rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych?

- tak
- nie

- nie wiem
 - nie mamy aktualnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
10. Czy w Państwa STRATEGII ROZWOJU LOKALNEGO obowiązującej w roku 2016 przewidziano współpracę z PES w konkretnych przedsięwzięciach na rzecz rozwoju Gminy/Powiatu?
- tak
 - nie
 - nie wiem
 - nie posiadaliśmy w 2016 roku strategii rozwoju lokalnego
11. Czy w Państwa rocznym programie współpracy z organizacjami pozarządowymi obowiązującym w roku 2016 przewidziane zostały działania wspierające rozwój istniejących w gminie/powiecie PES (poprzez wsparcie finansowe i/lub pozafinansowe)?
- tak
 - nie
 - nie wiem
 - nie opracowaliśmy w 2016 roku rocznego programu współpracy
12. Jaką łączną kwotę środków finansowych przewidzieli Państwo w roku 2016 na realizację rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

13. Proszę o zaznaczenie czy w Państwa gminie/powiecie w roku 2016 funkcjonowały PES, które realizowały działania z zakresu usług użyteczności publicznej wymienionych poniżej ?

	Tak	Nie	Nie wiem
usługi opiekuńcze nad osobami zależnymi (np. dzieci, osoby starsze)	☐	☐	☐
usługi edukacyjne (np. organizacja kursów, szkoleń, prelekcji)	☐	☐	☐
organizacja czasu wolnego (m.in. dla dzieci i osób starszych)	☐	☐	☐
działania na rzecz bezpieczeństwa (m.in. gaszenie pożarów, ratownictwo)	☐	☐	☐
wsparcie specjalistyczne (m.in. psychologiczne, prawne)	☐	☐	☐
poradnictwo i opieka medyczna	☐	☐	☐
dożywianie osób w trudnej sytuacji życiowej (np. klientów OPS)	☐	☐	☐
usługi w zakresie kultury, sztuki, tradycji	☐	☐	☐
rozwój przedsiębiorczości lokalnej (np. poprzez wsparcie produktów wytwarzanych lokalnie przez mieszkańców)	☐	☐	☐
inne, jakie...	☐	☐	☒

14. Czy w budżecie gminy/powiatu w roku 2016 zabezpieczono środki finansowe na realizację inicjatyw lokalnych w rozumieniu art. 19 b Ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie ?

- tak
- nie
- nie wiem

15. Czy w roku 2016 w Państwa Gminie/Starostwie złożony został przynajmniej jeden wniosek o realizację inicjatywy lokalnej w rozumieniu art. 19 b Ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie?

- tak, jeden
- tak, więcej niż jeden
- nie
- nie wiem

16. Czy w budżecie gminy w 2016 roku zabezpieczono środki finansowe na realizację funduszy sołeckich/dzielnicych/osiedlowych ?

- tak
- nie
- nie wiem
- nie dotyczy (powiat)

17. Czy w budżecie gminy/powiatu zabezpieczono środki finansowe na realizację budżetu obywatelskiego?

- tak
- nie
- nie wiem

Zamówienia publiczne

18. Czy gmina zlecała/powiat zlecał w 2016 roku zadania publiczne z zastosowaniem klauzul społecznych ?

- tak
- nie

19. Proszę zaznaczyć główne powody, dla których nie zdecydowali się Państwo na zastosowanie klauzul społecznych w zlecanych w 2016 roku zadaniach.

Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

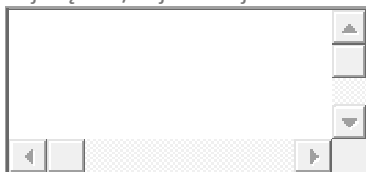
- pojęcie klauzuli społecznej nie było nam znane
- nie mieliśmy wystarczających informacji o tym jak w praktyce stosować klauzule społeczne
- brakowało wykonawców, którzy mogliby skorzystać z takiej klauzuli
- przepisy nie były wystarczająco jasne / mieliśmy obawy przed błędną interpretacją przepisów
- nie wiem
- inne powody, jakie ?

20. Czy w 2016 roku zgłosił się przynajmniej jeden podmiot, który skorzystał z zamieszczonej przez Państwa klauzuli ?

- tak
- nie

21. Czego dotyczyły zlecenia z 2016 roku, w których zastosowano klauzule społeczne ?

Jeżeli stosowali Państwo klauzule społeczne w wielu zleceniach, proszę napisać czego dotyczyły największe/najważniejsze z nich.

Koniec ankiety

Bardzo dziękujemy za udział w badaniu i wypełnienie ankiety.

Raport z badań dostępny będzie na stronie www.monitoring.es.malopolska.pl w części "Raporty z badań".

W razie niejasności lub pytań dotyczących ankiety prosimy o kontakt z p. Martą Bohdziewicz-

Lulewicz: mlulewicz@rops.krakow.pl), tel: (12) 422 06 36 w. 26